

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK**ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redakтура)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Magla

Predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavica Peić ocijenila je da su manjine među prvim žrtvama teške ekonomske situacije u zemlji, jer će ove godine vijeća nacionalnih manjina dobiti 74 posto manje novca u odnosu na prošlogodišnju dotaciju iz republičkog proračuna. Prema njenim riječima, time i samo funkcioniranje nacionalnih vijeća postaje upitno, a jedna od prvih mjera kojima će se ova »financijska kriza« pokušati prevladati bit će ukidanje svih primanja članova IO HNV-a, tajnika i predsjednika HNV-a do uspostave normalne razine financiranja. Također, kaže ona, neće se isplaćivati dnevnice, a bez novca će ostati i neki projekti u sferi obrazovanja, kulture i informiranja. Bez grijanja će, čini se, ostati i nova kuća u koju se HNV preselio ovih dana, a onda, najavljuje predsjednica, može uslijediti i »ključ u bravu« i prestanak rada vijeća.

Ne ulazeći u racionalnost pojedinih odluka Vijeća, koje je znatna vlastita sredstva nedavno uložilo u kupovinu kuće, a sredstva za projekte nije osiguralo iz drugih izvora, ovakvo drastično umanjenje, ukoliko se obistini, nije dobar znak manjinama s vrha. Ako tome dodamo nedonošenje Zakona o nacionalnim vijećima, čime se izbori za novi saziv onemogućavaju a njihov rad uveliko obesmišljava, te stalne rasprave o tome kako se mediji nacionalnih manjina trebaju privatizirati, postavlja se pitanje – kakva je dugoročna strategija prema manjinama, kakva se to manjinska politika sprovodi? Na okruglom stolu održanom ovoga tjedna u Novom Sadu, uz stalne zahtjeve s različitih strana da se svi mediji stave u ravnopravan položaj, odnosno da se privatiziraju, čule su se i ocjene da ne postoji državna strategija vezana za budućnost i perspektivu manjinskih medija, i to strategija koja bi podrazumijevala postojanje institucionalnih mehanizama, kojima bi se osigurala financijska podrška ostvarivanju prava na informiranje na materinjem jeziku. Prema autorici analize o informiranju na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini *Szuzsani Szerencses* krucijalno pitanje se svodi na »evidentno nepostojanje razrađene državne strategije konzistentnih politika i institucionalnih mehanizama za rješavanje pitanja informiranja na jezicima nacionalnih manjina, što je moguće tumačiti kao posljedicu nedostatka jasne i dugoročno razrađene ukupne manjinske politike ovog društva«. Prema autorici posljedice ovoga stanja su takve da način ostvarivanja manjinskih prava postaje ovisan o trenutnim političkim okolnostima ili interesima političkih elita, i postaje predmetom političkih sporazuma, nagodbi i pogodbu, čak političke »trgovine«. Tako se nameće zaključak da je manjinsko pitanje i dalje jedno od onih, poput i »vojvodanskog«, koje se još uvijek rješava po principu – jedan korak naprijed, dva natrag.

J. D.

Novo sjedište HNV-a

U OVOME BROJU

Država će nacionalnim vijećima ove godine dati 74 posto manje novca
SVEDENI NA VEGETIRANJE.....7Informiranje na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini i deetatizacija
NEMA STRATEGIJE ZA BUDUĆNOST MANJINSKIH MEDIJA.....9Koncert u povodu jubileja
COLLEGIUM OBILJEŽAVA 15 GODINA POSTOJANJA.....30Izvan protokola: Branko Horvat, predsjednik HNV-a
VOĆNJAK UZIMA MOJE SLOBODNO VRIJEME.....42

NA IZBORIMA ZA EUROPSKI PARLAMENT

Uvjerljiva pobjeda desnog centra

Stranke desnog centra uvjerljivo su pobijedile na izborima za Europski parlament ispred socijalista i liberala, pokazuju procjene na temelju djelomičnih rezultata objavljenih u nedjelju navečer u Bruxellesu.

Europska pučka stranka (EPP), skupina koja okuplja demokršćanske i pučke stranke, trebala bi, prema novim procjenama objavljenim nešto prije ponoći, imati između 267 i 271 od ukupno 736 zastupnika u Europskom parlamentu. U ranijem sazivu EPP je imao 288 od 785 zastupnika.

Taj je rezultat utoliko bolji, jer je ostvaren bez britanskih konzervativaca, koji su napustili tu zastupničku skupinu, a koji su u prethodnom sazivu imali 27 zastupnika te čeških zastupnika iz Građansko-demokratske stranke, kojih je u ranijem sazivu bilo 14.

Iako su ostali druga po snazi politička skupina u Europskom parlamentu, europski socijalisti (PES) zapravo su gubitnici koji bi trebali imati između 157 i 161 zastupnika. U prethodnom sazivu imali su 217 zastupnika.

Na trećem su mjestu liberali s 80

do 82 zastupnika (ranije su imali 100 zastupnika), a na četvrtom zeleni s 53 zastupnika (ranije 43).

Zatim slijede komunisti iz Ujedinjene europske ljevice, te euroskeptici iz Unije za Europu nacija, svaki s po 35 zastupnika.

Za formiranje zastupničkog kluba u Europskom parlamentu treba imati najmanje 25 zastupnika iz najmanje sedam zemalja članica.

Šef zastupničkog kluba europskih socijalista u dosadašnjem sazivu *Martin Schulz* izjavio je kako je ovo »tužna večer za europsku socijaldemokraciju«.

Socijaldemokrati su doživjeli težak poraz u Njemačkoj, kao i socijalisti u Francuskoj.

U Njemačkoj, koja ima najveći broj zastupnika u Europskom parlamentu (99), Demokršćanska stranka kancelarke *Angele Merkel* zajedno sa sestrinskom strankom CSU u Bavarskoj osvojila je 39,2 posto glasova, prema privremenim rezultatima njemačke izborne komisije.

Socijaldemokrati su postigli rekordno loš rezultat od 20,7 posto,

a najveći dobitnici su liberali (FDP) koji su osvojili 11 posto glasova, što je 4,9 posto više nego na prethodnim izborima.

U Francuskoj, koja daje 72 zastupnika, degolistička stranka desnog centra predsjednika *Nicolasa Sarkozya* UMP osvojila je 28,4 posto glasova ispred socijalista, koji su dobili oko 16 posto. Iznenadenje na izborima u Francuskoj priredili su zeleni koji su sustigli socijaliste. Prema prvim rezultatima u Italiji, premijeru *Silviju Berlusconi* nisu naškodile posljednje afere i njegova stranka je osvojila oko 38 posto glasova.

Britanski vladajući laburisti su doživjeli težak poraz. Prema prvim djelomičnim rezultatima laburisti su tek na četvrtom mjestu sa 14,5 posto glasova, iza konzervativaca s 28 posto, eurofobične stranke UKIP (18 posto) i liberalnih demokrata (15 posto).

Na izbore za Europski parlament izašlo je samo 43,39 posto birača, što je rekordno nizak odziv.

(Hina)

UČENICI U ZAPADNOHERCEGOVAČKOJ ŽUPANIJU RADILI PROBNI TEST IZ HRVATSKOG JEZIKA

Učenici iz BiH na državnu će maturu ići u Hrvatsku

Učenici u Zapadnohercegovačkoj županiji radili su ovih dana probni test ispita iz hrvatskog jezika za državnu maturu, piše zagrebački Večernji list. Rezultati testa još nisu poznati, ali ministar prosvjete, kulture i sporta *ZHŽ-a Vjekoslav Čamber* nije optimističan, te smatra kako je razlog i to što se s učenicima nije radilo dovoljno dobro tijekom školovanja. »Ni u Hrvatskoj ispiti nisu baš dobro napravljeni, niti su im rezultati bili obećavajući. Najveći problem je u tome što učenici ne čitaju dovoljno, pa onda ne mogu dobro niti napisati esej. Kako će tek uraditi višu razinu ispita«, pita se *Vjekoslav Čamber*, a pitaju se i učenici, kao i njihovi roditelji. »Ako učenici budu htjeli dodatnu edukaciju i dopunsku nastavu, omogućit ćemo im. Kada se pregledaju ispiti, porazgovarat ćemo i s profesorima hrvatskog

jezika i vidjeti hoćemo li organizirati dopunsku nastavu«, kazao je *Čamber*, a prof. *Helena Lončar* smatra kako će unatoč tome u odnosu na vršnjake iz Hrvatske, koji se godinama pripremaju za državnu maturu, učenici iz BiH biti zakinuti. Ostale županije probni test još nisu organizirale jer nemaju identifikacijski broj učenika, kao ni digitalni dnevnik. Na jesen će biti organizirano i testiranje učenika iz drugih obveznih predmeta, matematike i stranog jezika, a oni koji budu željeli, na kraju godine će polagati državnu maturu kako bi mogli upisati fakultet u Hrvatskoj. »Svi učenici već sada imaju svoj identifikacijski broj, dotad će imati i naljepnice s bar-kodom kao u Hrvatskoj, te školske iskaznice s kojima će moći pristupiti maturi. Oko polaganja državne mature s Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja RH sve

je dogovoreno. Još nam je ostala samo jedna dvojba – hoćemo li donositi testove u Mostar, što nam je skuplje i kompliciranije, ili ćemo autobusima organizirati prijevoz učenika u Hrvatsku. Učenici iz Hercegovine u tom slučaju polagali bi, primjerice, u Splitu, a učenici iz Bosne u Slavonskom Brodu.« Federalno ministarstvo nema nadležnost za polaganje državne matu-

re, a odsjek za obrazovanje pri Ministarstvu civilnih poslova nije uopće raspravljao o ovom projektu. »Polaganje mature na federalnoj razini ne dolazi u obzir, samo na državnoj. Potrebno je osnovati i tri nacionalna centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a ako ih ne bude, svi koji radimo po hrvatskom programu priklonit ćemo se centru u Zagrebu«, zaključio je *Čamber*.

ODRŽAN SASTANAK ODJELA HNV-A ZA OBRAZOVANJE

Nećemo odustati od zahtjeva za stipendiranje studenata!

Hrvatsko nacionalno vijeće neće odustati od zahtjeva da se studentima iz Vojvodine koji upisuju studij u Republici Hrvatskoj osiguraju stipendije, barem za prvu godinu studija, istaknula je članica Izvršnog odbora HNV-a *Stanislava Stantić-Prčić* na sastanku Odjela HNV-a za obrazovanje, upoznavajući članove toga tijela s rezultatima nedavnog susreta predstavnika HNV-a resornim ministarstvima u Hrvatskoj.

Iako za sada nema osiguranih stipendija, za učenike koji ove godine odlaze na polaganje prijemnih ispita za fakultete, kako je navela, bit će osiguran smještaj tijekom razdoblja polaganja ispita i priprema za prijamni.

Ona je također podsjetila da su u Agenciji za odgoj i obrazovanje već osigurali udžbenike za potrebe ovdašnje nastave na hrvatskom jeziku. »Ove godine ćemo dobiti udžbenike različitih nakladnika, s tim da ćemo osim novih, dobiti određen broj već korištenih udžbenika. Važno je napomenuti

kako za učenike u Srbiji važe isti uvjeti dobivanja udžbenika kao i za učenike u Republici Hrvatskoj. Također, u Agenciji nam je reče-

sve biti nove«, rekla je *Stanislava Stantić-Prčić*.

Na sastanku Odjela HNV-a za obrazovanje bilo je riječi i o pola-

dogovoreno da nam se pošalju radni primjerci ispitnih pitanja za polaganje državne mature, kako bi s jeseni već počeli pripreme za iduću godinu. Tu je dogovoren isti princip kao i za Hrvate iz Bosne i Hercegovine«, rekla je *Stanislava Stantić-Prčić*.

Hrvatsko nacionalno vijeće i ove godine organizira ljetovanje za učenike hrvatskih odjela u Hrvatskoj. Na sastanku je najavljeno kako će na ljetovanje, ove godine u Novi Vinodolski, u razdoblju od 4. do 10. kolovoza ići 112 učenika i osam odgojitelja.

Također, najavljeno je i kako će 15 nastavnika koji sudjeluju u nastavi na hrvatskom jeziku polaziti seminar hrvatskoga jezika i nacionalne kulture, koji će od 4. do 10. srpnja biti održan u Primoštenu.

Sastanak Odjela HNV-a za obrazovanje održan je u utorak 9. lipnja u novom sjedištu HNV-a u Subotici, u Preradovićevoj 13.

D. B. P.

no kako još treba odrediti način financiranja radnih bilježnica za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, kao i da će te bilježnice

ganju državne mature, budući da od iduće godine svi učenici koji upisuju studij u Hrvatskoj, moraju položiti ove ispite. »U Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa je

DRŽAVA ĆE NACIONALNIM VIJEĆIMA OVE GODINE DATI 74 POSTO MANJE NOVCA

Svedeni na vegetiranje

Vijeća nacionalnih manjina su zbog financijske krize u zemlji gotovo pred gašenjem, upozorila je predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slavica Peić*, ističući kako su manjine među prvim žrtvama teške ekonomske situacije u zemlji.

»Mogu reći da će upitno biti funkcioniranje mnogih nacionalnih vijeća, možda i hrvatskog«, navela je *Peićka*, i dodala da će zastupnička tijela nacionalnih manjina ove godine dobiti 74 posto manje novca u odnosu na prošlogodišnju dotaciju iz republičkog proračuna.

Ona kaže da je i službeno potvrđeno takvo umanjeno iznosa kojim se financiraju nacionalna vijeća u Srbiji, međutim, nije isključena mogućnost da umanjeno bude još veće.

»To bi bilo katastrofalno i u tom slučaju svi možemo staviti ključ u bravu vijeća«, navodi sugovornica.

Ovakvim rješenjem državnih tijela dobivat će nešto preko 300.000 dinara mjesečno što nije dostatno ni da pokrije troškove plaće tri uposlenika i režijske troškove HNV-a, a kamoli za sve aktivnosti dužnosnika Vijeća ili projekte koji ovo tijelo podupire.

»Po ovome ostatak će nepokriveni troškovi grijanja, kada dođe sezona grijanja, troškovi nabave uredskog materijala, održavanja sjednica vijeća, a da ne govorimo o naknadama za dužnosnike HNV-a«, kaže *Slavica Peić*.

Ona kaže da će zbog krize sva primanja članova IO HNV-a, tajnika i predsjednika HNV-a biti ukinuta do uspostave normalne razine financiranja. Također, neće se isplaćivati dnevnice, a bez novca će ostati neki projekti u sferi obrazovanja, kulture i informiranja.

Drastično smanjivanje dotacija nacionalnim vijećima dovoljno govori o odnosu srbijanske vlasti pre-

ma nacionalnim manjinama, navodi *Slavica Peić*, ističući kao pozitivan primjer Hrvatske koja je tek neznatno smanjila financijsku pomoć srpskoj manjini.

Slavica Peić smatra da je financijska kriza u zemlji dovela do uma-

njivanja stečenih prava nacionalnih manjina, i da je država vodstva tih zajednica na ovo trebala upozoriti.

»Naše funkcioniranje sada je svedeno na vegetiranje«, zaključuje predsjednica IO HNV-a.

J. S.

Raspodijena sredstva s natječaja

Izvršni odbor HNV-a 5. lipnja donio je rješenje o raspodijeli novca hrvatskih institucijama i organizacijama, koje je osigurao iz proračuna Tajništva za nacionalne manjine.

»Hrvatskim udrugama bit će dodijeljeno ukupno 3.750.000 dinara, i to će po svemu sudeći biti jedini novac koji će iz ovoga tajništva stići ove godine. I do sada nam je bilo teško raspodijeliti novac da to bude pravično i ravnomjerno raspoređeno. Sada je bilo još teže, jer smo se trudili da ispoštujemo sve kriterije po kojima se obavlja raspodjela sredstava, imajući pri tome u vidu veličinu udruge, broj ljudi koji rade u njoj, starost, aktivnosti, itd«, navela je *Slavica Peić*, ne želeći objaviti podatke o tome koliko je novca koja udruga dobila. IO HNV-a sastavio je prijedlog, a pokrajinsko Tajništvo daje konačnu odluku, pojasnila je predsjednica IO HNV-a.

Dr. Jovan Komšić o Statutu Vojvodine

Kašnjenje je neoprostivo dugo

Vezivanje pitanja prenosa ustavnih ovlasti Vojvodini i potvrde pokrajinskog statuta za najavljeni proces regionalizacije bilo bi nedopustivo s legalističkog aspekta, ali i politički pogubno za aktere vlasti, upozorio je politički analitičar dr. Jovan Komšić. I to, kako je rekao, prvenstveno za Demokratsku stranku, jer bi time bila dovedena u pitanje njena proeuropska orijentacija.

On je za »Dnevnik« kazao kako zbog toga ne vjeruje da ponovljena poruka predsjednika Srbije i lidera demokrata Borisa Tadića da »pitanje zakona o ovlastima i Statuta Vojvodine treba biti riješeno tako što će biti smješteno u ideju regionalizacije i ravnomjernog regionalnog razvoja Srbije« znači i najavu daljnjeg odlaganja primjene važećeg Ustava, kada je riječ o pokrajinskoj autonomiji.

»Ako bi DS dozvolio da se usvajanje statuta zagubi u maglovitoj priči o regionalizaciji, ta stranka bi izgubila ne samo podršku proeuropski opredijeljene Vojvodine, već bi ostavila prostor za jačanje drugačijih političkih strategija, koje zagovaraju druge stranke«, ocijenio je Komšić.

Prema njegovim riječima, ideje unitarne etničke države i simetrične regionalizacije nisu bile dio politike DS-a, već Demokratske tranke Srbije, strategiju osporavanja Vojvodine baštini Srpska radikalna stranka, dok Srpska napredna stranka dozvoljava samo fasadnu autonomiju. Kako prenosi »Dnevnik« Komšićevo je mišljenje da bi odlaganje vojvođanskog statuta unedogled bilo »opasna obmana javnosti i podcjenjivanje zrelosti i sposobnosti Vojvođana da artikuliraju svoje političke interese, ali i obmana svih proeuropski opredijeljenih političkih struktura iz cijele Srbije«.

On kaže da je inicijativa za početak procesa regionalizacije, koju je pokrenuo Tadić, pozitivna i da je treba podržati, ali smatra da nije moguće vezivanje Statuta APV za taj proces, koji će se, prema riječima samog predsjednika, realizirati u dvije faze, od kojih će prva biti završena do 2013., a druga do 2020. godine.

Sugovornik »Dnevnika« je ukazao i na to da je i dosadašnje kašnjenje s prijenosom ustavnih ovlasti AP Vojvodini »neoprostivo dugo«, te da bi svako dalje odlaganje tog pitanja bilo vrlo loša politička odluka u kontekstu približavanja Srbije standardima EU. Komšić, koji je i član ekspertskeg tima novoformiranog Nacionalnog savjeta za decentralizaciju, koji treba definirati političku strategiju tog procesa, kaže kako odluka Vlade da formira to tijelo ipak predstavlja znak kako postoji spremnost da se ozbiljnije pristupi tom poslu.

Završena rasprava o Prijedlogu zakona o regionalnom razvoju

Podjela zemlje na sedam statističkih regija

Skupština Srbije je u utorak završila raspravu o Prijedlogu zakona o regionalnom razvoju koji predviđa podjelu zemlje na sedam statističkih regija i koji bi trebao omogućiti pravedniju raspodjelu sredstava za gospodarski razvoj.

Ministar ekonomije i regionalnog razvoja Mladen Dinkić rekao je, obrazlažući zakon, kako su njime predviđeni kriteriji za razvrstavanje općina i regija po razvijenosti, kao i uvođenje klasifikacije jedinica lokalne samouprave po razvijenosti i uređivanje raspodjele sredstava.

Regije će se po razvijenosti razvrstavati u dvije skupine, na one iznad 75 posto republičkog prosjeka bruto društvenog proizvoda po stanovniku i one ispod tog postotka, a jedinice lokalne samouprave će se po razvijenosti razvrstavati u četiri skupine.

Statističke regije na koje će biti podijeljena zemlja su: Vojvodina, Beograd, Zapadna, Istočna, Južna, Centralna Srbija i Kosovo i Metohija. Zastupnici Liberalno demokratske partije (LDP), Demokratske stranke Srbije (DSS) i Nove Srbije (NS) najavili su kako neće podržati predloženi zakon o regionalnom razvoju jer smatraju da neće dovesti do suštinske decentralizacije Srbije.

Srpska radikalna stranka (SRS) i Srpska napredna stranka (SNS) također su se usprotivile Vladinom prijedlogu zakona.

Radikali su naveli kako taj zakon predstavlja uvod u ustavne promjene i da je njegov pravi smisao podijeliti Srbiju na regije od kojih će »svatko vući na svoju stranu«. Zastupnici SRS-a su također iznijeli primjedbe da se tim zakonom povećava državna administracija.

Rasprava u Malom Idošu

I o manjinama u Zakonu o kulturi

Uoči tradicionalne smotre glazbe i folklora Mađara u Vojvodini »Durindo« i »Gyöngyösbokreta«, koji se održava u Malom Idošu u subotu i nedjelju, u ovom mjestu u petak 6. lipnja održana je rasprava o Prijedlogu zakona o kulturi uz sudjelovanje mjerodavnih odbora Nacionalnog vijeća Mađara u Vojvodini i eminentnih predstavnika kulturnog života Mađara.

Kako je predsjednik Nacionalnog vijeća László Józsa naglasio, problem je što je prijedlog zakona formuliran na temelju ranijeg zakona u kojem se samo na jednom mjestu spominje pojam nacionalne manjine i Vojvodine. Zastupnik u republičkom parlamentu Balint Pásztor je upoznao nazočne s primjedbama na zakonski tekst, i naglasio potrebu da u novom tijelu, u Republičkom vijeću za kulturu budu bar četiri predstavnika manjinskih zajednica. S druge strane, prednost novog zakona bit će preglednost i predvidljivost natječaja i dodjele sredstava. Sudionici savjetovanja su istaknuli potrebu veće samostalnosti institucija uz potporu nacionalnih vijeća

Č. M.

Incident u Lovčencu

Pretučen vijećnik Crnogorske stranke

»U subotu oko 15 sati u centru Lovčenca vijećnik Crnogorske partije u Skupštini Općine Mali Idoš Milo Miloško brutalno je napadnut od strane dvojice napadača, koji su ga presreli crnim džipom NS registracije. Jedan od napadača je Milutin Pejović, sin Milorada Pejovića, predsjednika Općinskog odbora Demokratske stranke u Malom Idošu, koji je ujedno i tajnik mjesne zajednice u Lovčencu. Milo Miloško je spašen od težih posljedica intervencijom očevidaca događaja i brzim dolaskom pripadnika MUP-a na mjesto smišljenog i zločinačkog napada. U ime građana višenacionalne Općine Mali Idoš od predstavnika MUP-a tražimo zaštitu i poduzimanje mjera za sprečavanje ovakvih i sličnih nemilih događaja, a od zvaničnika DS-a tražimo da se izjasne da li stoje iza ovakvog ponašanja pojedinih svojih lokanih čelnika«, navodi se, među ostalim, u priopćenju za javnost odborničke grupe Mađarske koalicije i Crnogorske partije iz Malog Idoša.

Nema strategije za budućnost manjinskih medija

Deetatizacija i privatizacija medija je nužan proces, smatra pomoćnik pokrajinske tajnice za informacije Kalman Kuntić, jer je to preduvjet slobode informiranja, ali je upozorio da država mora intervenirati kroz pomoć programima na manjinskim jezicima, jer po prirodi stvari oni nisu isplativi ili dovoljno isplativi te ne mogu biti potpuno samoodrživi

Evidentno je kako ne postoji državna strategija vezana uz budućnost i perspektivu manjinskih medija, i to strategija koja bi podrazumijevala postojanje institucionalnih mehanizama uz pomoć kojih bi se osigurala financijska podrška ostvarivanju prava na informiranje na materinjem jeziku, istaknula je novinarka *Zsuzsana Szerencses* na okruglom stolu, održanom u Novom Sadu 9. lipnja, na temu »Informiranje na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini i deetatizacija«. »Godinu i pol nakon obustave procesa privatizacije na tom planu se ništa nije dogodilo, svjedoci smo kako su tome pridonijeli stavovi pripadnika političke i elite na vlasti, a i sama ekonomska kriza, koja se sve više koristi kao argument da se završetak tog procesa još više odloži, tako da u ovom trenutku imamo tu velik problem. Mediji funkcioniraju u neravnopravnim uvjetima, situacija je potpuno shizoidna. Smatram kako ne postoji i politička volja da se proces završi, a posebno što ne postoji ozbiljna strategija sa svim mehanizmima koji bi značili odgovarajući

ambijent koji će jamčiti opstanak manjinskih programa«, izjavila je Szerencses.

Šef novosadskog ureda Helsinškog odbora za ljudska prava *Pavel Domonji*, složio se sa stavom da ne postoji promišljena manjinska politika u Srbiji, sama situacija u državi čije pozitivno zakonodavstvo sadrži međusobno isključive odredbe govori sama za sebe, ali po njegovu mišljenju ne treba svu odgovornost staviti u ruke države nego i onih koji se bave informiranjem.

Deetatizacija i privatizacija medija je nužan proces, smatra pomoćnik pokrajinske tajnice za informacije *Kalman Kuntić*, jer je to preduvjet slobode informiranja, ali je upozorio da država mora intervenirati kroz pomoć programima na manjinskim jezicima, jer po prirodi stvari oni nisu isplativi ili dovoljno isplativi te ne mogu biti potpuno samoodrživi. Kuntić je rekao kako se nitko ne protivi privatizaciji medija i da je pokrajinska vlada krajem 2007. godine zatražila privremenu suspenziju privatizacije kako bi se spasili programi na manjinskim jezicima.

Tada je uslijedila zlouporaba obustavljanja privatizacije, pa su neki mediji u Srbiji preko noći uveli manjinske jezike, nakon čega je obustavljena i njihova privatizacija.

Na pitanje kakvo je njegovo mišljenje o pozitivnim i negativnim učincima samog postupka privatizacije, Kuntić je odgovorio kako su pozitivni efekti »manji utjecaj države na medije kao i oslanjanje svakog medija na svoje komercijalne sposobnosti«, ali »kada se radi o manjinskim medijima to je teško postići«. Kuntić je dodao kako to ne znači da manjinski mediji trebaju biti zadovoljni onim što imaju, moraju raditi na svom marketinškom profiliranju koliko je to moguće, ali se moguće negativne posljedice »mogu vezati za situaciju da privatizacija bude samo fingirana, da dođe do privatizacije manjinskih medija pa da nacionalno vijeće praktički delegira neku osobu, čime praktički ne bismo dobili ništa. Još gora stvar je tajkunizacija manjinskih medija. To su sve opasnosti s kojima se sreću manjinski mediji, a naročito oni malih manjina koje teško mogu

postići da budu komercijalno isplativi«.

Okrugli stol na ovu temu već je treći put organiziralo Nezavisno društvo novinara Vojvodine uz potporu Fonda za otvoreno društvo. Predsjednik NDNV-a *Dinko Gruhonjić* zastupa stav da mediji ne trebaju ostati pod okriljem države, jer se »pokazalo da je država uvjerljivo najgori vlasnik medija. Imali smo se prilike u to uvjeriti kroz dugo razdoblje socijalizma, mogao bih nabrojati gomilu argumenata, ali jednostavno država i objektivno novinarstvo neka su vrsta suparnika pa je samim tim nekako neprirодно da država bude vlasnik medija. Sam proces privatizacije koji je zaustavljen i obećano je da će se donijeti strategija za privatizaciju, ostao je na toj razini, samo obećanje, pa je to još jedan argument u smjeru da je tada privatizacija bila obustavljena zbog političkih razloga. Sve su to politikantske priče koje odgovaraju političkoj eliti i ono što možemo i što ćemo raditi jest da ponavljamo neprestano tu priču i kad se čini uzaludnim«, kazao je Gruhonjić za HR.

A. J. M.

Nerazumni vlasnici i nemoćni sindikati

Usamo šest godina od privatizacije Medoprodukt je od uspješnog poduzeća, poznatog od Europe do Kanade i Amerike, potpuno iscrpljena tvrtka opterećena milijunskim dugovanjima i dovedena do prosjačkog štapa. U vrijeme kada bi pod normalnim uvjetima za ovo poduzeće, koje se bavi preradom voća i povrća, upravo počinjala glavna sezona poslova – proizvodnja stoji, a radnici zbog višemjesečnih neisplaćenih plaća štrajkaju.

ZLATNA POVIJEST

»Medoprodukt je rudnik zlata«, kaže bivši ravnatelj *Franjo Temunović* u vrijeme čijeg je mandata, tijekom 21 godine, od pčelarske zadruge poduzeće izraslo u renomiranu tvrtku s proizvodima u svijetu priznate i cijenjene kvalitete.

Kada je 1967. godine postavljen za prinudnog upravnika, Temunović je kao agronom i stručnjak s profesorima fakulteta radio pokuse u području pčelinjeg oprašivanja u voćarstvu. Imajući u vidu njegovu stručnost, tadašnji predsjednik općine *Károly Bagi* procijenio je da je Temunović osoba koja bi mogla Medoprodukt izvući iz dugova i kredita u koje je zapao kupovinom deset tisuća pčelinjih društava.

»Kada sam isplatio dugove banci, prodao sam Medoproduktovu zgradu koja se tada nalazila preko puta kasarne gdje je danas Građevinski institut, i kupio bivšu Četkaru na Majšanskom mostu. Budući da sam voćar po struci, smatrao

sam da se poduzeće ne treba baviti samo preradom meda, te smo već sljedeće, 1968. godine, krenuli u preradu voća i povrća. Pet godina kasnije prešli smo i na preradu kestena, koju tada nitko u Jugoslaviji nije radio. Otkupili smo sav kesten kojeg je bilo u zemlji i preradili oko 3.000 tona. Tako smo došli do novca i započeli izgradnju hladnjače, s tim što nam je nešto pomagao i drugi OUR iz Peščare, a uzeli smo i kredit od Međunarodnog monetarnog fonda. S početka smo krenuli sa 60 radnika, a na kraju smo već imali 489 stalno zaposlenih i po 600 njih u sezoni. Izvozili smo u čitavu Europu, čak i do Amerike i Kanade«, sjeća se Temunović.

Izgradnja hladnjače počela je 1978., a dvije godine kasnije i upravne zgrade Medoprodukta izmještene su u Tavankut. Profit je konstantno ulagan u kupovinu opreme i poduzeće se iz godine u godinu razvijalo i bogatilo: izgrađena je sušara i mješaona stočne hrane kapaciteta 2.000 tona, hala za preradu od 7.000 četvornih metara opremljena suvremenim strojevima, te podrum u kojemu se proizvodila poznata ljutovačka rakija u četvrtastim bocama.

BIJEDA PRIVATIZACIJE

U objekte i opremu ukupno je uloženo 27 milijuna dolara, da bi 2003. godine na aukciji Medoprodukt bio prodan za svega 69 milijuna dinara, odnosno, milijun eura. Premda je rastakanje poduzeća započelo još tada aktualno posloводство, neslužbeno se govorilo kako je na računu poduzeća u vrijeme privati-

zacije bilo 123 milijuna dinara, što znači da su novi vlasnici s tim novcem odmah mogli isplatiti tvrtku i još im je preteklo gotovog novca, ne računajući i velike količine zaliha gotovih proizvoda.

Prema pisanju Večernjih novosti (15. veljače 2006.) oko ove privatizacije je bilo još spornih »detalja«. »Ono što je oko Medoprodukta više nego indikativno je da se sastav konzorcijuma, koji je 2003. kupio ovo poduzeće, ne poklapa s izvodom iz Centralnog registra. Kupoprodajni ugovor s Agencijom za privatizaciju 2003. godine potpisao je *Bogdan Rodić* u ime konzorcijuma u kome su bili još *Rajko Mikač* i *Danilo Rosić*. U evidenciji Centralnog registra, a ti podaci su jedino mjerodavni, vlasnički list Medoprodukta izgleda potpuno drugačije: Mikača i Rosića na spisku nema, najveći pojedinačni dioničar je *Lajos Csakanj* s 20,66 posto dionica, zatim *Stevan Milisavljević* s 19,4 posto dionica, a na Rodića, što pojedinačno što preko njihovih poduzeća, vodi se tek oko 12,98 posto dionica«, pisale su Večernje novosti.

Tri godine kasnije za isti vlasnički udio od 70 posto *Živojin Đorđević* nudi konzorcijumu 2,6 milijuna eura, a prema pisanju, također Večernjih, on već posjeduje 22,54 posto dionica koje je otkupio od malih dioničara. U tekstu ponude za preuzimanje dionica također se, između ostalog, navodi da »ponudilac ne posjeduje dionice A.D. Medoprodukt Tavankut, ali ima 65,15 posto udio u poduzeću Fresh&Co d.o.o. Subotica, koje je najveći pojedinačni dioničar A.D. Medoprodukta«. Zanimljivo je i

da se kao svrha ponude za preuzimanje dionica navode planovi ponudioca da »unapređuje organizaciju i poboljša rezultate poslovanja poduzeća, te ostvarivanjem većinskog vlasništva učinkovitije djeluje na rezultat i razvoj dioničarskog društva«.

Koliko je u ovoj i sličnim »pričama« teško doći do stvarnih podataka pokazuje se i na primjeru službenog sajta Agencije za privatizaciju. Ovdje bi, naime, trebali biti navedeni podaci o vlasništvu, međutim, osim podužeg spiska imena malih dioničara, većinskog vlasnika nema, a *Živojin Đorđević* se navodi samo kao predsjednik Skupštine dioničara.

JALOVA PRIČA

Također, nepoznanica su u ovom trenutku stvarna zaduženja Medoprodukta. Službeno na sajtu Narodne banke Srbije objavljen je podatak da je poduzeće u blokadi sa 126 milijuna dinara. Radnici u štrajku navode da im vlasnik na ime neisplaćenih doprinosa i plaća duguje 58 milijuna dinara, telefonski račun je, kažu, 10,5 milijuna, a zbog neplaćenog računa (8,2 milijuna) struja je prošlog tjedna bila isključena, te je Tavankutu

U objekte i opremu ukupno je uloženo 27 milijuna dolara, da bi 2003. godine na aukciji Medoprodukt bio prodan za svega 69 milijuna dinara, odnosno, milijun eura * Radnici u štrajku navode da im vlasnik na ime neisplaćenih doprinosa i plaća duguje 58 milijuna dinara, a zbog neplaćenog računa (8,2 milijuna) struja je prošlog tjedna bila isključena, te je Tavankutu prijetilo curenje 20 tona amonijaka iz hladnjače * Ekonomisti i poznavatelji prilika kažu da je u Medoproduktu riječ o klasičnom isisavanju kapitala, zbog čega poduzeću predstoji tragičan kraj

prijetilo curenje 20 tona amonijaka iz hladnjače. Spominje se također i blokada računa od 450 milijuna dinara, kao kreditno zaduženje, a izvori bliski upravi navode zaduženja koja se iskazuju milijunima eura.

Ekonomisti i poznavatelji prilika kažu da je u Medoproduktu riječ o klasičnom isisavanju kapitala zbog čega poduzeću predstoji tragičan kraj.

Pokrajinski tajnik za gospodarstvo István Pásztor ističe kako u

Vojvodini ima niz primjera kada je situacija nakon privatizacije nepromijenjena ili čak gora.

»Osobito je to bolno kada se radi o tvrtkama brandovskog značaja ili o tvrtkama koje su bile izuzetno učinkovite prije procesa

privatizacije. Po meni je osnovni problem u tome što iz privatizacijskog procesa izostaje borba za kupovinu određenog poduzeća. Zbog procjene da su političke okolnosti nedovoljno stabilne, domaći i inozemni ozbiljni kapital izostaje iz utrkivanja, ne dolazi se do strateških partnera, onih koji su u toj branši i koji imaju jasnu viziju što će se dešavati ili što će raditi s određenom tvrtkom u čiji posjed dolaze«, kaže Pásztor te dodaje, da unutar privatnog vlasništva država nema niti uobičajane mehanizme utjecaja, koji su i inače često neučinkoviti i tromi.

»Zakonski propisana pravila ponašanja unutar tvrtki sadržana su u setu zakona, ali mislim da nije toliko stvar u neuređenosti, premda ima ozbiljnih manjkavosti, osobito što se tiče učinkovitosti samog procesa privatizacije. U slučaju Medoprodukta mislim da se radi o nerazumljivom ponašanju vlasnika kapitala«, kaže Pásztor te dodaje da smatra kako je i sindikalno organiziranje poprilično jalova priča bez dovoljnog utjecaja.

U prilog tomu ima još jedan podatak – sindikat je početkom godine okružnom javnom tužiteljstvu podnio kaznene prijave zbog sumnji da se neke radnje oko Medoprodukta mogu podvesti pod privredni kriminal, ali do danas još nikakav odgovor nije stigao.

S. Mamužić

Mali dioničari nezadovoljni novim programom reorganizacije Agrokombinata

Trgovinski sud u Subotici usvojio je krajem travnja novi program reorganizacije Agrokombinata kojim se predviđa parcijalna prodaja imovine poduzeća, zbog čega bi značajno bila smanjena njena vrijednost, tvrde mali dioničari Agrokombinata. Predsjednik Skupštine malih dioničara Josip Ivanković kaže kako se po tom programu silos u Novom Žedniku i farma svinja na Mikićevu namjeravaju prodati po cijeni od 3,6 milijuna eura, a po procjeni dioničara ova imovina vrijedi nekoliko puta više.

Na konferenciji za novinare u utorak 9. lipnja, također je izneseno kako je od uvođenja stečaja 2004. godine, kada je utvrđen ukupan dug poduzeća od 5,1 milijun eura, vjerovnicima vraćeno 2,3 milijuna, ali da je u tom razdoblju zarada poduzeća morala biti puno veća budući da je Agrokombinat ostvarivao prihode sa skoro osam tisuća hektara zemlje i farme svinja.

Stoga mali dioničari, kojih je oko 1300 i posjeduju 55 posto vlasništva poduzeća, predlažu predsjednici Trgovinskog suda Iloni Stajić da program reorganizacije stavi u stanje mirovanja dok se ne utvrdi tko je prodavač, a tko kupac silosa i farme, da obustavi njihov postupak prodaje, te da odgovori na pitanje

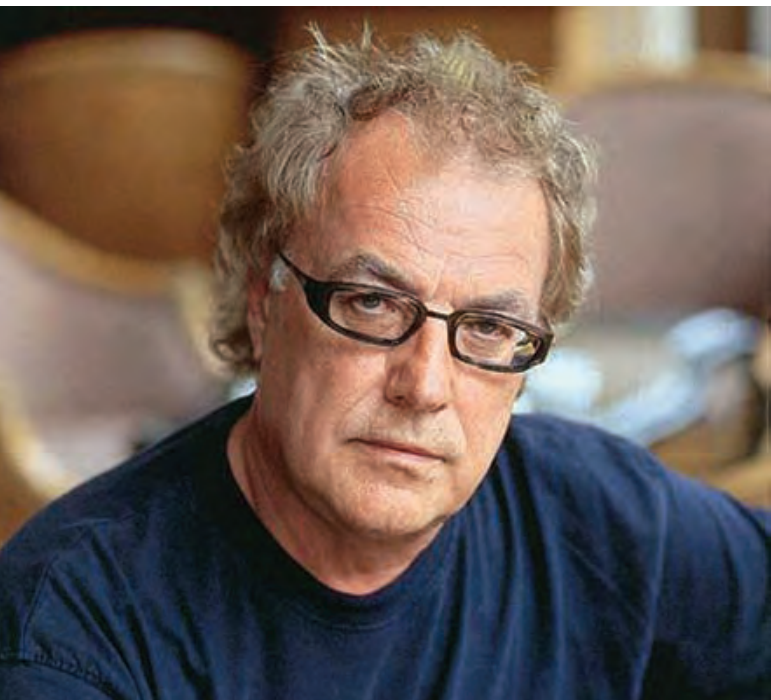
koliki je iznos odobren i plaćen stečajnom upravniku Sándoru Somogyiju »kao nagrada za uspješno proveden stečaj«. Član Skupštine malih dioničara Bela Ivić, također je naveo kako dioničari traže od Somogyija da priopći koliko je duga vraćeno od dosadašnje prodaje imovine Agrokombinata, a koliko od zarađenog novca u proizvodnji, te žele dobiti na uvid ugovor s Veterinarskim zavodom o zakupu farme svinja na Mikićevu, ugovor o prodaji objekta na Verušiću i Starom Žedniku, te ugovor o prodaji i kupovini putničkih automobila.

Predsjednik Samostalnog sindikata u Subotici Milan Popović je iznio kako novousvojeni plan reorganizacije predviđa da se prodaja imovine Agrokombinata može ostvariti javnim nadmetanjem, javnim prikupljanjem ponuda i neposrednom pogodbom, što ostavlja »mogućnost da se prodaja obavi pod vrlo sumnjivim okolnostima«. Josip Ivanković priopćio je i sastav Upravnog odbora Agrokombinata i njihove mjesečne nadoknade: predsjednik je József Kasza dobiva 85.500 dinara, a članovi Mile Jovičić i dr. Vasa Isakov po 59.850 dinara. Dragan Zečević i Dénes Vas vode se kao zaposlenici i ne dobivaju mjesečna primanja za članstvo.

LORDAN ZAFRANOVIĆ, FILMSKI REDATELJ

Svaki film radim samo iz svog kuta gledanja

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Nedavno je u Beogradu priređena retrospektiva filma Lordana Zafranovića, jednog od najpoznatijih filmskih redatelja u nekadašnjoj Jugoslaviji. Publika je u okviru programa imala priliku vidjeti negova čuvena i nagrađivana dugometražna ostvarenja, ali i studentske uratke, te dio dokumentarnog serijala o Josipu Brozu Titu, koji bi krajem godine trebao biti emitiran na HRT-u.

Organizatori retrospektive Lordana Zafranovića bili su Intermedia network i »Magična linija« iz Beograda u suradnji sa Zajednicom Hrvata Beograda »Tin Ujević«.

HR: Kakav odnos imate prema nekadašnjoj zajedničkoj državi Jugoslaviji u kojoj ste snimili svoja najveća ostvarenja?

Ja sam se bavio filmom u dva ili tri značajnija razdoblja zajedničke države. Tu sam imao publiku od

Triglava do Đevdelijske i imao sam sreću što su moji filmovi bili gledani, i što sam stekao jedan dio publike koja me je pratila iz filma u film. Realnost je, naravno, što su stvorene nove države i tu se nema što komentirati. To su sada samostalne države i moramo s time biti suglasni zato što je počelo jedno drugo razdoblje u kojem još nisam stvarao filmove na ovom teritoriju. Tek sad pomalo ulazim u filmski svijet moje zemlje i pokušavam se vratiti nekim korijenima. Zato pripremam film o Carusu, koji se dešava u Dalmaciji jednog drugog vremena, ali i Dalmaciji koja i danas gaji taj duh i nešto što mene, čovjeka iz Dalmacije, strašno zanima i taj ćemo film vrlo brzo, ja se nadam, realizirati.

Jugonostalgija je jedna riječ koju su smislili neki čudni tipovi. Ona ima negativnu konotaciju, mada čovjek mora biti nostalgican za toliko velikim teritorijem i za tolikim kulturnim krugom koji je

u ono vrijeme, dok smo mi stvarali filmove, postojao. Naravno da bih i ja priželjkivao da se taj teritorij vrati kad su u pitanju moji filmovi, i da se vrati kao mogućnost koprodukcije, jer je tu više-manje sličan jezik, tako da možemo lakše ulaziti na tržište ovih zemalja koje su stvorene poslije raspada Jugoslavije. S druge strane, da se ti filmovi kasnije distribuiraju. To je jednostavna formula, ako netko ulaže u film iz ovih centara bivše Jugoslavije, onda će se on u tim centrima i prikazivati.

HR: Kako se danas osjećate u Hrvatskoj, koju ste početkom 90-ih godina prošlog stoljeća napustili? Je li se odnos tamošnjih elita prema Vama i Vašem filmskom stvaralaštvu promijenio?

Ja sam se negdje 2005. ili 2006. godine, kada je predsjednik Stjepan Mesić bio u Pragu povodom jedne izložbe, sreo sa njim, i on me je pozvao da se vratim raditi u Hrvatsku, što je za mene bilo iznenađenje u pozitivnom smislu. Rekao sam kako bi bilo dobro da se vratim, naravno, ali kad se vratim da imam posao, jer što ću se vratiti ako posla nema, s obzirom da sam profesionalac i da od filma živim. I onda smo književnik Borislav Vujić i ja počeli raditi film koji se zvao »Janjičar«, čija je radnja smještena u srednjem vijeku, o uskoci-ma u okolici Senja, i to je bio vrlo dobar scenarij. Imali smo velika obećanja iz samog vrha da će to krenuti u koprodukciju s Turskom, čak smo prilagodili jedan dio scenarija, gdje smo objašnjavali tu visoku tursku kulturu, a tema filma je zapravo bila tragedija jedne velike obitelji. Međutim, ostali smo kod obećanja i nikako više nismo mogli prodrijeti do onih koji su obećali da će taj film financirati. Nažalost, u međuvremenu je umro i sam pisac i to je propalo.

Drugi pokušaj je bio kada me je pozvao novinski magnat Nino Pavić da se pravi film o Titu, jer je

u to vrijeme bilo više napisa kako bi i Robert De Niro i Sylvester Stallone željeli raditi film o Titu. To se pokazalo kao veliki interes, zapravo svaki napis u novinama o njemu donosio je povećanje tiraže i veliki broj čitatelja. Svaka tajna i izmišljotina, neka nepoznata stvar bila je čitana, Tito je postao neka vrsta brenda, i, naravno, počeli smo realizirati taj film. Iz nepoznatih razloga Nino Pavić je napustio projekt i prestao ga financirati i mi smo ostali na nekom pustom otoku. Neko vrijeme, skoro godinu dana, sve do promjene cijele strukture uprave HRT-a, kada dolazi Vanja Sutlić, koga sam poznao od prije, i uz pomoć opet predsjednika Mesića, uspjeli smo dogovoriti, konačno, jedan dobar ugovor s HRT-om i do sada ta suradnja ide besprijekorno. Nadam se da će tako biti do kraja i da ćemo tu seriju od 10 nastavaka završiti do kraja godine i predati na prikazivanje publici u Hrvatskoj.

HR: Kada je riječ o dokumentarnoj seriji o Josipu Brozu Titu i vremenu njegove vladavine – iz kog ste kuta nastojali prikazati ovoga državnika i to vrijeme?

Takva su mi pitanja postavljali i ranije, a nekako u posljednje vrijeme češće. Na njih sam uvijek odgovarao i odgovaram – iz mog kuta, drugog kuta nema. Dakle, svaki film koji radim, radim osobno i on je neprimjenjiv na ostale kutove gledanja. Znači, stojim iza svakog montiranog kadra, u jednom vlastitom montažnom sklopu, koji je opet neponovljiv i to je moj kut gledanja. Dakle, Tita pokušavam gledati apsolutno kao jednostavno biće, spuštam ga na razinu obiteljskog stola, ne pravim od njega nikakvo idealizirano biće, niti ga promatram kao prototip nekog velikog vođe. To mi je koncept i u tom smislu taj će se film realizirati, naročito preko svjedoka koji su bili bliski njemu, opisujući vlastite živote. Svjedoci će govoriti i o epohi, jer nemoguće je zamisliti

Kako više nemam nikakvih iluzija da bi politika mogla unaprijediti ili unazaditi ono što ja radim, politikom se više ne bavim * Pokušavam se vratiti svojim korijenima i zato pripremam film o Carusu, koji se dešava u Dalmaciji jednog drugog vremena * Mislim da bi fašizam, gdje god se on primijeti, naročito poslije ovog užasnog rata na Balkanu, trebalo sjeći svim sredstvima

Tita bez te epohe, i tu epohu bez Tita.

HR: Živate na relaciji Prag-Zagreb. Kako iz praške, odnosno vizure Europske Unije, doživljavate hrvatsko-srpske odnose kada su u pitanju politika, ali i kultura?

Ne bih govorio ni o kakvim politikama. Ja sam pravio filmove, a to je bio jedan fini rad u nekom zatvorenom prostoru, montaži, spajao sam kadrove, stvarao neke nove svjetove, a onda se politika bavila mnome, bez obzira koja ona bila. I kako više nemam nikakvih iluzija da bi politika mogla unaprijediti ili unazaditi ono šta ja radim, politikom se više ne bavim, niti me ona više zanima. Našao sam jedan krug prijatelja u Zagrebu, u kojem su djelomično neki s filma, ali su uglavnom ljudi koji su u svom poslu veliki profesionalci i tu su me zapravo oni, više-manje, vratili ponovno u atmosferu i dali neku nadu da ima smisla raditi u Hrvatskoj.

Jako teško mogu odgovoriti kakvi su danas odnosi između Srba i Hrvata. Uglavnom znam da bi kultura trebala biti, pa onda i film u okviru nje, stvar koja bi stvarala, što neki kažu, mostove koji su porušeni, te proširila mogućnost da se naši filmovi ovdje gledaju. Tako treba biti u svim područjima kulture, jer mislim da je kultura ono što je uvijek bilo najvažnije za stvaranje jednog prostora koji je mir a ne rat.

HR: Može li se kultura odvojiti od politike?

Gotovo nemoguće, zbog toga što je novac koncentriran u vlasti. Preko ministarstva kulture utječu i utjecali su, kad daju novac, na određen izbor podobnih i nepodobnih. Tu se nekako otvara jedan krug za manipulaciju, da prijatelj prijatelju daje sredstva za filmove bez obzira kako će film izgledati. Vlada jedan kaos u tom financiranju, a onda opet nekakve ad-hoc komisije, kao u socijalizmu, daju ili ne daju milost, tako da uopće taj model po kojem je bez utjecaja države moguće raditi filmove na ovim prostorima ne postoji. Otvara li Europska Unija neke druge mogućnosti, to ne znam, znam samo da je u svim zemljama, pa i u Češkoj, koje su imale komunizam nešto tvrdi nego naš, uveden jedan novi sustav financiranja, koji ima karakter tzv. slobodnog tržišta. A, kako taj sustav funkcionira kazat ću vam na primjeru mladića koji je nakon projekcije svog kratkog filma pokazao u prvom redu na jednu stariju ženu i rekao: »Ova žena je moja majka, i da bih ja završio ovaj film ona je založila našu kuću«. Kako je to autorski film, imat će mali broj gledatelja i najvjerojatnije će ta mama izgubiti

Nagrađivani praški đak

Lordan Zafranović je rođen 1944. godine u mjestu Maslinica na Šolti. Završio je srednju Pomorsku školu, te diplomirao književnost i likovne umjetnosti na Pedagoškoj akademiji u Splitu. Nakon toga studirao je režiju (u klasi slavnog oskarovca Elamara Klosa) na filmskoj akademiji FAMU u Pragu, gdje je diplomirao 1981. godine. Već od 1961. bavi se kino amaterizmom. Do 1966. realizirao je oko 25 amaterskih filmova (posebno su bili zapaženi: Dnevnik, Priča, Dah, Kišno i Portreti /u prolazu/), za koje je višestruko nagrađivan u zemlji i inozemstvu. U profesionalnoj kinematografiji pojavljuje se 1965., a do 1989. realizirao je više od 20 kratkih igranih filmova.

Na cjelovečernjem igranom filmu debitira još kao student filmom »Nedjelja« (1969.), dok je za idući film »Kronika jednog zločina« (1973.) nagrađen u Chicagu.

Za »Muke po Mati« (1975.), s temom iz dalmatinskog radničkog života, nagrađen je u Puli nagradom kritike. Filmom »Okupacija u 26 slika« (1978.), koji mu je donio Veliku zlatnu arenu u Puli i koji je bio najgledaniji film u sezoni 1978./79. u bivšoj Jugoslaviji i bivšoj Čehoslovačkoj, počinje svoju trilogiju čiji je drugi dio film »Pad Italije« (1981., Velika zlatna arena i nagrada Jelen u Puli, Grand Prix u Valenciji), a treći dio o ratu i revoluciji zaključuje filmom »Večernja zvona« (1986., nagrada za režiju i Jelen u Puli).

Posve drukčije kasnije režira intimnu komornu dramu ljubavne tematike »Ujed anđela« (1984.) i »Haloa/Praznik kurvi« (1988.), s motivom ljubavnog trokuta, te elementima osvete i tragedije. Povremeno je režirao i na televiziji (filmovi »Ubojstvo u noćnom vlaku« 1974. za Televiziju Beograd i »Gosti i radnici« 1977. za Televiziju Zagreb).

kuću. To je neki sustav financiranja u EU. Dobije se 15-20 posto od vlasti, a onda ostalo moraš dobiti od sponzora. U početku je to štimalo u Češkoj, jer su se željeli pokazati ovi novokomponirani bogataši, tako da je bilo oko 25 filmova godišnje. Sada je to spalo na 10-12. Naravno, i tamo se traži novi sustav i novi zakon o filmu i najvjerojatnije će sada intervencija države unutar tog filmskog fonda biti nešto veća.

HR: U jednom nedavnom intervjuu rekli ste kako bi »uživljavali praviti filmove o fašizmu, koji je stalno prisutan, i ispitivati odnose prema njemu«. Gdje je,

prema Vašem mišljenju, fašizam danas prisutan i na koji se način izražava?

Radeći svoje filmove imao sam u posjedu neke dokumente s Nurnberškog procesa o nacistima. Tamo je glavni tužitelj govorio: »Gdje god se pojavi nacionalizam koji prijeti masovnom mržnjom i masovnim ratovima i likvidacijama, treba ga sasjecati u korijenu, beskompromisno i svim mogućim sredstvima«. Taj citat sam pustio u filmu »Testament«, iza kojeg naravno stojim, i mislim gdje god se on primijeti, naročito poslije ovog užasnog rata na Balkanu, trebalo bi ga sjeći svim sredstvima, jer

on unesrećuje narod u čije ime se vodi takva nacionalistička i šoviniistička politika.

HR: Kažite nam nešto više o filmu »Caruso«. Kada publika može očekivati njegovu premijeru?

Caruso je konačno jedan film koji bih jako želio raditi, jer to je moj povratak u Dalmaciju i korijenima, u nešto što jako dobro poznajem. To je dio mediteranske, još bliže, talijanske kulture, nešto što je Boccaccio, nešto što je srednji vijek, ali koji živi u svakoj generaciji, a to je tipična igra i manipulacija ljudima koji su obilježeni na bilo koji način. U tim malim mediteranskim mjestima i gradovima uvijek je postojala želja ljudi koji imaju neku manu ili nešto drugo, da izazivaju po trgovima teatar uživo, tako da je jedna takva masovna teatarska predstava održana pred sam Drugi svjetski rat u Splitu, kada je jedan od tih gradskih, uličnih pjevača umislio kako je bolji pjevač od samog Carusa (*Enrico Caruso*, čuveni talijanski tenor, prim. ur.). I sada počinje veliko organiziranje njegova navodnog putovanja u New York na gostovanje u tamošnjoj operi. Na splitskoj rivi priređen mu je veliki ispraćaj broda (vapor), koji je navodno trebao stići u New York, a zapravo je stigao u sjevernu luku Splita. I onda su svi s ispraćaja, oko 10.000 ljudi, trčali pet kilometara do sjeverne luke kako bi ga navodno dočekali u New Yorku. To je samo osnovna nit filma, a ima čitav niz manjih scena koje uvode u taj mentalitet i tu razdraganost i tu šalu, koja na kraju proizvodi suze, i to je zapravo film o manipulaciji tim nekim bijednim ljudima i manipulacija svima nama kao da smo stado ovaca. Bit će to komedija s gorkim okusom.

HR: Pratite li aktualnu filmsku produkciju u državama bivše Jugoslavije i kakvom Vam se ona čini? Jesu li filmovi nekad bili kvalitetniji?

Tu sam uvijek bio slab, jer nikad nisam bio filmski kritičar, te ne mogu kompetentno ocjenjivati i pratiti cijelu produkciju, tako da ne mogu na to pitanje odgovoriti. Međutim, mogu reći kako mi se čini da je svladana tehnika, jer ima jako puno akademija na području bivše Jugoslavije. Studenti svladaju taj filmski jezik, kad slabije – kad bolje, ali nema osobnosti, nema onog iznad tog zanata, nema one osobnosti koja stvara poeziju i vlastiti svijet koji nema kopije. Tu su filmovi koji sličje svi jedan drugom po formi i ne bih mogao odrediti i razlikovati redatelja jednog od drugog, to su neke realizacije koje nemaju taj poetski karakter i osobitost.

Zgrada Bogoslovnog sjemeništa je izgrađena i krajem ovoga mjeseca očekuje se svečano otvorenje

Teološki fakultet je sljedeći korak

*Bilo je potrebno izgraditi prikladnu zgradu, koja bi bila namijenjena odgoju budućih svećenika * Teološki fakultet, koji je prema riječima mons. Kopilovića sljedeći korak, može postojati samo tamo gdje postoji bogoslovno sjemenište* I u teologiji se događaju pomaci, potrebne su razmjene iskustava, susreti, duhovne vježbe, radionice, razgovori...*

Odlukom ordinarija Subotičke biskupije mons. dr. Ivan Penzeš, biskup subotički, 17. prosinca 2004. godine izdao je dekret kojim je ustanovljeno Bogoslovno sjemenište Subotičke biskupije. Dekret glasi »Nakon dramatičnih i teških društvenih političkih promjena na teritoriju jugoistočnog Balkana, Subotička biskupija, kao najbrojnija katolička biskupija u državnoj zajednici Srbije i Crne Gore, našla se pred novim i velikim zadacima odgoja vlastitog klera. Imajući

Božju i na dobro Crkve subotičke ovaj odgojni zavod stavljam pod zaštitu svetog Augustina, biskupa i crkvenog naučitelja. Stoga će Bogoslovno sjemenište nositi naziv, „Augustinianum“.

S obzirom da ova nova ustanova, bitna za život i napredak biskupije, nije imala svoju zgradu, odlučeno je izgraditi prikladnu zgradu, koja bi bila namijenjena odgoju budućih svećenika. Po dekretu, kojeg je izdao mons. Penzeš, započelo se s prikupljanjem potrebne dokumentacije,

jedne kršćanske zajednice, gdje je većina unutar Srpske pravoslavne crkve. Katolička crkva se našla u velikoj dijaspori, te u cijeloj Srbiji katolici čine samo 5 posto stanovništva. Naši studenti ponajprije za svećeničku službu, ali i za ostale crkvene službe, bili su prisiljeni studirati u svojim matičnim domovinama. Mađari su obično išli u Mađarsku, hrvati u Hrvatsku, Slovaci u Slovačku, a neki i u Rim.

Po završetku studija oni se vraćaju u svoje biskupije, ali su, nažalost, izmješteni iz područja, iz

dio studija ovdje. No, kako je pojasnio mons. Kopilović, to nikako ne znači prekid s matičnim zemljama. Zamisao je da prvi dio studija bude ovdje, zajedno u Subotici, a nakon toga da svatko ode na specijalizaciju u svoju matičnu zemlju, kako bi ponijeli identitet svog naroda. Dakle, ovdje bi imali srednju školu i fakultet, dok bi postdiplomski studij imali u matičnoj domovini.

INSTITUCIJA ZA ODGOJ

Crkveni propisi ne dozvoljavaju

9. prosinca 2006. Lijepo vrijeme omogućilo je početak radova

5. ožujka 2007. početak izgradnje

u vidu sve novonastale okolnosti i potrebe Crkve koja mi je povjerena, kao biskupu Subotičke biskupije, a u sukladnosti s kanonima 237. članak 1. i 242. članak 1. Zakonika kanonskoga prava, nakon što sam saslušao mišljenje Zbora biskupijskih savjetnika, članove Svećeničkoga vijeća Subotičke biskupije i uskladio s dokumentima Apostolske stolice i Kongregacije za sjemenište i katolički odgoj, donosim ovaj dekret, kojim osniva katoličko Bogoslovno sjemenište Subotičke biskupije sa sjedištem u biskupskom Gradu Subotici. Na slavu

koja je, pomognuta ljudima dobre volje, prikupljena, te je biskupu predana 23. prosinca 2005. godine. Zgrada Bogoslovnog sjemeništa je izgrađena i krajem ovoga mjeseca očekuje nas svečano otvorenje. O značaju, smislu i potrebama ove bogoslovije razgovarali smo s mons. dr. *Andrijom Kopilovićem*, prorektorom Teološkog katoličkog instituta.

BOGOSLOVIJA U DIJASPORI

»Nakon razlaza republika bivše Jugoslavije mi smo ostali unutar

svojih biskupija i okružja u kojem žive. Svima je poznato da školovanje traje najmanje 6 godina te oni donose pastoralna iskustva iz zajednica u kojima su živjeli. Kada se vrate, ne samo da ne poznaju dovoljno situaciju u kojoj su, nego se ni oni međusobno ne poznaju dovoljno. Jako je važno da je kler jedan, da se poznaju, da surađuju, da su zajednica. Bez jednog Prezbitarija, nema jedne Crkve« rekao je mons. Kopilović

Razloga za građenje bogoslovije ima više, no jedan od njih je svakako i taj da naši kandidati za crkvene službe studiraju jedan veći

teološko učilište samo za laike. Dakle, teološki fakultet, koji je prema riječima mons. Kopilovića sljedeći korak, može postojati samo tamo gdje postoji bogoslovno sjemenište, a to je kuća, institucija u kojoj se vrši odgoj. Teološki fakultet je namijenjen svima, kako bogoslovima tako i laicima, vjernicima, pa i nevjernicima, koje zanima teologija kao znanost.

»Korak prema tome da uopće možemo pomišljati na visoko učilište – teološki fakultet, jest upravo bogoslovija.

Iako je Katolička crkva ovdje u dijaspori, ona je ipak svjetska

Blagoslov »Augustinianuma«

Godina sv. Pavla završava 29. lipnja, te je odlučeno kako će pred sam kraj ove crkvene godine biti blagoslov bogoslovije. Kult apostola Pavla ovdje je od pamtivijeka, on nije zaštitnik samo Subotičke biskupije, nego cijele regije. Sam blagoslov i otvorenje bogoslovije bit će 27. lipnja. Dan prije, 26. lipnja, biti će upriličen glazbeno-znanstveni skup. Tom prigodom bit će održana i dva predavanja. O temi »Uloga Crkve u odgoju« govorit će mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup i metropolit beogradski, dok će o temi »Teologija u službi čovjeka« govoriti mons. László Németh, biskup zrenjaninski. U sklopu ove akademije nastupit će i komorni zborovi »Pro musica« i »Collegium musicum catholicum«. Skup će biti održan u svečanoj vijećnici Gradske kuće, a početak je u 18 sati.

Na sam dan blagoslova bogoslovije, 27. lipnja u 17 sati, u katedrali-bazilici svetu misu će služiti umirovljeni kardinal iz Washingtona Theodor McCarrick, uz prisustvo nadbiskupa, brojnih biskupa i svećenika, kao i biskupa domaćina mons. Ivana Penzeša. Nakon misnoga slavlja blagoslovit će se sama zgrada bogoslovije.

crkva, univerzalna i ima potrebe za učilištem s kojim bi postala adekvatan dijaloški partner za ostale crkve. Teološki fakultet je nužna potreba, dok je kao znanstvena institucija vrlo bitan za život Katoličke crkve, autentičan doprinos ovom svijetu, regiji i državi gdje jest. Do sada nismo imali adekvatan prostor, tu se misli na cijelu Biskupsku konferenciju, a to je i za naše pastoralne susrete i za per-

oženjeni, dakle u braku, i oni su u svetom redu đakoni, te se samim time nalaze u hijerarhiji Crkve. Ujedno, oni su i službenici oltara i zajednice. Na ovaj način je i njima omogućeno školovanje i permanentno obrazovanje. Ovo je bila ideja vodilja već kod Teološkog katehetskog instituta, jer je zahvaljujući ovom institutu i vjeronauk mogao ući u škole«, pojasnio je mons. Kopilović.

Za zaštitnika bogoslovije izabran je sv. Augustin, koji je bio jedan od najvećih naučitelja i pisaca u Crkvi.

»Vrlo je važno da su biskupi odabrali Suboticu, tu je svakako veliku ulogu imao mons. Ivan Penzeš, koji je i sam želio da to tako bude. No, ipak moram dati veliko priznanje nadbiskupu mons. Stanislavu Hočevaru, kao i svim biskupima Međunarodne

franjevci imali svoju Filozofiju, još u srednjem vijeku. Crkveni zakoni govore kako je biskupovo najvažnije poslanje brinuti se baš o takvim institucijama, sjemeništu i bogosloviji. Za studij i formaciju svih crkvenih službi. Poznato je svugdje u svijetu da katolička učilišta, pogotovo teološki fakulteti, nisu labave škole, nego stabilne, i veliki doprinos duhovnosti. U toj pobožnoj želji mi molimo bla-

25. svibnja 2007. Radovi su tekli kako su pristizala sredstva

manentno školovanje jednostavno potrebno. Katehetski institut radi već više od 10 godina, on je izučio i postavio sve katehete u svoju službu, kojih nije malo u Subotičkoj biskupiji, kao i u drugim biskupijama, u Banatu i Srijemu. Radi se o kadru koji je već pokazao opravdanost svoga postojanja. I u teologiji se događaju pomaci, potrebne su razmjene iskustava, susreti, duhovne vježbe, radionice, razgovori... Bogoslovija, kao institucija, nije samo za odgoj svećenika, nego danas Crkva ima službe kao što je trajni đakoniat. Kod nas ima 10 đakona, to su ljudi koji su

KATOLIČKO UČILIŠTE U SUBOTICI

O tome gdje graditi bogosloviju, odlučivala je i Biskupska konferencija. Iako je sjedište Metropolije u Beogradu, ipak je, po riječima sugovornika, potrebno da se bogoslovija i sam fakultet grade u većim dijelom katoličkom gradu. Stoga je Subotica izabrana kao odgovarajući grad. Subotica je s obzirom na kadar, dakle profesorski kadar za budućnost, osigurala dovoljni broj svećenika s akademskim titulama, koji imaju magisterij ili sve više njih – doktorat.

Nepunih godinu dana nakon blagoslova, kamen temeljac je ugrađen u Bogosloviju: mons. Andrija Kopilović, nadbiskup iz Washingtona Theodor McCarrick, nadbiskup mons. Stanislav Hočevar i biskup subotički mons. Ivan Penzeš

biskupske konferencije, koji su podržali ovu ideju i projekt. Oni su ujedno odvajali i sredstva za izgradnju bogoslovije. Jasno da ta sredstva nisu dovoljna, ali su bitna. Također moram reći kako je Republika Srbije izdvojila velika sredstva za izgradnju bogoslovije, kao i AP Vojvodina, te druge biskupije iz inozemstva. Po mom mišljenju, ova će godina ući u povijest Subotice kao grada i povijest ove regije, jer jedno teološko učilište se nakon dugog niza stoljeća obnavlja. Ne smijemo zaboraviti da je jedno učilište postojalo u Baču, kada su oci

gloslov od Boga da ova institucija zaživi, te opravda sredstva«, rekao je mons. Andrija Kopilović.

Subotička biskupija u prosjeku ima oko 30 bogoslova, te se još priključuju bogoslovi iz drugih biskupija. Teološki fakultet, koji je u planu za dvije godine, bit će u drugoj zgradi i otvoren za šire potrebe. Od jeseni u zgradi bogoslovije će započeti predavanja Teološkog katoličkog instituta, razni susreti, seminari, radionice, sve dok se ne otvori fakultet, a tada će u toj zgradi boraviti budući svećenici.

Željka Vukov

DR. SNEŽANA BABIĆ-KEKEZ, SAVJETNICA-VODITELJICA GRUPE ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA PRI
POKRAJINSKOM TAJNIŠTVU ZA OBRAZOVANJE

Na obitelji je prevelik teret

Obitelj ne treba i dalje biti u dijelu socijalne skrbi, u nju treba ulagati i prepoznati je kao investiciju za budućnost društva

Razgovor vodila: Ankica Jukić-Mandić

»**O**bitelj i škola, kao sastavni segmenti društva, dijele sudbinu svih promjena u vremenu u kojem egzistiraju... Ovo je samo jedna od rečenica, pa i argumentiranih tvrdnji, koje sadrži Vaša nova knjiga pod naslovom »Obrazovne potrebe u funkciji razvoja kompetencija za odgovornim roditeljstvom«. Pripremajući ovu knjigu vjerojatno ste se sreli s velikim brojem pitanja i problema za čijim rješanjem vapi i naše društvo. Na što bi, po Vašem mišljenju, osobito trebalo obratiti pozornost u današnje vrijeme, a u svezi je s obrazovanjem i roditeljstvom?

Ova bi knjiga trebala ukazati na značaj podrške obitelji od strane samog društva. Obitelj u ovom vremenu velikih društvenih promjena ugrožena je u tom smislu što nije pripremljena izdržati sve promjene koje se dešavaju. Urušavaju se osnovne funkcije obitelji, prije

svih ekonomska funkcija, zatim reproduktivna – ako mladi po završetku školovanja ne mogu naći posao oni automatski odgađaju zasnivanje obitelji, što dalje vodi u niz problema i, naravno, i prema onom veoma bitnom, a to je problem demografskog rasta... Stoga je cilj ove knjige, a ujedno i moj cilj, društvu ukazati na to koliki je značaj njegove podrške za samu obitelj i ne samo to, nego i koliko to ima preventivno djelovanje u odnosu na sva kasnija ponašanja djeteta vezana uz nasilje, neprihvatanje i slične probleme s kojima se mi nastojimo izboriti.

Kao autorica ove knjige i kao roditelj smatrate li da je ugled obitelji narušen i da je društvo prebacilo veliku odgovornost na samu obitelj i da se zato svi problemi, pa i oni s kojima se suočavate i vi u okviru Pokrajinskog tajništva za obrazovanje kroz razne projekte, vezuju isključivo uz obitelj?

Obitelj ne treba i dalje biti u dijelu socijalne skrbi, u nju treba ulagati i prepoznati je kao investiciju za budućnost društva. Na njoj je prevelik teret, na samim roditeljima je taj teret, jer odgoj nije samo imati lijepe manire, odgoj je jedan veliki rad i trud. Da bi do njega došlo potrebno je da sami budući roditelji

budu obrazovani po tom pitanju, da budu spremni na takav korak, a u tome veliku ulogu igra samo obrazovanje roditelja. Obrazovne potrebe roditelja postoje, mi svi volimo svoju djecu i želimo sve najbolje za njih, ali da bi u tome i uspjeli potrebno je da sami roditelji prvenstveno budu upoznati s odre-

Dr. Snežana Babić-Kekez je rođena u Novom Sadu 1960. godine. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu na Odsjeku za pedagogiju i stekla zvanje profesora pedagogije. Doktorsku tezu »Pedagoška kultura roditelja i odgojno djelovanje u obitelji« obranila je 2008. godine na istom fakultetu. Radila je kao stručna suradnica u osnovnim školama, bila načelnica Odjela za društvene djelatnosti u SO Kikinda, predavala je na Višoj školi za obrazovanje odgojitelja u Kikindi i Srijemskoj Mitrovici. Vodila je obiteljsko savjetovalište, uređivala radijske, TV emisije i kolumne u novinama, koje su se bavile temama iz područja obiteljskog odgoja. Trenutačno je zaposlena u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje na radnom mjestu voditeljice grupe za razvoj obrazovanja u APV.

Temeljem članka 11. Pravilnika o dodjeli sredstava proračuna Općine Subotica u području kulture, javnog informiranja i nakladničke djelatnosti (»Službeni list Općine Subotica«, broj 5/2005 i 7/2007),

Povjerenstvo za dodjelu sredstava u području javnoga informiranja raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu sredstava u području javnoga informiranja u 2009. godini

Sredstva se dodjeljuju za područje javnoga informiranja osnivačima javnog glasila – televizijskog programa i to:

1. za televizijske programe na srpskom i hrvatskom jeziku u iznosu od 11.800.000,00 dinara,
2. za televizijski program na mađarskom jeziku u iznosu od 9.900.000,00 dinara

Korisnici sredstava mogu biti ustanove, gospodarska društva, fondovi, fondacije, udruge i ostale organizacije iz područja javnoga informiranja na srpskom, hrvatskom i na mađarskom jeziku koji imaju sjedište ili ustrojstvenu jedinicu na području Grada Subotice.

Uvjeti za sudjelovanje na natječaju su:

- da sudionik natječaja raspolaže važećom dozvolom za emitiranje televizijskog programa za lokalno područje Subotice i dozvolom za radiodifuznu postaju u skladu s odredbama Zakona o radiodifuziji (»Službeni glasnik RS«, br. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005-dr. zakon, 62/2006 i 85/2006)
- frekvencijom za emitiranje programa,
- da sudionik natječaja pokriva željenu zonu servisa (opsluživanja) za najmanje 60% stanovništva na području Grada Subotice,
- da sudionik natječaja raspolaže odgovarajućim tehničkim i kadrovskim kapacitetom.

đenim stvarima. Cilj istraživanja je bio, sukladno različitim kriterijima kao što su: dob djece, sredina u kojima se živi, ili radi li se o potpunim ili nepotpunim obiteljima, pokušati doći do obrazovnih potreba roditelja, kao i saznati – postoje li one i razlikuju li se u skladu sa spomenutim kriterijima? To su sve dobre smjernice i za stručne suradnike kada rade s roditeljima, kao i s mladima koji će vremenom stupiti u brak, jer odgovorno roditeljstvo podrazumijeva pripremu mladih za brak i obitelj.

Osim toga što ste na sebe preuzeli istraživanje vezano uz obrazovne potrebe roditelja, koje na ovim prostorima nije rađeno do sada, ništa manja uloga Vam ne pripada niti kada je u pitanju formiranje Vijeća za obrazovanje APV?

Da, prije nepunih mjesec dana formiran je novi saziv Vijeća za

obrazovanje i čine ga predstavnici nacionalnih zajednica u Vojvodini, kao i predstavnici svih razina i sustava odgoja i obrazovanja – od predškolskog do visokoškolskog u Vojvodini. Vijeće je prvi put formirano 2001. godine, kada sam također bila članica i taj prvi saziv je inicirao uvođenje hrvatskog jezika u škole u APV. Iako je njegova osnovna funkcija savjetodavna, ono ima i veliku ulogu u razvoju školstva u APV, pogotovu u unapređenju razvoja i obrazovanja nacionalnih zajednica. Jednako tako, Vijeće daje mišljenje o nastavnim planovima, udžbenicima i sredstvima za izvođenje nastave na jezicima nacionalnih zajednica.

Ono što je zanimljivo kada ste Vi u pitanju, a ujedno i aktualno u posljednje vrijeme, jest i tema banatskog sveučilišta, gdje se izdvajate kao jedan od inicijatora njegovog osnivanja?

Točno, to je ideja koja postoji odavno, a ponovno je interesatna. Nedavno je održan radni sastanak na kome sam i ja bila nazočna i na kome je dogovoreno da se osnuje radna grupa koja bi konkretizirala prijedloge o mogućim studijskim programima banatskog sveučilišta. Europski standardi zahtijevaju da se sveučilišta osnivaju na teritorijima s 300.000-400.000 stanovnika, a Banat ima puno više, tako da se polako penjemo stubama.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, u kome i Vi radite, pokupilo je veliki broj simpatija javnosti nizom projekata koje je podržalo i koje podržava?

Projekti, koje je tajništvo na čelu s pokrajinskim tajnikom *dr. Zoltanom Jegesom* podržalo, od vitalne su važnosti za samo društvo i njegove članove i pokušava se na taj način riješiti veliki broj pitanja s

kojima se i društvo i tajništvo sreću. Mogu spomenuti neke od projekata, kao što su »Dani informatike u školama Vojvodine«, u okviru koga tajništvo surađuje s CNTI – Centrom za znanost i tehnologiju i prof. dr. *Slobodanom Popov*. Zatim projekt »Škola bez bola« s ciljem da se animiraju učenici u svim srednjim školama Vojvodine da oni budu ti koji će predložiti kako preventivno raditi na suzbijanju svih oblika nasilja, ne samo vršnjačkog nasilja. Nezaobilazan i veoma značajan je projekt »Škola bez nasilja« u okviru koga tajništvo surađuje s Ministarstvom prosvjete RS i UNICEF-om. To je projekt koji se provodi u osnovnim školama u APV, a sada će se, nakon uspješnih rezultata, nastaviti provoditi i u srednjim školama u Vojvodini. To su samo neki od projekata, a bit će ih još više.

Škola bez nasilja

Elektrotehnička škola »Mihajlo Pupin« u Novom Sadu 28. svibnja bila je domaćinom radnog sastanka povodom realizacije projekta »Škola bez nasilja« u srednjim školama. Pokrajinski tajnik za obrazovanje dr. Zoltán Jeges ovom je prigodom pozdravio pozitivne rezultate ovog projekta u osnovnim školama, posebice pohvalivši škole u Bečeju. Ova općina, zahvaljujući ostvarenim rezultatima, ima čast da u program budu uključene osim osnovnih i njene srednje škole. Poruka ovog projekta je da se nasilje ne smije tolerirati. Projekt uključuje i subotičku Gimnaziju »Svetozar Marković«, gdje se odvija nastava na hrvatskom jeziku već dvije godine unatrag. Sastanku su bili nazočni: zamjenica pokrajinskog tajnika Svetlana Vujović, voditeljica grupe za razvoj obrazovanja pri Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje dr. Snežana Babić-Kekez, šefica Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu prof. dr. Snežana Smederevac, predstavnici UNICEF-a, direktori srednjih škola, predstavnici đачkih parlamenata i predstavnici timova za zaštitu djece iz svake škole.

Osnovni kriteriji za dodjelu sredstava na temelju natječaja su:

- programi, projekti koji se bave radom i aktivnošću lokalne samouprave - naročito manifestacije, kulturni i drugi programi lokalne samouprave od općega interesa za građane Grada Subotice,
- programi, projekti koji se bave svakodnevnim pitanjima od općega interesa za građane Grada Subotice,
- programi, projekti koji doprinose afirmaciji kulturnih vrijednosti zajedničkoga života, multikulturalnosti i multikonfesionalnosti na području Grada Subotice;
- željena zona servisa (opsluživanja) - sudionik natječaja mora osigurati kvalitetno emitiranje radijskog, odnosno televizijskog signala za najmanje 60% stanovništva na području Grada Subotice.

Odabrani za dodjelu sredstava moraju dati izjavu (prije dobivanja sredstava) da će odobreni iznos namjenski utrošiti za predviđene svrhe. Povjerenstvo zadržava pravo po potrebi tražiti i informacije od sudionika natječaja, ili se informirati na licu mjesta.

Sudionici natječaja prijave podnose na natječajnoj prijavi - formularu, koji mogu preuzeti na porti službenog ulaza u Predsjedništvo Skupštine grada Subotice (Gradska kuća ulaz kod Ljekarne) radnim danom od 7 do 15 sati. Natječajni formular se nalazi i na Internetu na web siteu: www.subotica.rs

Natječajni formular se može preslikati. Popunjeni obrazac – Prijava br. 2 (Prijava za dodjelu sredstava na Natječaj za javno informiranje) s Izjavom uz prijavu na natječaj i s Prilozima uz prijavu na natječaj kao i preslikom dozvole za emitiranje televizijskog programa i dozvole za radiodifuznu postaju, sudionici natječaja predaju u Općinskom uslužnom centru Subotica, Trg slobode 1 – Gradska kuća.

Rok za predaju natječajnih prijava - formulara je 15 dana od dana objavljivanja Natječaja u listovima: »Subotičke novine«, »Hét Nap«, »Hrvatska riječ«, »Službeni list Grada Subotice« i na Internetu: (www.subotica.rs).

Korisnici sredstava dužni su do kraja kalendarske godine dostaviti izvješće o realizaciji programa s financijskim pokazateljem utroška sredstava. Izvješće dostaviti Službi za društvene djelatnosti, Trg slobode 1/III.

Nepravodobne i nepotpune prijave neće se uzeti u obzir. Također se neće uzeti u obzir ni prijave onih organizacija koje u prošloj 2008. godini nisu dostavile financijsko izvješće o dobivenim i utrošenim sredstvima

KAKAV JAVNI PRIJEVOZ TREBA SUBOTICI?

Razmišljajmo ekološki!

Promet je jedan od najvećih zagađivača zraka * Gradska uprava naručila studiju o prometu, koja bi trebala biti urađena do kraja rujna i dati odgovor na pitanje - kakav javni prijevoz je potreban Subotici * U prometnim nezgodama godišnje strada preko tisuću stanovnika, od toga više od polovice u urbanim sredinama

Promet je jedan od najvećih zagađivača zraka. U samom središtu grada problem je izraženiji, jer dnevno preko 800 kamiona i tegljača »protutnji« kroz Suboticu. Ukoliko se izgradi zaobilaznica poznatija kao Y krak, problem bi bio riješen. Međutim, gradske i republičke vlasti rješenje ovog problema najavljuju godinama. Čekajući rješenje, gradska je uprava naručila izradu studije o prometu, koja bi trebala biti urađena do kraja rujna i dati odgovor na pitanje – kakav javni prijevoz je potreban Subotici? Grad je za spomenuti dokument izdvojio 6 milijuna dinara, a prema mišljenju pojedinih stručnjaka tramvaj ostaje pusta želja, dok je trolejbus realna mogućnost.

ZAGAĐIVANJE ZRAKA, BUKA...

Emisije štetnih plinova iz prometnih sredstava predstavljaju više od 30 posto ukupne emisije plinova zaslužne za efekt staklenika. U prometnim nezgodama godišnje strada preko 1000 stanovnika, od toga više od polovice u urbanim sredinama.

»U gradovima živi preko 60 posto stanovništva i zbog toga problem gradskog prometa dobiva na izuzetnoj važnosti. Potrebno je naglasiti kako na cijelom teritoriju srednje Europe postoji problem nelojalne konkurencije individualnog prometa u odnosu na urbani transport. Pri tome osobni automobili ne snose pune troškove rabljenja infrastrukture,

ekonomskog pritiska na državu i društvo, zagađivanja zraka, buke, materijalne i zdravstvene štete koje nanose, dok javna prometna poduzeća, a osobito željeznica, po svojoj prirodi i strukturi snose veliki dio tzv. eksternih troškova. Zbog svoje maksimalno pozitivne uloge u integraciji društva, potrebno je stvoriti političke, financijske, infrastrukturne i tehničko-tehnološke preduvjete za razvoj i promidžbu javnog gradskog prometa u Subotici«, kaže Zvezdan Kalmar iz Centra za ekologiju i održivi razvoj, ured u Subotici.

RJEŠENJE LIBERALIZACIJA JAVNOG PRIJEVOZA

Ekolozi smatraju kako prvi koraci prema rješavanju problema tre-

baju biti integracija svih potencijala, liberalizacija usluge javnog prijevoza, s uključivanjem privatnog kapitala, ali i šireg građanstva, putem kupovine akcija javnog poduzeća. Zatim, stvaranje strategije prometa iz koje bi proizlazili svi parcijalni programi vezani uz poboljšanje prometa u Subotici. »Donošenje strategije, načini financiranja, nabavljanje resursa potrebnih za poboljšanje prometa, analiza shema financiranja javnog prometa i usvajanje najpovoljnijih, zatim, efikasna uporaba već postojećih kapaciteta u području gradskog prometa i edukacija i 'ozelenjavanje' političkih stranaka, javnosti, medija, i drugih institucija radi podizanja svijesti građana, trebali bi dovesti do napretka«, ističe Kalmar.

Sandra Iršević

IDEJNI PROJEKT HRVATSKE EKOLOŠKE UDRUGE »CRO-ECO«

Izgradnja etno-eko salaša na Hrvatskom Majuru

Piše: Zvonko Sarić

Etno-salaši i etno-kuće su već duže vrijeme popularna odredišta za odmore ili izlete. Brojna su vojvodanska gazdinstva koja se bave i seoskim turizmom, jer slikoviti salaši privlače posjetitelje. Usred plodnih oranica očuvana je tradicionalna arhitektura salaša, a u autentičnim zgradama uređeni su apartmani. Osim mogućnosti odmora u ambijentu salaša, gosti mogu probati tradicionalno pripremljena jela, a za one koji žele uživati u starinama, etno-salaši i kuće posjeduju etnološke zbirke s brojnim eksponatima. Turistička ponuda se proširuje i atraktivnim vožnjama fijakerom ili mogućnošću jahanja ponija, a na nekim gazdinstvima postoje i mini golf staze.

Jedan od idejnih projekata subotičke Hrvatske ekološke udruge »CRO-ECO« je i izgradnja etno-salaša na teritoriju Hrvatskog Majura u okolici Subotice. Član udruge inženjer elektrotehnike *Marko Vicko*, koji je sudjelovao u osmišljavanju ovog projekta, kaže da se prema idejnom projektu, osim izgradnje salaša, planira i zasnivanje voćnjaka autentičnih voćnih vrsta koje su u izumiranju, kao i zasnivanje šumskog pojasa rijetkih vrsta drveća, te uzgoj ukrasnih i raznih ljekovitih biljaka. Do početka realizacije ovog projekta predstoji velik posao. Prvi je izrada tehničke dokumentacije, a u pripremnoj fazi bit će potrebno i osigurati potrebna financijska sredstva.

OŽIVLJAVANJE HRVATSKOG MAJURA

Hrvatski Majur je jedino mjesto koje u Republici Srbiji ima hrvatski predznak. To naselje sve više izumire. Brojni salaši su nestali, kao i željeznička postaja, jer vlak odavno ne prometuje starom pačirskom prugom, a u šipražju je ostalo tek nešto malo cigli od zidova nekadašnje osnov-

U priređivanju idejnog projekta etno-eko salaša »Hrvatski Majur« sudjelovali su: Dujo Runje, Milan Dujmović, Ivan Mamužić, Stipo Kolak, Kata M. Ostrogonac, Vanda Borkov, Antun Lulić, Blaško Stantić, Nikola Ostrogonac, Marija Horvacki, Ivan Budinčević, Pero Horvacki, Robert Drobina i Marko Vicko.

ne škole. Zemljana cesta prema naselju Hrvatski Majur, koje je od Subotice udaljeno 7 kilometara, prošle je godine popravljena i poravnata. Inicijativu obnove ceste je pokrenuo Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, a u ovoj stranci rodila se i ideja o otvaranju etno-salaša na Hrvatskom Majuru.

»Sada ekološka udruga nastoji realizirati takvu inicijativu. Etno-salaš otvorio bi perspektivu za razvoj ovoga naselja. Hrvatski Majur postao bi živo mjesto u kojemu se može ostati i opstati. Izgradnja etno-salaša, koji bi opstajao na ekonomskim načelima, omogućila bi mladima da se u ozračju bogate tradicije bolje upoznaju sa svojom tradicijom. Salaš bi trebao imati mogućnost ponude kao turistički objekt, a razvoj gospodarstva odvijao bi se u suglasju s okolišem na ekološkim principima. Uzgajala bi se zdrava hrana, jer je salaš prirodna radionica za proizvodnju zdrave hrane. Tako bi se uz etno i ruralni turizam povezivao i eko turizam. U ovome eko-etnocentru mogle bi se organizirati i škole u prirodi, a za posjetitelje bi uz ponudu domaće, tradicionalne hrane, atraktivna bila i ponuda vožnje fijakerom ili saonicama sa zapregom kada ima snijega. U ponudi bi trebala biti i

mogućnost kupovine rukotvorina i suvenira«, kaže Marko Vicko.

U SKLADU S EKOLOŠKIM PRINCIPIMA

Prema idejnom projektu etno-salaša »Hrvatski Majur« postavili bi se pilot postrojenja alternativnih, obnovljivih izvora energije – sunčani kolektori i vjetrenjača, koji bi opskrbljivali objekte etno-salaša električnom energijom, toplom vodom i grijanjem, gdje su izvori energije sunce i vjetar, a kao energent za grijanje navodi se i mogućnost korištenja biomase, slame i kukuruzovine.

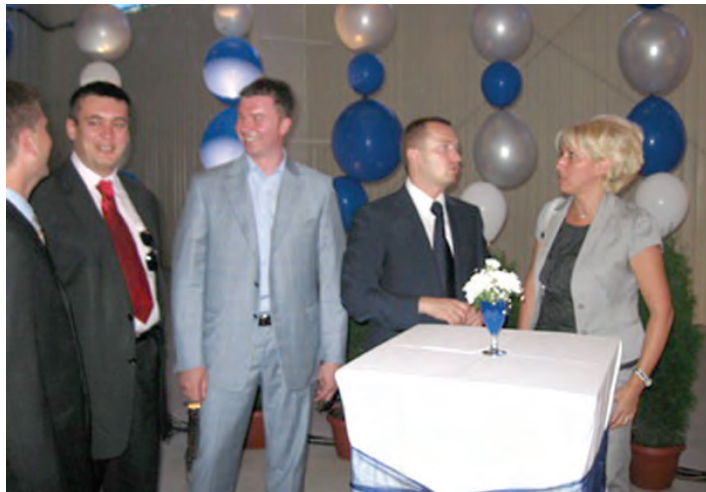
»Cilj je ovoga projekta očuvati graditeljsko naslijeđe i autentičnost načina življenja na salašu u skladu s ekološkim principima. U okviru ovoga projekta planira se i postavljanje etno i prirodoslovne zbirke, odvijanje programa ekološkog obrazovanja, kao i obrazova-

nje i obuka za proizvodnju organske hrane, te predavanja o adekvatnoj uporabi kemikalija u poljoprivrednoj proizvodnji i sigurnom odlaganju ambalaže. Želimo omogućiti suradnju malih proizvođača i pokušati osnovati jednu malu zadrugu organskih poljodjelaca. Vodit će se računa da se lokalitetom upravlja u skladu s ekološkim propisima. U sklopu projekta, uz zaštitu postojećih i novoosnovanih vodotokova i šumskih pojaseva, planira se zaštita biološke raznovrsnosti na lokalitetu i šire, a bit će veoma važna i sanacija postojećih divljih odlagališta otpada, koji se nalaze uz nekadašnju prugu«, kaže Marko Vicko i ističe, kako će uz stavljanje pod kontrolu divlje flore i faune, prema idejnom projektu, biti organizirano odvoženje smeća, te klasifikacija i reciklaža smeća, kao i kontroliranje načina uništavanja opasnog otpada – pesticidne ambalaže u ataru.

»Hrvatska ekološka udruga 'CRO-ECO' osnovana je prošle godine s ciljem da u hrvatskoj zajednici potakne aktivnost koja je sve atraktivnija, a to je zaštita životnog okoliša. Udruga okuplja stručnjake s velikim radnim iskustvom, ali i mlade. Urađeno je više programa, a njihov cilj je razvoj istraživanja i unapređenje zaštite životnog okoliša«, kaže predsjednik udruge inženjer tehnologije Antun Lulić.

Otvoreni novi pogoni Veterinarskog zavoda Subotica

Predsjednik Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine **Bojan Pajtić** svečano je 8. lipnja otvorio nove pogone subotičkog Veterinarskog zavoda za proizvodnju kemijsko-farmaceutskih proizvoda

i hrane za ribe. U pogone je pokrajina uložila šest milijuna eura, a predstavljaju najviše međunarodne standarde proizvodnje i imaju visok izvozni potencijal. Veterinarski zavod Subotica je otvorio dva proizvodna pogona - u Srpskoj Crnji otvoren je najsuvremeniji pogon za proizvodnju čvrstih kemijsko-farmaceutskih proizvoda, a u Subotici potpuno novi proizvodni pogoni za proizvodnju hrane za ribu.

Otvarajući pogone u Subotici predsjednik Izvršnog vijeća Bojan Pajtić rekao je da Veterinarski zavod Subotica u uvjetima svjetske gospodarske krize šalje pozitivnu poruku otvorenjem dviju tvornica.

»Da bi ovakve tvrtke uspješno poslovale važno je da država poštuje svoje zakone, da se poštuje činjenica da ovakve kompanije uvode europske standarde, važno je da suzbijemo crno tržište, da omogućimo onima koji redovito izvoze i koji redovito uplaćuju poreze, koji poštuju zakone ove države, koji upošljavaju radnike – da zaista posluju uspješno, odnosno, da posluju u okruženju pravednog tržišnog natjecanja«, rekao je Pajtić te dodao da Izvršno vijeće želi postignuti i dosegnuti zapošljavanje na razini prethodnih godina, a procjena je da će se kroz programe potpore, koje daje pokrajinska vlada, do kraja ove godine zaposliti oko 20 tisuća ljudi.

M. Kujundžić

Opljačkana ispostava Vojvodanske banke na Trgu Lazara Nešića

Prema priopćenju policije, u noći 8. lipnja opljačkana je ispostava Vojvodanske banke na Trgu Lazara Nešića kod zgrade Nove općine. Očevid je izvršio istražni sudac Općinskog suda u Subotici. Prema nepotvrđenim informacijama, iz blagajne ili sa šaltera odneseno je oko milijun i 200 tisuća dinara. Subotička policija intenzivno traga za izvršiteljem ovog kaznenog djela.

Vatrogasni bal u Tavankutu

Prikupljana sredstva za opremu

Tradicionalni Vatrogasni bal je održan 6. lipnja u Donjem Tavankutu u restoranu »Bunjevka«. Ovaj bal se održava od sredine devedesetih godina, a članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva Tavankut su se potrudili da ni ove godine ne manjka veselja povodom ove večeri. Prema riječima predsjednika DVD-a **Petra Stantića**, cilj organiziranja ovakvih večeri je bio okupljanje obitelji vatrogasaca, a kako su godine odmicale, broj uzvanika se proširivao i to ne samo na obitelji vatrogasaca. Ove je godine balu nazočilo oko 150 gostiju, a jedan od glavnih razloga organiziranja ovog bala je prikupljanje sredstava za dotrajalu opremu. Ostvarivanjem uzajamne usluge i suradnje s tavankutskim poduzetnicim, organizirana je i bogata tombola.

S. Gagić

U nedjelju na gradskom hipodromu

Subotička milja

Tradicionalni trkački dan »Subotička milja« održat će se u nedjelju 14. lipnja na subotičkom gradskom hipodromu. Program počinje u 15 sati, a planirano je 13 utrka koje će biti puštane na približno svakih pola sata. Očekuje se dolazak najboljih konja iz Subotice i okolice.

D. P.

Optimal Tours

-Prijevoz putnika u zemlji i inozemstvu
-20 putničkih mjesta
-49 putničkih mjesta
-56 putničkih mjesta

vlasnik: Josip Beneš
tel/fax: 024/600886
mob: 065/66 26 144
065/73 94 750

Banatska 30, 24000 Subotica, 34413 Polje

Održana godišnja skupština HKC »Bunjevačko kolo«

Planira se sređivanje dvorane i krova

Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« najviše prihoda ostvaruje iz Republičkog, pokrajinskog i gradskog proračuna, te od izdavanja svojih prostora u zakup, kao i od donacija i prodaje ulaznica. U razdoblju od 1. travnja prošle godine do 30. travnja ove, prihodi Centra su bili skoro 16,5 milijuna dinara dok su rashodi nešto više od 16 milijuna. Poslovanje je na kraju prošle kalendarske godine ipak završeno s više od milijun dinara gubitka, ali će oni biti pokriveni iz ovogodišnjih prihoda. Ovi i drugi podaci čuli su se na redovitoj godišnjoj skupštini HKC »Bunjevačko kolo«, održanoj u petak 5. travnja, gdje su podnesena izvješća Nadzornog odbora, te izvješće o radu Centra i utrošenim sredstvima, a doneseni su i programi aktivnosti i financijski plan za predstojeće razdoblje. Predsjednik Nadzornog odbora *Pajo Đurašević* istaknuo je kako bi se morao uraditi detaljan popis inventara Centra, koji već godinama nije rađen kako treba, te da 38 pozicija osnovnih sredstava nedostaje. Također je nejasna evidencija o uplati članarine, za neke troškove nema priznanica, neke isplate su obavljene avansno i bez krajnjeg obračuna, te je općenito dokumentacija nejasna i nesređena. Đurašević je sugerirao kako bi članovi Upravnog odbora morali biti više angažirani u radu pojedinih odjela, te međusobno više surađivati.

»Dužijanca« prerasta kapacitete i potrebe ne samo hrvatske zajednice, nego i grada Subotice, rekao je predsjednik Izvršnog odbora *Davor Dulić*, te podsjetio kako je prošlogodišnja manifestacija imala oko dvije tisuće sudionika i oko 80 tisuća gledatelja. Organizacijski odbor će stoga ubuduće puno energije trošiti na očuvanje hrvatskog identiteta »Dužijance« kako bi ona ostala u okvirima hrvatske zajednice, istaknuo je u svom izvješću o aktivnostima Centra, te dodao kako su institucije hrvatske manjinske zajednice pružile veoma malu ili nikakvu potporu organizaciji ove manifestacije.

Financijsko poslovanje Centra će u predstojećem razdoblju biti dodatno opterećeno jer je uvedeno obvezno plaćanje osiguranja velikih manifestacija,

istaknuo je predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić*, te iznio kako Centar ove godine planira ličenje dvorane, popravak krova i lakiranje parketa, te pripreme za obilježavanje 40. obljetnice HKC »Bunjevačko kolo« iduće godine.

S. M.

Ljutovčanima tri priznanja u Budimpešti

»Bunjevački svatovi« najbolji na »Bijelom stolu«

Dva prva i jedno drugo osvojeno mjesto rezultati su gostovanja HKUD »Ljutovo« u Budimpešti prošloga vikenda. Udruga je gostovala na Mađarskom državnom festivalu gastronomije i narodnih običaja pod nazivom »Bijeli stol«, na poziv mađarskog Ministarstva poljoprivrede, u nedjelju, 7. lipnja. Ljutovčani su gostovali sa scenskom igrom »Bunjevački svatovi«, koju je prosudbeno povjerenstvo proglasilo najuspješnijom, među ukupno pet predstava koje su prikazale udruge iz Vojvodine.

Dopredsjednik HKUD »Ljutovo« *Antun Bajić* detaljnije govori o scenskoj izvedbi:

»Zlatno priznanje osvojila je mladenkina crvena oprava koja je proglašena najljepšom, a scenska igra ili koreografija, proglašena je najboljom na ovom festivalu. Koreografiju smo uradili sami, a osim diplome za sudjelovanje, drugo mjesto je osvojio naš kuhar za svoj goveđi gulaš.«

»Igru je režirao i postavio dugogodišnji član udruge i glumac amater *Vince Jaramazović*, kome ovo nije prvi put da se ogleda u redateljskim vodama«, kaže Antun Bajić, »Ovo je njegov službeni debi. Mi u udruzi, osim svatova, pripremamo i plešemo i izvorno prelo i lokalnu Dužijancu, koje također postavlja Vince Jaramazović.«

Na manifestaciji u Budimpešti nastupilo je 40 članova društva iz Ljutova. Osim hrvatskih, predstavljeni su i narodni običaji Rusina, Mađara, Slovaka i Srba.

S. J.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЖКП Суботичке пијаце

Szabadkai Piacok KK

JKP Subotičke pijace

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

TREĆA PODRUŽNICA DSHV-A OSNOVANA U SONTI

Novi iskorak

Na osnivačkoj skupštini formirana treća podružnica DSHV-a – Južno Podunavlje u Sonti* U Sonti prvi put javno intonirana himna Republike Hrvatske * Prvi predsjednik nove Podružnice Andrija Adin iz Sonte * Stranka pojačava aktivnosti na područjima južnog Podunavlja i Srijema

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini napravio je novi iskorak na prostorima južno od Sombora. Na osnivačkoj skupštini održanoj 5. lipnja u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti formirana je treća podružnica najveće stranke hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini. Za sada novu organizacijsku jedinicu, Podružnicu DSHV-a Južno Podunavlje u Sonti, tvore mjesne organizacije Sonta i Vajska, a u njezinim okvirima predviđeno je osnivanje novih mjesnih organizacija na području općina Apatin, Odžaci i Bač. Skupštinu je činilo 15 izaslanika izabranih u MO Sonta i 10 izaslanika iz MO Vajska, koji su tajnim glasanjem izabrali predsjednika i Odbor Podružnice. Po dužnosti u Odbor Podružnice ušli su predsjednik MO DSHV-a Sonta *Andrija Adin* i predsjednik MO Vajska *Željko Pakledinac*, a tajnim glasanjem izaslanika, izabrani su *Stipan Silađev*, *Marko Silađev* i *Danijel Poturica* iz MO Sonta, te *Pavle Pejčić* i *Ivan Šimunović* iz MO Vajska. S 24 glasa, za prvog predsjednika Odbora Podružnice izabran je *Andrija Adin* iz Sonte. Osim najviših čelnika stranke i njezinih tijela, skupštini su nazočili i čelnici »Šokadije«, te čelnici općinskog i mjesnog odbora koalicijske Demokratske stranke i predsjednik Vijeća za međunarodne odnose općine Apatin. Uz himnu Republike

Srbije, u Sonti je prvi put službeno javno intonirana i »Lijepa naša«.

UJEDINJENI SMO JAKI

»Ujedinjeni smo jaki, razjedinjeni smo nitko i ništa«, istaknuo je predsjednik somborske Podružnice *Mata Matarić* i nastavio »Podružnica Sombor je od prije tri godine aktivno sudjelovala u revitalizaciji rada Mjesne organizacije Sonta. Danas viđeno je rezultat zajedničkog angažmana, rezultat čvrste volje i opredjeljenje ovih ljudi za sustavni rad. Od početka rada na revitalizaciji MO stranke, uporno smo dokazivali dužnosnicima iz Sonte kako je prijeko potrebno upravo pred Sončanima pokazati jedinstvo institucija politike i kulture s našom nacionalnom odrednicom. Ne bih ulazio u razloge sukoba, njih treba, u našem nacionalnom interesu, jednostavno zaboraviti. Doista mi je bilo puno srce kad sam na pozornici Doma kulture u Sonti vidio rame uz rame Adina i Tadijana, DSHV i »Šokadiju«. A, vjerujem da će zbog ovoga puno srce biti i većini Sončana«.

NOVA KVALITETA – BOLJI REZULTATI

Osnivanju treće podružnice prisustvovao je i predsjednik stranke *Petar Kuntić* koji je rekao da bi formiranje podružnice stranke tre-

Pred Odborom je težak rad i velika odgovornost

»Nastojat ću dati pun doprinos razvoju stranačkog života na području koje pokriva treća podružnica. Znam da je pred cijelim Odborom težak i ozbiljan rad i velika odgovornost, a prva zadaća nam je omasovljavanje stranke, te stvaranje novih mjesnih odbora na području općina Apatin, Odžaci i Bač. Raduje me dolazak mladih ljudi u stranku, oni su nam najbolje jamstvo rada u budućnosti. Ne zaboravimo, spoj mladosti i iskustva oduvijek je davao najbolje rezultate. U konzumiranju manjinskih prava na ovim prostorima najdalje smo otišli u Sonti. Već sada imamo u službenoj uporabi hrvatski jezik i pismo, djeca od prije šest godina u OŠ »Ivan Goran Kovačić« kao izborni predmet izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, imamo instituciju kulture s nacionalnom odrednicom u nazivu, jedino nam nije pokriveno polje informiranja na materinjem jeziku. Kako je novo općinsko glasilo »Novi glas komune« zaživjelo, nastojat ćemo se političkim djelovanjem izboriti za prostor u njemu«, kaže predsjednik Podružnice *Andrija Adin*.

balo donijeti novu kvalitetu, a time i bolje rezultate za samu stranku, a jednako tako i cjelovit boljitak za puk koji živi na ovim prostorima. »Dobivanjem statusa podružnice dobivaju se odriježene ruke po mnogim pitanjima, odnosno puno veća samostalnost u radu. Sasvim

je sigurno da južni dio Podunavlja u kojem žive Šokci Hrvati zaslužuje ovo što je dobio danas. Sada nam je prioritet stvaranje organizacijskih jedinica u Novom Sadu i u Beogradu, a u Srijemu je taj postupak u tijeku«, kazao je *Kuntić*. *Ivan Andrašić*

Floraart 2009.

Za »Sreću veću« na Bundeku

SOMBOR – Nedavno osnovani Klub ljubitelja biljaka »Za sreću veću«, koji je aktivan pri HKUD-u »Vladimir Nazor« iz Sombora, organizirao je 30. svibnja putovanje u Zagreb na 44. međunarodni sajam cvijeća Floraart 2009. Na sajam se uputilo 49 osoba, mada je zainteresiranost bila mnogo veća, a svaki putnik je osim cijene karte donirao još 200 dinara za uređenje dvorišta Hrvatskog doma u Somboru.

Međunarodna vrtna izložba je organizirana na zagrebačkom jezeru Bundek od 27. do 31. svibnja. Ovaj sajam je najveći hortikulturni događaj u Hrvatskoj koji okuplja brojne izlagače iz Hrvatske i inozemstva i na stotine tisuća posjetitelja. Klub ljubitelja biljaka »Za sreću veću« koji, iako je mlad, broji 160 članova, organizirat će putovanja na sajmo-

ve cvijeća u Osijek i Novi Sad, koji će se održati ove jeseni.

Z. G.

Osnovana Mjesna organizacija DSHV Bezdan Predsjednica Vesna Zelenika

BEZDAN – U Mjesnoj organizaciji Bezdan 28. svibnja održana je druga izborna skupština DSHV-a, kojoj su bili nazočni predsjednik stranke *Petar Kuntić* i dopredsjednik stranke *Mata Matarić*, te predstavnici mjesnih organizacija Sombor, Bački Monoštor i Bački Breg. Za predsjednicu MO Bezdan izabrana je *Vesna Zelenika*. Odbor ove mjesne organizacije će na prvom zasjedanju donijeti plan i program rada, o kojem će biti obavješten odbor Podružnice.

Z. G.

TRAGOM RASPRAVE SA SABORA HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA

Mladi traže nešto više

Na Saboru sam rekla da svako društvo mora imati pomladak, a pomladak ćemo steći samo ako oslušnemo ono što oni nama indirektno šapću, kaže Marija Šeremešić

Dvije glavne teme o kojima se raspravljalo na posljednjem redovitom godišnjem saboru HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora bile su Dužionica i mladi. O mladima i neangažiranju mladih se govorilo puno, ali se do same

obveza i poslova, ali su postojali i drugi razlozi.

»Društvo nam se počelo osipati i bilo je dosta nepravde. Ne mogu reći da mi mladi nismo imali pravo glasa. Imali smo pravo glasa, ali nas nitko nije slušao. Probe folkloru su bile jako neozbiljne. Jednostavno se počelo ići nekim putem koji nije dobar i mislim da mladi nisu toliko krivi, kao što neki pričaju. Potrebno je mijenjati mišljenje. Ako hoćeš imati ozbiljan folklor i ozbiljnu ekipu, moraš ozbiljno i raditi.«

Članica dramske sekcije *Lea Jevtić* je pokazala i dokazala da mladi mogu učiniti puno, samo ako im se to dozvoli. Ona je okupila mlade iz somborskih osnovnih i srednjih škola, od kojih većina čak i nisu članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« i napravila predstavu »Skriveni ples«, čija je premijera bila nedavno u Hrvatskom domu. Predstavu je sama režirala te napisala scenarij, a na premijeri su napunili dvoranu Hrvatskog doma.

»Više godina sam članica dramske sekcije, a nakon jedne pauze mi je nedostajala gluma. Došla sam na

ideju da napravim predstavu. Moje prijateljice u školi koje su objeručke prihvatile moj prijedlog. Voditeljica dramske sekcije Mariju Šeremešić je i prihvatila ovu ideju. Scenarij je brzo završen, počeli smo raditi predstavu, neki su i odustali. Nakon predstave su mi mnogi rekli da im je žao što nisu sudjelovali u svemu tome. Mladima je potrebno dopustiti da kažu što misle i da pokažu što znaju. Svaku ideju treba uzeti u obzir i trebamo biti svremeniji«, zaključuje Lea Jevtić.

INTERAKTIVAN PRISTUP

Voditeljica dramske sekcije Marija Šeremešić podržala je ovu ideju mladih i vidjelo se da se došlo do lijepih rezultata. Ona je jedina na posljednjem Saboru rekla kako se ne mogu kriviti samo mladi, već da djelomična krivica pripada i starijima.

»Nije bilo lako prepustiti redateljstvu palicu nekome drugome, iako smo svjesni da moramo predati i vodstvo i vođenje sekcija mladima, nekako smo skloni misliti kako mi

to najbolje znamo. Ali kada vidimo kako oni to znaju, shvatimo da se i od njih može nešto naučiti. Na Saboru sam rekla da svako društvo mora imati pomladak, a pomladak ćemo steći samo ako oslušnemo ono što oni nama indirektno šapću. Mlade ne treba osuđivati, već im treba dati da polete, dati im krila i pomoći. Samo tako društvo može biti zdravo i imati veći broj članova«, naglasila je Marija Šeremešić, te je zaključila: »Veoma je važna interakcija. Treba oslušnuti njih, a oni u nekim segmentima trebaju poslušati nas i naći kompromis. Recept je: dajmo im šansu, a oni će je dati i nama.«

Dugogodišnja članica recitatorske i dramske sekcije je i *Bojana Jozić*, koja je postigla velike uspjehe u recitatorskoj sekciji. Evo što ona kaže o potrebama mladih.

»Dvadeset godina se ne može raditi jedna te ista stvar. Ako netko radi jednu te istu predstavu više od dvije godine, naravno da će reći kako mu je dojadilo. Mi smo za nekih sedam, osam godina napravili 13 predstava i ne znam bi li netko mogao reći za jednu da je doživjela neuspjeh, ili da je publika nije prihvatila. Kritike moramo prihvatiti i ispraviti sve negativno. Mladima je potrebna raznolikost, dinamika, nešto drugačije, originalno, a ne mora uvijek biti sve standardno.«

Ovo su samo neka mišljenja, koja, čini se, govore isto. Mladima je potrebno pružiti više, saslušati ih i prihvatiti njihove ideje, ali ako imaju pravo glasa a njihov glas se ne sluša, kao što je rekao Ivan Džinić na početku ovog teksta, isprazno je uopće i govoriti o krivici koja pripada samo mladima.

Zlatko Gorjanac

Ivan Džinić

srži problema nije došlo. Slična se rasprava vodila i prošle godine na redovitom godišnjem saboru – iste priče i isti problemi. Čini se da od Sabora do Sabora nije napravljen nikakav pomak što se tiče ovog problema. Dalo se primijetiti da su o mladima govorili samo stariji, a mladih osoba na Saboru gotovo da i nije bilo. Željeli smo dublje ući u ovaj problem i razgovarali smo s nekoliko mladih osoba, bivših i sadašnjih članova ovog društva, ali i s *Marijom Šeremešić*, koja više godina uspješno radi s mladima i vodi dramsku sekciju.

MLADJE JE POTREBNO SASLUŠATI

Ivan Džinić je bio dugogodišnji član društva i oko godinu i pol član Upravnog odbora. Društvo je prvenstveno napustio zbog svojih

Lea Jevtić, Dejana Jakšić

Međunarodni dan zaštite životnog okoliša obilježen u Bačkom Monoštoru

Učenici u radionici

BAČKI MONOŠTOR – Udruga građana »Podunav« obilježila je 5. lipnja Dan zaštite životnog okoliša u suradnji s Osnovnom školom »22. oktobar«. Članovi Podunava, uz pomoć prijatelja iz Volonterskog centra Vojvodine i UG »Propeler«, održali su radionicu s učenicima drugog razreda. Razgovaralo se o značaju zaštite prirode, djeca su imala priliku izraziti svoju kreativnost pomoću boja i plastelina, a tema je bila: Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje, kao naše najbitnije zaštićeno dobro. Ovu je akciju podržao Grad Sombor, kao i Mjesna zajednica Bački Monoštor.

A. Đipanov

Državno prvenstvo u aerobiku i fitnessu

Uspjeh Anete i Emine Firanj

SOMBOR – Učenice osnovne škole »Bratstvo-Jedinstvo« iz Sombora *Aneta Firanj* i *Emina Firanj*, koje pohađaju sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, postigle su veliki uspjeh na državnom prvenstvu u sportskom aerobiku i fitnessu održanom 7. lipnja u sportskoj dvorani »Mostonga« u Somboru. Aneta Firanj je prvakinja države u kategoriji mladih pionira u disciplini sportski aerobik, dok je Emina Firanj osvojila drugo mjesto u kategoriji kadeta, u disciplini fitness tim step. Organizator državnog prvenstva u sportskom aerobiku i fitnessu bio je bodibilding i fitness klub »Abba«.

Z. G.

GLAZBENA ZBIRKA »CRKVE NE POPIJEVKE (ILIJA OKRUGIĆ SRIJEMAC)« PREDSTAVLJENA U ZEMUNU

Kulturno naslijeđe nije zaboravljeno

Predstavljanje knjige »Crkvene popijevke (Ilija Okrugić Srijemac)« u izdanju Zajednice Hrvata Zemuna i knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« održano je 6. lipnja u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Pisac proslava i prireditelj ove glazbene zbirke je *Đuro Rajković*. Misao o prikupljanju, obnavljanju i izdavanju Okrugićevih djela niknula je 2005. godine upravo u spomenutoj knjižnici i čitaonici. Samim tim javila se i potreba za tiskanjem Okrugićevih glazbotvora uz svesrdnu potporu Veleposlansva

Zajednice Hrvata Zemuna *Zvonko Rajković*, izražavajući tom prigodom zadovoljstvo što bogato kulturno naslijeđe *Ilije Okrugića* nije zaboravljeno. Zahvalili su se Đuri Rajkoviću na uloženom trudu da jedna ovako vrijedna knjiga ugleda svjetlost dana.

Prireditelj knjige je istaknuo da ova glazbena zbirka sadrži gotovo sve Okrugićeve crkvene popijevke i napjeve. Kako nije poznato je li mu netko pomagao u bilježenju crkvenih popjevaka, jer nisu pronađeni njihovi zapisi, njih su prenosili usmenom predajom

skladatelja, koji je zabilježio i harmonizirao Okrugićeve popijevke tridesetih godina prošloga stoljeća. Kako je Preprek ponovno to učinio sedamdesetih godina prošloga stoljeća, popijevke su 1981. godine objavljene u Petrovaradinu

nih i marijansko-tekijskih popjevaka, ova knjiga donosi i nekoliko Preprekovih skladbi na Okrugićeve riječi, kao i Preprekove orguljaške uvode i međuigre pojedinih popijevki. Poslije izlaganja Rajković je na orguljama izveo i otpjevao

Đuro Rajković je na orguljama izveo i otpjevao nekoliko popijevki

Republike Hrvatske u Beogradu. Na samom početku predstavljanja nazočnima su se obratili zemunski župnik *Jozo Duspara* i predsjednik

petrovaradinski orguljaši, a osobito skladatelj i orguljaš *Stanislav Preprek*. Rajković je u svom izlaganju istaknuo značaj spomenutog

Nazočni na predstavljanju glazbene zbirke

pod naslovom »Crkvene pjesme«. Međutim, glazbena zbirka naslovljena »Crkvene popijevke«, kako je rekao Rajković, predstavlja ponovljenu navedenu zbirku u Preprekovo harmonizaciji iz sedamdesetih godina prošloga stoljeća, ali bogatiju. Ovu činjenicu potkrijepio je time da, osim Okrugićevih božićnih, sveotajstve-

nekoliko popijevki koje se nalaze u zbirci.

Ono što ovu knjigu čini posebnom, svakako je njen doprinos u promicanju Okrugićevog stvaralaštva kojem se, s velikim zadovoljstvom, pridružila zemunska knjižnica i čitaonica »Ilija Okrugić«.

D. Lukinović

Seminar za mlade u Zemunu

Obogaćenje pogleda na život

Seminar »Znanje za samopouzdanje« namijenjen mladima održan je u prostorijama župe Zemun 27. svibnja, a nastavljen je 5. lipnja u organizaciji Caritasa za Srijem kad je prisustvovalo tridesetak osoba. Program seminara održanog u Zemunu vodile su *Zorica Petrović*, pedagoginja, i *Spomenka Divljan*, psihologinja i pedagoginja. Grupi je na jednostavan, a istovremeno stručan način izloženo teorijsko objašnjenje pasivnog, agresivnog i asertivnog modela ponašanja. Nakon toga, dan je primjer iz svakodnevnog života s ciljem da se on detaljno analizira, ne bi li se došlo do zaključka – kako bi se ta situacija mogla riješiti na asertivan način. Na veoma jasan način su kroz izlaganje i priložen materijal bile istaknute prednosti asertivnog modela ponašanja.

Drugi dio seminara, koji se odvijao 5. lipnja, bazirao se na analiziranju prava ljudi oko nas koje bi trebalo poštovati, a koja su nazvana »prava s druge strane zrcala«. Sudionici su dobili zadatak da izlože svoje mišljenje o tome kako bi u konkretnim situacijama trebao izgledati asertivan pristup. Naravno, kao i u prvom dijelu seminara, voditelji su zaista dosta prostora dali otvorenom razgovoru sudionika u okviru kojih su izlagani lični primjeri. Na samom kraju večeri, nakon što su svi nazočni popunili upitnik u okviru koga su dali svoju procjenu cjelokupnog seminara, oni su izveli veoma jasan zaključak da su ove dvije večeri zaista bile uspješne i da su obogatile njihov pogled na sopstveni život i živote ljudi koji ih okružuju.

D. Lukinović

»Hrvatska riječ«
u Srijemskoj Mitrovici
Prodajna mjesta

Tjednik »Hrvatska riječ« možete kupiti na sljedećim prodajnim mjestima:

Futura plus – Mat Hudija bb,
Štampa Sistem – Palata pravde, Press
Internacional – Solarski trg bb (na ulazu
u tržnicu), Press Internacional – Čire
Milekića 24 (u centru).

Što bi još trebalo znati o Plavni prije 7. susreta pjesnika »Lira naiva 2009«

Turistički potencijali Plavne

Plavna je malo seosko naselje u općini Bač. Dunav je od sela udaljen oko 3 km, a skela koja spaja Plavnu i Vukovar nalazi se 15-ak km od mjesta. Selo Plavna se u turskim dokumentima spominje još 1522. godine, ali je na ovoj lokaciji utvrđeno postojanje raznih zemljanih utvrda i prahumki iz puno ranijih razdoblja.

Plavna je 1740. imala pučku školu i općinu s pečatom i grbom s oznakama rala, crtala, klasja, ašova i lopate. Prvu crkvu sagradili su franjevci iz samostana Bač, a sadašnja župna crkva sv. Jakova građena je od 1809. do 1813. godine. Matične knjige se vode od 1756. godine.

STANOVNIŠTVO

Za vrijeme Turaka i kasnije u ovom selu živjeli šokački Hrvati, koji su najvećim dijelom u ove krajeve došli iz Bosne 1688. godine. Osim njih, ovdje su živjeli Mađari, Srbi i drugi narodi, a u predratnom vremenu u Plavni je živio i velik broj Nijemaca. U napuštene kuće Nijemaca tijekom velike kolonizacije 1946. godine doseljavaju se novi stanovnici poglavito iz Bosne i Hercegovine. Danas se broj stanovnika znatno smanjio zbog migracija i slabog nataliteta i sveo se na nešto više od 1300, od čega je ostala jedva trećina Hrvata.

Plavna je, kao i većina vojvođanskih naselja, selo šahovskog tipa, što znači da su ulice prave i da se sijeku pod pravim kutom. Ovo mjesto obiluje potencijalima kako

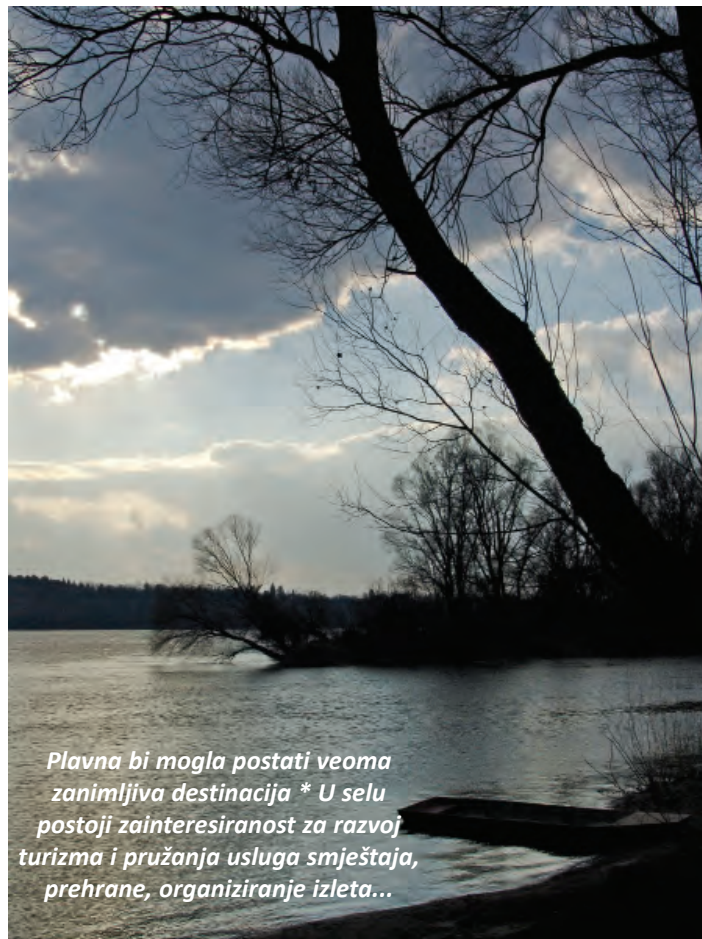
prirodnim tako i umjetnim, ali je neznatan broj iskorišten.

Prirodni turistički potencijali Plavne su: Dunav, kanali DTD, šume, obradivo zemljište, životinjski svijet. Umjetni potencijali su: stara ciglana Petkovača, sagrađena 1920. godine, stara vodovodna crpna postaja (pumpa) građena 1909.-1912., salaši, vikend naselje na Dunavu »Špic«, lovačka kuća »Vojvodina šume«, kulturne manifestacije – Zlatni kotlić, Dani europske baštine, Grožđe bal, Bal žena, kirbaj i nova manifestacija »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića« koju organizira HKUPD »Matoš« uz pomoć relevantnih kulturnih institucija.

TURISTIČKE MOGUĆNOSTI

Ovome treba dodati kako pokraj Dunava prolazi Biciklistička staza od izvora do ušća Dunava, asfaltirana je, obilježena i djelomice osvijetljena. U planu je uređenje etno kuće, a ideju za ovaj projekt pokrenula je udruga žena »Ruka ruci« u Plavni.

Kombinacijom svih ovih potencijala Plavna bi mogla postati veoma zanimljiva destinacija. U selu postoji zainteresiranost za razvoj turizma i pružanje usluga smještaja, prehrane, organiziranje izleta... Kao što je mnogima poznato, u blizini Plavne su vrlo značajni kulturni spomenici i znamenitosti: franjevački samostan u Baču, bačka tvđava, turski hamam, manastir Bodani.

*Plavna bi mogla postati veoma zanimljiva destinacija * U selu postoji zainteresiranost za razvoj turizma i pružanja usluga smještaja, prehrane, organiziranje izleta...*

U Plavni su nekada bili zastupljeni mnogi zanati: kolar, vodeničar, sitar, kudeljlar, sodar, opančar, sedlar, čarapar, lončar, kovač... koji više ne postoje, ali ostali su alati i neki drugi predmeti koji se nalaze u pojedinim kućama. Veliko kul-

turno bogatstvo je šokačka narodna nošnja, koju HKUPD »Matoš« predstavlja javnosti. Ipak, bista dr. Josipa Andrića i župna crkva sv. Jakova u središtu sela, najljepši su ukras ovoga maloga mjesta.

Zvonimir Pelajić

Državno zemljište na tri godine

Zainteresirano 149 poljoprivrednih gazdinstava

BAČ – U sprovedenoj anketi za zakup državnog zemljišta u Općini Bač izjasnilo se 149 poljoprivrednih gazdinstava, koji su pokazali interes za površinu od oko 15 tisuća hektara. *Branimir Aničić*, stručni suradnik za poljoprivredu Općine Bač, ističe da prema prijedlogu novog zakona o državnom zemljištu pravo licitirati u prvom krugu imaju registrirana poljoprivredna gazdinstva koja potječu s područja katastarske općine u kojoj se zemljište nalazi, pod uvjetom da su izmirili svoje obveze prema mirovinskom fondu. U drugom krugu mogu sudjelovati i sva druga poljoprivredna gazdinstva ili pravna lica. Prema njegovim riječima, zemljište koje se u potpunosti nalazi u državnoj svojini bit će dano u zakup na period od tri godine, dok će ono u katastarskim općinama Bač i Bačko Novo Selo, a koje se nalazi u susvojini države i poljoprivrednih poduzeća, ukoliko u međuvremenu ne dođe do razgraničenja, biti dano u zakup na jednogodišnji period.

S. Č.

Natjecanje ribiča na kanalu kod Pejovićevo salaša u Plavni

Sudjelovalo 19 pionira i 35 seniora

PLAVNA – Udruga sportskih ribolovaca »Beli amur« iz Plavne organizirala je u nedjelju, 7. lipnja, natjecanje u pecanju ribe na plovak. Natjecanje i druženje u kome je sudjelovalo 19 pionira i 35 seniora, održano je na kanalu kod Pejovićevo salaša. Ovom događaju nazočili su brojni ljubitelji ribolova, prirode i dobrog paprikaša.

Prva tri mjesta među pionirima osvojili su: *Živko Krivokuća* iz Tovariševa, *Pavel Dobrik* iz Selenče i *Dragan Grmuša* iz Plavne. Među seniorima prva tri mjesta osvojili su: *Gavra Krivokuća* iz Tovariševa, *Mikica Milinović* iz Bača i *Slobodan Zeljković* iz Plavne. Svi oni nagrađeni su priborom za pecanje što im je uručio predsjednik Udruge sportskih ribolovaca »Amur« *Ivan Dumendžić*.

Z. P.

SONČANI I SOMBORCI NA »PRIGORSKIM DANIMA 2009« U SESVETSKOM KRALJEVCU

Prikazani plesovi Šokaca i Bunjevaca

Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonce i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora sudjelovali

»Glavice« iz Sinja sa »Sinjskim kolom« i tradicionalnim pjevanjem RERE, KUD »Potočanka« iz Potoka s »Pjesmama i plesovima Moslavine«, trio »Janči« s podrav-

kog Pokuplja. Folklorci HKUD-a »Vladimir Nazor« predstavili su se gledateljima s dvije točke. Odmah iza domaćina izvedbom koreografije »Posavina« pokazali su kako

kolo«. U središnjem dijelu manifestacije, između »Pjesama i plesova Moslavine« i podravskih pjesama nastupila je raspjevana i razigrana »Šokadija«, a gledatelji su ih

»Kontakte s prijateljima iz Sesvetskog Kraljevca« Kustpostavili smo prošle godine i to ne samo s KUU, Prigorec, nego i s OŠ, Sesvetski Kraljevec. Oni su sudjelovali na, Šokačkoj večeri 2009, sada su nas pozvali na svoju manifestaciju, Prigorski dani 2009. Bili su nam odlični domaćini, okružili su nas pozornošću na svakom koraku. Nama su ovakva gostovanja izuzetno draga, a svakako su i prigoda da u što više mjesta naše matične domovine pokažemo svoje bogatstvo tradicije u pjevanju i plesanju, a osobito svoje starinsko pučko ruho, koje plijeni veliku pozornost, kako stručnjaka, tako i gledatelja. Nadam se da će se, na obostrano zadovoljstvo, naši kontakti nastaviti«, kaže predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan.

»Naše prijateljstvo, ne samo na razini KUD-ova, nego i na razini gradova, traje već nekoliko godina. U Sesvetskom Kraljevcu smo bili već nekoliko puta, a i mi smo u više navrata ugostili njih. Najveći dobitak je stvaranje ovakvih prijateljstava. Ovim gostovanjem omogućili smo našim mlađim članovima upoznavanje prijestolnice naše matične domovine, a osobito me raduje što upravo ti mladi priželjkuju nove susrete s našim prijateljima iz Sesvetskog Kraljevca«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednik »Nazora« Šima Raič.

su na međunarodnoj manifestaciji »Prigorski dani 2009«, održanoj 6. lipnja u Sesvetskom Kraljevcu. Osim Sončana i Somboraca gosti Kulturno-umjetničke udruge »Prigorec« bili su: KUD

skim pjesmama i KUD »Bjelovar« iz Bjelovara s koreografijom posavskih plesova »Kosci kose«. Manifestaciju su otvorili i gledatelje dobro zagrijali domaćini s pjesmama i plesovima karlovač-

su, osim u svojim tradicionalnim plesovima, uspješni i u izvedbi koreografija s drugih prostora. U drugom pojavljivanju na pozornici pokazali su ono u čemu su najjači – izveli su »Bunjevačko

nagradili pljeskom u ritmu glazbe »Šokadijinog« tamburaškog sastava. Gostovanjem u Sesvetskom Kraljevcu jednako su oduševljeni i Sončani i Somborci.

I. Andrašić

Koncert HKPD-a »Tomislav« u Golubincima

Ugođaj za publiku

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca organiziralo je koncert u subotu, 6. lipnja. Koncert je održan u holi Osnovne škole »23. oktobar« u Golubincima. Mlađi sastav dječje skupine folklornog odjela izveo je plesove iz Srijema, a stariji su prikazali »Splitske gradske igre« i »Igre iz Slavonije« u koreografijama Petra Kudre. Koncert HKPD-a »Tomislav« ne može proći bez tamburaškog orkestra pod ravnanjem Ilije Žarkovića, čiji su solisti Zoran Lepšanović i Ivan Žarković otpjevali desetak numera koje su razgalila srca i emocije prisutnih. Pjesmu »Srijemac na moru« recitirao je Marko Valok.

Kao gosti su nastupili članovi Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Mladost« iz Domaljevca (BiH), koji su izveli nekoliko koreografija i običaja iz bosanske Posavine.

Publika je na koncertu u Golubincima uživala u pjesmi i plesu, a voditeljica programa Anita Kovačević zakazala je novo sastajanje u Golubincima za Božić.

I. Radoš

U MOSTARU ODRŽAN FOLKLORNI SUSRET POD NAZIVOM »NEKA PJESMA BUNOM TEČE«

Otkrivena spomen-ploča bunjevačkih Hrvata

Don Ivo Šutalo je prigodom otkrivanja spomen-ploče kazao kako ona predstavlja simbol sjećanja na korijene bunjevačkih Hrvata koji su prije nekoliko stoljeća odselili s ovog prostora

Piše: Arijana Beus

U povodu proslave svetkovine Presvetoga Trojstva, protekle je subote u istoimenj župi na Buni kod Mostara, u sklopu organizirane trodnevne, održan susret folkloraca pod nazivom »Neka pjesma Bunom teče«.

Na samom početku ovog susreta, održana je ceremonija otkrivanja spomen-ploče bunjevačkih Hrvata iz Mađarske, kojih je ovom prilikom došlo oko stotinjak. Ploču je otkrio predsjednik Hrvatske države samouprave u Mađarskoj *Mišo Hepp*, a potom ju je blagoslovio župnik župe Presvetog Trojstva Blagaj-Buna don *Ivo Šutalo*. On je kazao kako ova ploča predstavlja simbol sjećanja na korijene bunjevačkih Hrvata koji su prije nekoliko stoljeća odselili s prostora Mostara, odnosno Bosne i Hercegovine.

OSJEĆAJ PRIPADNOSTI MJESTU BUNA

»Na ovaj način, ovi ljudi žele pokazati svoj osjećaj pripadnosti mjestu Buna kao i hrvatskom naro-

Don Ivo Šutalo je kazao kako ova ploča predstavlja simbol sjećanja na korijene bunjevačkih Hrvata koji su prije nekoliko stoljeća odselili s prostora Mostara, odnosno Bosne i Hercegovine

du, te kako žele ostati povezani s krajem odakle povijesno potječu«, kazao je don Šutalo. On je također objasnio kako je do nekadašnje seobe ovih ljudi došlo u vrijeme turskih osvajanja, kada je ovdašnji kršćanski svijet pobjegao, tražeći bolji život.

»U to vrijeme, Hrvati iz ovog kraja su čuvajući živu glavu bježali

Svečanost su uveličale brojne folklorne skupine

od svojih domova, a neki od njih su dospjeli čak i do Mađarske gdje su do dan-danas ostali, ali i kroz sve ove godine sačuvali su svoj identitet, nacionalnu pripadnost, duhovnost i baštinu«, kazao je don Šutalo.

Po završetku ceremonije otkrivanja spomen-ploče, počela je i zabava u kojoj su svi okupljeni uživali u ugodnoj atmosferi i druženju, uz tradicionalnu hrvatsku folkloru glazbu, dobru hranu i piće. Tom su prilikom sve prisutne svojim nastupima zabav-

ljale folklorne skupine iz Prenja, Domanovića, Stoca, Bune, kao i tamburaški sastav koji dolazi iz Slavonske Cerne.

Nakon završene trodnevni- ce, jučer je ova župa proslavila i svetkovinu Presvetoga Trojstva u svojoj staroj župnoj crkvi u Blagaju. Podsjetimo kako je ova crkva devastirana za vrijeme proteklog rata, te do današnjeg dana još nije adekvatno obnovljena. Kako nam je objasnio don Šutalo, ona je zaštićeni spomenik Bosne i Hercegovine, te je veoma važno

Tom su prilikom sve prisutne, svojim nastupima zabavljale folklorne skupine iz Prenja, Domanovića, Stoca, Bune, kao i tamburaški sastav koji dolazi iz Slavonske Cerne

kvalitetno obnoviti kako bi zadržala svoj izvorni izgled. Prema njegovim riječima, već postoje planovi projekta obnove, no trenutačno se čeka dozvola Zavoda za zaštitu spomenika, koji bi trebao utvrditi zadovoljavaju li oni postavljene uvjete.

TRAJNI SPOMEN U STAROJ DOMOVINI

Crkva Presvetog Trojstva je ostala kao značajan trag povezanosti bunjevačkih Hrvata sa starom domovinom – Hercegovinom. Trajni spomen u staroj domovini Bunjevci su ostavili upravo na toj crkvi jer su 1908. godine sudjelovali u njenoj izgradnji.

Don Ivan Šutalo je više puta do sada javnost podsjećao kako je spomenutu župu 1891. osnovao biskup msgr. *Paškal Buconjić*. Župna crkva sagrađena je 1908. godine, a sagrađio ju je sa svojim župljanima fra Ivan Božić, koji je kao peti župnik po redu u ovoj župi službovao od 1905. do 1919. Na spomenutoj crkvi se sa sjeverne strane i danas nalazi podatak koji govori o gradnji crkve. Na kame- noj ploči se nalazi natpis u kojem se navodi kako je prije cijelog jednog stoljeća Hrvatski bunjevački sabor donio odluku o prikupljanju sredstava za gradnju crkve. Ploča s natpisom je postavljena na crkvu 1925. godine prigodom posjeta Bunjevaca Hercegovini i Dalmaciji.

Don Ivan Šutalo predvodio je svetu misu

Na poziv Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, a u organizaciji DSHV-a, tridesetak Hrvata iz Subotice i Segedina je 31. svibnja krenulo put Karaševa. Za mnoge je to bio prvi susret s karaševskim Hrvatima, i uopće s Hrvatima u Rumunjskoj. Krenulo se rano oko 2 sata ujutro prema Rumunjskoj. Vrijeme pro hladno, ljudi raspoloženi za šalu. Put je bio prilično dug, na granici puno čekanja, a nestrpljenje da se stigne u Karaševo veliko. Na granici se osjeća dah i duh komunističkih vremena.

Rumunjska je slika suprotnosti, nešto novog, uz pečat starih, loših vremena. To se najbolje moglo vidjeti u prolazu kroz Temišvar. Oko Temišvara puno rijeka, rječica

nošnjama, govor hrvatski. Ispred crkve obilje »dakonija« koje se prodaju prilikom proštenja. Razni lončari, medari, licitari i svjećari otvorili su svoje šatore za sve dobre ljude. Svake godine za Duhove u crkvu pohrle Karaševci koji kruh zarađuju povremeno i privremeno diljem europskih zemalja. Poslije svete mise susrećemo se sa župnikom koji nas upoznaje s poviješću crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije. Ova crkva sagrađena je davne 1726. godine u baroknom stilu i nema sumnje spada u najljepše crkve u cijelom Banatu. To je ujedno i jedina crkva u Karaševu. U početku su misionarsku službu obavljala braća franjevci, a kasnije isusovci. Burna vremena nisu mogla ugasiti i zatrti svijest Karaševaca o

i kanala što stvara plodne njive na kojima se nije pšenica, šuši žuti ječam i raste jedri kukuruz. Rode su česti suputnici na cesti. U Karaševo smo stigli oko 10,15 sati, po našem vremenu. Naime, u Rumunjskoj se računa vrijeme sat prije našega.

SUSRET VOJVOĐANSKIH I KARAŠEVSKIH HRVATA

Dočekuje nas delegacija karaševskih Hrvata na čelu s profesorom *Miljom Radanom*, predsjednikom Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj. Sveta misa je već započela, crkva dupkom puna, narod u narodnim

njihovoj pripadnosti, najvećim dijelom zahvaljujući Katoličkoj crkvi. Prvu pučku školu u Karaševu su osnovali svećenici, davne 1761. godine. U to vrijeme župnici su bili isusovci, a to je bila i jedina ispostava isusovačke misije u Temišvaru. Najzaslužniji za otvorenje prve pučke škole je isusovac *Mihovil Lovinić*, rođen oko 1682. godine u Kraljevoj Sutjesci u Bosni. Danas postoje pučke škole na hrvatskom jeziku, a postoji i dvojezična gimnazija u Karaševu. Jednom tjedno emitira se TV program za nacionalne manjine, a među njima i za Hrvate u Rumunjskoj. Jedan dio

U posjetu karaševskim Hrvatima

Susret na koji

Danas postoje pučke škole na hrvatskom jeziku, a postoji i dvojezična gimnazija u Karaševu. Jednom tjedno emitira se TV program za nacionalne manjine, a među njima i za Hrvate u Rumunjskoj. Jedan dio profesora stekao je naobrazbu u Hrvatskoj. Dobrim dijelom udžbenici se uvoze iz Republike Hrvatske bez nekih problema.

profesora stekao je naobrazbu u Hrvatskoj. Dobrim dijelom udžbenici se uvoze iz Republike Hrvatske bez nekih problema.

JEDNA OD NAJSTARIJIH HRVATSKIH DIJASPORA

Poslije svete mise idemo u prostori-je Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, odmah tu u blizini crkve. Dolina miriše cvijećem i travom, svuda okolo brijeg i beskrajne šume. Kao da smo negdje u Bosni ponosnoj. Naravno, rijeka Karaš život znači i nikakvo nije čudo što su ljudi od-uvijek svoja staništa podizali pokraj rijeka. Na svakom koraku oko Karaševa ovce, konji, krave, a sve to svjedoči o glavnom zanimanju karaševskih Hrvata. Iz tih razloga, jedna od teorija naseljavanja ovih krajeva je i teorija da su Karaševci došli s franjevcima iz Bosne. Jedino što su ponijeli sa sobom je katolička vjera, a sve ostalo ostaviše tuđin-ima. Vjeru su čuvali i očuvali, a ona je njih sačuvala od svih zamki i iskušenja. Hrvati iz ovih prostora jedna su od najstarijih hrvatskih dijaspora. Izdvojenost i osamlje-nost pokazale su se tijekom povi-

jesti kao njihova najveća prednost. Upravo »u kutu nikom na putu« zalog je njihovog opstanka na tim prostorima. Staro hrvatsko naselje Karaševo spominje se 1230. godine kao »oppidum Carasso« (trgovište Karaševo). Udaljeno je 15-ak kilometara od grada Rešice (Ričica, Resite) koji je glavni grad Karaš-severinske županije u Rumunjskoj. Hrvati su u nekoliko valova nase-ljavali ove gorske krajeve Banata oformivši desetak sela. Karaševo je uvijek bilo u središtu i po njemu se tamošnja zajednica naziva karašev-skim Hrvatima ili Karaševanima. Osim Karaševa, u Karaš-severinskoj

se dugo čekalo

županiji nalazi se još sedam naselja u kojima obitavaju Hrvati. To su: Jabalče, Nermić, Klokotić, Ravnik, Lupak i Tirol. Hrvati su se ovdje tradicionalno bavili ovčarstvom i voćarstvom.

HRVATSKA GRANČICA

Karaševo je dobilo priznaje Hrvatske matice iseljenika kao »Najselo 1998. godine hrvatskih manjina u Europi«. Profesor *Milja Radan*, zastupnik u parlamentu Rumunjske upoznao nas je sa zajednicom Hrvata u Rumunjskoj, njihovim problemima i stremljenjima.

Bili smo impresionirani zgradom Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj. Izgradnja ovog objekta završena je tijekom 2007. godine. Tu se nalazi: uredništvo (tiskara) s najsuvremenijom tehnikom i tehnologijom gdje se radi i tiska glasilo karaševskih i tamiških Hrvata »Hrvatska grančica«, ured tajništva, knjižnica koja sadrži bogatu kolekciju hrvatske i svjetske književnosti na hrvatskom i rumunjskom jeziku, recepcija, amfiteatar, dvorana za mladež, apartmani i prostorije za smještaj, prostori za susrete koji imaju šezdeset mjesta za sjedenje. Domaćine su sa stanjem Hrvata u Vojvodini i Mađarskoj upoznali *Dušan Marjanović* i *Dujo Runje*. Nakon ručka krenulo se prema brežuljku Kalvarija gdje je na samom vrhu izgrađena kapelica davne 1900. godine, a izgradio ju je misnik *Martin Halkoczi* čiji se grob nalazi uz samu kapelicu. Prema kapelici vode nas reljefni prizori mučeničkog puta Isusa Krista, uklesani u mramorna stajališta. Križni put impresionira stilom i ljepotom. Zaslugu za ovo imaju velikim dijelom općina i župa Zmijavci iz Hrvatske. Kalvarija je mjesto koje se najprije vidi prilikom odlaska

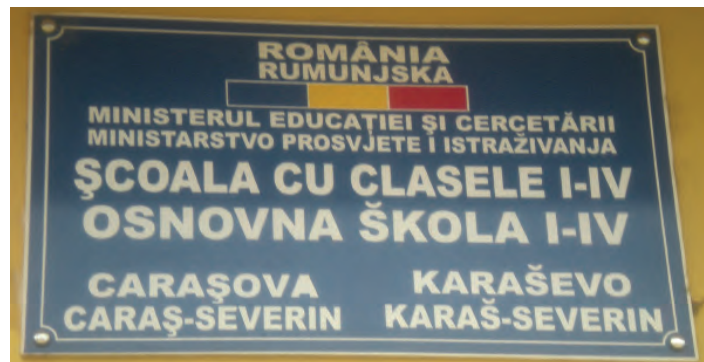
sa salaša i pašnjaka i pri povratku. Nešto kao Gradska kuća u Subotici. Koliko ona Subotičanima znači nije potrebno dokazivati. Poslije šetnje slijedilo je dvoboj u malom nogometu između Karaševa i momčadi DSHV-a. Rezultat je u regularnom vremenu bio neriješen, tj. 1:1 te se pristupilo izvođenju jedanaesteraca. Spretniji i sretniji su bili domaćini. Na stadionu se skupio velik broj gledatelja koji su bodrili svoje navijače. Izbornik tima DSHV-a *Ivan Budinčević* čestitao je timu iz Karaševa, ali i svojim igračima na zalaganju i prikazanoj igri.

GOSPA LURDSKA U BREŽULJKU

U predvečerje smo krenuli autobusom do Gospe Lurdske, mje-

Gospe Lurdske i svete Bernardice. Prije večere mogli smo slušati »Karaševku zoru« i uživati u njihovom glazbenom umijeću, gledajući prekrasnu narodnu nošnju, koja je poznata u etnografskim studijama kao »karaševska«. Ansambl je već dobro poznat u Hrvatskoj, a nastupao je diljem Europe. Poslije večere svi smo se zapitali je li trebalo proći toliko vremena do susreta. Uvjereni smo da će suradnja teći u oba smjera u korist i dobrobit svih Hrvata. Oko 20 sati krenuli smo put Subotice. Kiša je rominjala tijekom našeg puta. Netko je spavao, a netko pričao svoje impresije. Na granici ista slika, provjera i čekanje. Kući smo stigli oko 3 sata ujutro.

Na koncu treba spomenuti kako u Rumunjskoj živi oko 7000 Hrvata. Većinom žive u dvjema najzapad-

sta kojim se karaševski Hrvati diče. Kip Gospe Lurdske i svete Bernardice uklesani su u udubine kamena u obližnjem brežuljku u koji su se uklopili kao da su odvajkada tamo bili. Ovdje se služi sveta misa i narod se rado okuplja u molitvi. Uz žuborenje rijeke u podnožju brda narod skrušeno moli Gospu, dokazujući privrženost svih Hrvata Gospi. Blizu svetišta nalazi se groblje, jednostavno i skromno, koje svjedoči kako su Hrvati na tim prostorima stoljećima. I ovdje su općina Zmijavci i njihova župa dale svoj doprinos donirajući kip

njim rumunjskim županije Timiș i Karaš-severinska. U Timișkoj županiji žive u trima nizinskim naseljima u okolici Temišvara i to: Keči, Čenaju i Rekašu. U taj prostor su došli u 17. i 18. stoljeću iz različitih krajeva Bosne i Hrvatske. Karaševske Hrvate smo upoznali, a ostaje da upoznamo i one u okolici Temišvara. Putovanje je bilo naporno, ali nitko od onih koji su putovali u Karaševo nije požalio što je krenuo. Nema riječi i slika koje to mogu opisati. Treba to doživjeti.

Dujo Runje

Susret u prostorijama Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj

KONCERT U POVODU JUBILEJA

U povodu 15. obljetnice svoga postojanja i djelovanja, subotički komorni zbor Collegium Musicum Catholicum u nedjelju, 14. lipnja, priređuje koncert u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, s početkom u 20 sati.

Na programu će biti djela – *Vidakovića, Lukačića, Jelića, Mozarta, Duruflea* i drugih, kao svojevrsni presjek dosad ostvarenog repertoara ovog glazbenog kolektiva.

POVIJEST ZBORA

Sve je počelo 1994. godine pri subotičkoj župi Isusova Uskrsnuća, gdje je zbor osnovala s. *Bernardica Đukić* iz reda sestara Naše Gospe. Isprva su djelova-

Trenutačni sastav zbora Collegium Musicum Catholicum

datelja s osobitim naglaskom na skladbe zavičajnog skladatelja Albe Vidakovića», dodaje on.

Osim nastupa u Vojvodini i Srbiji, zbor je nastupao u Hrvatskoj (Zagreb, Osijek, Split, Makarska, Zadar, Virovitica, Marija Bistrica...), Bosni i Hercegovini (Sarajevo, Medugorje, Ščit Rama), Mađarskoj (Budimpešta i Baja) te Italiji (Rim, Assisi, Padova).

SURADNJA S DRUGIM ANSAMBLIMA

Od osnutka u zboru djeluje komorni instrumentalni sastav, čime se, kako Stantić napominje, postiže sinteza u prezentiranju sakralne glazbene baštine – kao spoj amaterizma (mješoviti zbor)

Collegium Musicum Catholicum obilježava 15 godina postojanja

*Tijekom desetljeća i pol zbor je izveo preko tisuću skladbi * Osim u zemlji, Collegijevci su nastupali u Hrvatskoj, BiH, Mađarskoj i Italiji*

li pod nazivom Zbor Isusova Uskrsnuća. Kraće vrijeme zbor je vodila *Nela Skenderović*, a od 2002. godine zbor vodi *Miroslav Stantić*. Valja napomenuti da od 2004. zbor djeluje pod pokroviteljstvom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, a pod imenom Collegium Musicum Catholicum praktički nastupa od Božića 2004.

Prema riječima ravnatelja i umjetničkog voditelja Miroslava Stantića zbor nastoji prenositi umjetnost sakralne glazbe putem koncertiranja, nastupima u raznim prigodama, ali i uljepšavanjem liturgijskih slavlja, te onih manifestacija koje se organiziraju u okviru hrvatske zajednice u Vojvodini.

»Tijekom desetljeća i pol postojanja izveli smo preko tisuću skladbi«, kaže Miroslav Stantić. »Na repertoaru zbora nalaze se skladbe od gregorijanske preko skladbi iz svih epoha i stilova do suvremenih skladatelja našeg doba. Posebno treba istaknuti da zbor njeguje djela hrvatskih skla-

Članovi zbora prigodom nastupa u katedrali Blažene Djevice Marije (Beograd, 2003.)

Antušova nagrada

Za svoj rad zbor i dirigent Miroslav Stantić su 2004. godine nagrađeni »Antušovom nagradom«, koja se dodjeljuje za osobit doprinos na očuvanju nacionalne kulture među Hrvatima u Vojvodini.

i profesionalizma (instrumentalni izvođači). Ansambl u tom smislu surađuje s Muzičkom školom u Subotici, članovima Subotičke filharmonije, solistima SNP-a iz Novog Sada, Institutom za crkvenu glazbu Albe Vidaković iz Zagreba te studentima muzičkih akademija iz okolnih većih muzičkih centara (Zagreb, Osijek, Novi Sad, Beograd, Segedin), s kojima su ostvarene mnoge praznvedbe (Britten, Mozart, Kilbertus...) i druge vrlo zapažene izvedbe. Collegium također surađuje i s drugim zborovima iz zemlje i inozemstva na izvedbama velikih djela (Mozart: Requiem, Krunidbena misa, Orff: Carmina Burana...).

»Mislim da smo tijekom godina na neki način postali glazbeni ambasador hrvatske kulture iz Vojvodine«, kaže na kraju razgovora Miroslav Stantić.

Zbor trenutačno ima 18 članova, a kako zvuče imat ćete priliku čuti u nedjelju na njihovom slavljeničkom koncertu u subotičkoj katedrali.

D. B. P.

Novi broj »Klasja naših ravni«

SUBOTICA – U novom svesku »Klasja naših ravni«, 5.-6., 2009., potpredsjednik Središnjice Matice hrvatske Stjepan Sučić u tekstu »Susreti budućnosti« oglosio se u povodu drugog »Susreta uredništava časopisa ogranaka Matice hrvatske« u Karlovcu (24.-25. travnja 2009.) na kojem su predstavljeni Matičini časopisi objavljeni u protekle dvije godine i gdje su raspravljana pitanja njihove kvalitete, aktualnosti i međusobne suradnje. Na ovom skupu u Karlovcu časopisu Matičina subotičkog ogranka »Klasja naših ravni« pripala je nagrada »Duško Lopačić«, budući da je – po ocjeni povjerenstva – u proteklom razdoblju 2007.-2009. najkvalitetnije prezentirao svoj urednički rad, objavljujući ne samo priloge umjetnika iz svog subotičkog kruga nego i kvalitetne tekstove iz drugih hrvatskih prostora.

U povodu održavanja trećeg »Festivala ogranaka Matice hrvatske« u Subotici (14.-15. svibnja 2009.) – na kojem su se predstavili stvaraoci iz Pečuha, Osijeka, Tuzle i Subotice, Jakov Basch piše o »Povezivanju rubova s maticom«. Poeziju u novom svesku »Klasja« potpisuju ovogodišnji dobitnik »Goranovog vijenca« Branimir Bošnjak, zatim ugledna hrvatska pjesnikinja iz Makedonije Ljerka Totch-Naumova, te ukrajinski pjesnik Roman Lubkivskij i hrvatski pjesnik Đuro Vidmarović, koji je načinio izbor i prijevod iz njegove poezije.

Svoje priče objavljuju Milivoj Prčić i Ljubica Kolarić-Dumić, koja je u novom svesku »Klasja«, također, predstavljena i igrokazom za djecu »Poštar sv. Nikole«. Osim toga objavljen je i prvi dio igrokaza Stjepana Bartoša »Kamen sreće«. Akademik Ante Sekulić piše o vlastitu udjelu u prijevodu »Zagrebačke Biblije«, a Vedran Žužak u putopisnu tekst opisuje nedavni posjet grupe studenata iz Zadra Hrvatima u Vojvodini i Rumunjskoj. Antonija Čota-Reketye istražuje prošlost Hrvata iz Lemeša, a Stevan Mačković piše o jednom pokušaju preodgoja prostitutki u Subotici tijekom 1945./46. godine. U rubrici »Baština« tiskani su ulomci iz rukopisa Milovana Mikovića o subotičkom kazalištu i »Kulturne povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata« Matije Evetovića.

Izložba o lemeškom plemstvu

SVETOZAR MILETIĆ – U iduću petak, 19. lipnja, u Domu kulture (Dositeja Obradovića 8) u Svetozaru Miletiću, bit će otvorena izložba »Lemeško plemstvo«. Otvorenje izložbe zakazano je za 19 sati. Na izložbi će biti predstavljeni originalni i drugi eksponati iz 17. stoljeća – grbovnice i otisci pečata plemićkih obitelji iz ovoga mjesta, dokumenta vezana za dokazivanje njihova plemstva i slično.

Autori izložbe su Antonija Čota i Zvonimir Perušić, a osim njih, prigodom otvorenja o lemeškom plemstvu govorit će redovita profesorica Sveučilišta u St. Poltenu (Austrija) dr. Ksenija Fallend i dekanica Učiteljskog fakulteta u Subotici dr. Katalin Kaics.

Organizatori izložbe su Mjesna zajednica Svetožar Miletić i Pučka kasina 1878. Subotica, a producent je Hrvatski demokratski forum »Preporuke iz Lemeša«.

Sredstva za izložbu osigurana su od Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine.

Projekt podržavaju Mađarsko nacionalno vijeće, Hrvatsko nacio-

nalno vijeće, Matica hrvatska, Bunjevačka matica, Austrijski kulturni forum i dr. što izložbi, uz karakteristiku jedinstvenosti, daje i obilježje multikulturalnosti.

Prije održavanja izložbe bit će organizirani razgovori na temu: kulturni turizam i multikulturalnost.

Hrvatski pisci gostovali na »Krokodilu«

BEOGRAD – Na prvom izdanju festivala »Krokodil« (Književno Regionalno Okupljanje Kojie Otklanja Dosadu I Letargiju) koji je od 4. do 6. lipnja okupio dvadesetak pisaca s prostora bivše Jugoslavije, sudjelovali su i autori iz Hrvatske – Vedrana Rudan, Robert Perišić, Boris Dežulović, Predrag Lucić, Nada Gašić, Maša Kolanović i Nenad Stipanić. Jedan od voditelja programa bio je Kruno Lokotar, poznati književni urednik i pokretač čuvenog festivala FAK.

Prema pisanju »e-novina«, broj publike koja je varirala ovisno o vremenskim uvjetima, pokazao je kako postoji značajna zainteresiranost za pisanu riječ samo je treba na pravi način predstaviti, što je prvi »Krokodil«, odstupajući od šablona, na zanimljiv, duhovit i kreativan način uspio.

Festival »Krokodil« je zajednički projekt izdavačkih kuća Samizdat B92 i VBZ, a realizira se uz potporu beogradske općine Savski Vijenac.

Igor Hofbauer izlaže u Subotici

SUBOTICA – U Galeriji dr. Vinka Perčića večeras (petak, 12. lipnja) bit će otvorena izložba crteža, plakata i slika hrvatskoga autora Igora Hofbauera. Otvorenje izložbe zakazano je za 20 sati, dok je za 20,30 sati najavljen koncert bend projekta »Omladinac 11« iz Subotice.

Igor Hofbauer je rođen 1974. godine u Zagrebu. Nakon treće godine napustio je studij slikarstva na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti, te se od onda profesionalno bavi ilustracijom i dizajnom. Aktivan je u svijetu stripa, radio je brojne ilustracije za časopise i knjige. Dugogodišnji je suradnik clubture »Močvara«. Autor je brojnih koncertnih plakata za klubove diljem Europe, te preko 20 omota glazbenih CD-a za hrvatske i inozemne bendove.

Među ostalim, dosad je izlagao u Bordeauxu, Ljubljani, Ateni, Milanu, Pančevu, Zagrebu, Harlemu, Novom Sadu, Rimu, Portlandu, Lilleu...

Susret pučkih pjesnika »Lira naiva 2009.«

PLAVNA – Sedmi susret pučkih pjesnika »Lira naiva 2009.« bit će održan u iduću subotu, 20. lipnja u Plavni. Ove je godine na susret pučkih pjesnika prijavljeno šezdesetak pjesnika koji su svojim pjesmama ušli u izbor najnovije zbirke izabranih stihova pod nazivom Lira naiva 2009. Knjigu je uredila organizatorica susreta Katarina Čeliković. Cjelodnevni susret pedesetak pjesnika završava velikom književnom večeri u Vatrogasnom domu gdje će biti predstavljena i najnovija zbirka izabranih stihova sudionika ovog susreta.

Za ovu prigodu domaćini planiraju otvoriti svoju knjižnicu za koju će organizatori susreta, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Hrvatska čitaonica darovati stotinu knjiga na hrvatskom jeziku.

Nakon gostovanja u dvadesetak zemalja na čak četiri kontinenta, izložba »Suvremeni hrvatski crtež« stigla je prošloga tjedna i u Srbiju, preciznije u Suboticu gdje se do kraja lipnja može pogledati u Modernoj galeriji »Likovni susret«.

U nakani da se hrvatska umjetnost sagledava u širokom međunarodnom kontekstu, spomenuta je izložba, kao projekt Ministarstva kulture Republike Hrvatske, svoje putovanje po svijetu započela još 2005. godine. Izložba sadrži 140 djela sedamdeset umjetnika različitih poetika, naraštaja i regija Hrvatske, a u odabiru akademika dr. *Tonka Maroevića* i spomenutoga ministarstva. U šest problematskih cjelina kao što su Izazov boje, Sugestije dubine, Metamorfoza tijela, Figure u prostoru, Strukture i Tragovi geste obuhvaćena su djela poznatih autora kao što su *Edo Murtić, Ivan Lacković Croatia, Nives Kavurić-Kurtović, Dimitrije Popović, Miroslav Šutej, Ante Kuduz, Boris Bučan...*

Otvarajući izložbu generalna konzulica RH u Subotici *Ljerka Alajbeg* je istaknula kako ova izložba na neki način reprezentira kulturu ne samo Hrvatske, već i cijele regije.

»I kad izložba ide u svijet, ona pronosi dio kulture, koju smo svi skupa naslijedili i stvarali zajedno. To su autori koji su svima nama u srcu, s kojima smo svi rasli, koji su imena cijelog ovog geografskog podneblja«, rekla je konzulica te izrazila nadu da će se kulturna

Vesna Njikoš Pečkaj, Ljerka Alajbeg, Milorad Đurić i Olga Šram

U SUBOTICI OTVORENA IZLOŽBA »SUVREMENI HRVATSKI CRTEŽ«

Od virtuoznih rukopisa starijih, do dosjetljivih rješenja novih generacija

Izložba sadrži 140 djela sedamdeset umjetnika različitih poetika, naraštaja i regija u Hrvatskoj

suradnja između Hrvatske i Srbije nastaviti i u drugim projektima.

Značaj i važnost kulturne razmjene između dviju zemalja istaknuo je ovom prigodom i pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić*. »Razmjena informacija i mogućnost uvida što je trenutačno aktualno u hrvatskoj umjetničkoj produkciji, vrlo je važna, te pridonosi onome što je vrlo bitno i u europskom kontekstu, a to je suradnja na svim razinama. Stoga sam mišljenja da trebamo biti dio ovakvih projekata i razmjenjivati kulturne sadržaje«, rekao je pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić*.

Ravnateljica Moderne galerije »Likovni susret« *Olga Šram* je podsjetila kako je ovo jedna od izložbi koje je ova ustanova kulture posljednjih godina organizirala

Uvjerljiva parcela u svjetskim likovnim kretanjima

»Suvremeni hrvatski crtež svjesno i ponosno nasljeđuje domete značajnih predaka, ali se jednako tako otvara i izazovima novih aktualnih, pa i trendovskih tendencija. Ni uz znatno veći opseg izložaka ne bi bilo moguće predstaviti čitav raspon estetskih i poetičkih opredjeljenja, a mnoge snažne umjetničke pojave ni ne staju o okviru ovako koncipirane panoramske manifestacije. Ipak, iz okupljene građe, prikladne za univerzalnu difuziju i komunikaciju, dade se razabrati raznovrsnost i pluralizam stilskih opcija odnosno činjenica da se kroz medij crteža u našoj sredini ravnopravno očituju nastavljači nekih regionalnih i nacionalnih usmjerenja kao i zagovornici izrazito univerzalnih likovnih idioma.

Hrvatski kulturni prostor sam je po sebi već zanimljiva mješavina zemljopisnih i civilizacijskih slojeva. S jedne je strane obilježen mediteranizmom, a time i nekim komponentama grčko-rimske kalokagatije, s druge srednjoeuropskim ambijentom, dakle i utjecajima germanskog kruga (odnosno zračenjem kakvo je karakteriziralo nekadašnju austro-ugarsku »zajednicu naroda«), no nije zanemariva ni slavenska ukoričenost, to jest okrenutost također prema istoku, s talozima bizantskih i islamskih tečevina. Dakle, zanimljivost ambijenta morala je djelovati poticajno na život izraza, pa se lako prepoznaju neki umjetnici po svojim maritimnim ili solarnim inspiracijama, kao što se neki drugi pak odlikuju kontinentalnim, panonskim ili dinarskim ishodištima.

Između raznovrsnih vidova figuracije (od dodira s ekspresionističkim tokovima ili »naivističkih« priprostih vizija, pa do stripovske narativnosti i fantastične kombinatorike) i jednako diferenciranih verzija apstrakcije (od lirske, organske, engormelne, do geometrijskih struktura i minimalističkih znakova) rasprostire se široka i bogata lepeza individualnih uloga, u rasponima od virtuosnih rukopisa pripadnika starijih naraštaja pa do dosjetljivih rješenja mlađih i novijih sudionika.

U svakom slučaju suvremeni hrvatski crtež ima dovoljno aduta da participira u svjetskim likovnim kretanjima kao uvjerljiva parcela«, zapisao je u pratećem tekstu izložbe Tonko Maroević.

u suradnji s diplomatskim tijelima i kulturnim institutima inozemnih država u Srbiji.

Otvorenju izložbe suvremenog hrvatskoga crteža, između ostalih, nazočili su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, lokalnih vlasti, te Ministarstva kulture Republike Srbije. Nakon Subotice, kako je najavljeno, izložba će biti priredena u Australiji.

D. B. P.

KULTURNA PRAKSA MJESNIH UDRUGA KULTURE U VREMENU RECESIJE

Duhovna kriza je ozbiljniji problem od ekonomske krize

Piše: Zvonimir Pelajić

Na pitanje: »Kako svjetska ekonomska kriza utječe na vas?«, u anketi objavljenj u 319. broju našeg lista, jedna je osoba odgovorila: »Duhovna kriza je ozbiljniji problem od ekonomske krize.« U toj izjavi ona je dodala još i kako je »novac danac zauzeo mjesto Boga i smatra se nečim što je najvažnije u životu«. Ovo nisu samo puke fraze i, ako ozbiljno razmišljamo o ovom problemu, doista ćemo shvatiti da je to istina. Osobno smatram kako je svjetska duhovna kriza prethodila ekonomskoj i da je ona, zapravo, pospješuje.

Ovim dvjema krizama pridružila se i moralna kriza, koje se međusobno isprepleću i tako izravno djeluju na razaranje kulturnih vrijednosti. Dakle, najveće posljedice ovakvog svjetskog stanja trpi kultura, a ona je najvažniji čimbenik u našoj nacionalnoj zajednici. Kultura Hrvata u Vojvodini svoj najmasovniji segment ima u mjesnim kulturnim udrugama koje, kako je jednom rekao *Tomislav Žigmanov*, trebaju biti »košnica kulture« u svojim mjestima. Naravno da to nije cjelokupna kultura već najvidljiviji dio po kojem se očituje nacionalni identitet Hrvata u pokrajini.

Upravo u ovim kriznim vremenima započeo je svoju misiju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Mnogi nisu svjesni kako bi bez ove institucije temelji 30 udruga koje aktivno djeluju u Vojvodini bili vrlo brzo poljuljani a neki i uništeni. Pri tome se ne umanjuje neprocjenjiva vrijednost svih naših kulturnih i političkih institucija koje su osnovane ranije. Bez njih nikada ne bismo došli na ovu razinu, kada postajemo ravnopravni članovi ovog društva

s ciljem i mogućnošću da očuvamo svoju baštinu i gradimo svoj identitet.

Ipak, moramo priznati kako, pokraj materijalnih problema s kojima se suočavaju, naše udruge imaju još niz drugih pomanjkanja o kojima se manje govori. Po mom mišljenju je to, prije svega, nedostatak ljudskih resursa, slab potencijalni kapacitet vodećih kadrova i članstva, površno znanje i slaba informiranost. Dakle,

u pitanju arhiv – njega posjeduje 14 udruga, ali je to područje o kojem se još uvijek malo zna i tu je potrebna stručna pomoć odgovarajućih institucija.

Najveći broj udruga ima folklorni odjel, potom tamburaški, literarni, dramski, likovni, etno i istraživački, odnosno, povijesno-istraživački odjel. Tu se javljaju ogromne razlike i različite razine umjetničke i izvođačke sposobnosti pojedinih odjela udruga.

Osim materijalnih problema s kojima se suočavaju, naše udruge imaju još niz drugih pomanjkanja o kojima se manje govori. Među ostalim, puno je nejasnoća u kreiranju i realizaciji projekata i njihovoj ulozi u našoj zajednici

postoje želja, emocije, zanos, ali još uvijek izostaje redovit, planski i kontinuirani rad i stručno vodstvo po principu dragovoljnosti. Ima i puno nejasnoća u kreiranju i realizaciji projekata i njihovoj ulozi u našoj zajednici.

Ovo se vidi i u anketi o broju, stanju, kapacitetima i kulturnoj praksi, koju je proveo Zavod u hrvatskim kulturnim udrugama u Vojvodini. Kada je riječ o elektroničkoj opremljenosti, većina udruga ima svoj e-mail, ali su to često privatne adrese, što može a i ne mora biti dobro rješenje. Svoj vlastiti i odgovarajući prostor ima samo 9 udruga, što zasigurno nije zadovoljavajuće i predstavlja izraziti problem.

Naše udruge često u svom programu imaju prosvjetnu djelatnost i njegovanje jezika, a samo 12 takvih udruga imaju svoju knjižnicu ili sreden knjižni fond. Jedna udruga ima prostor ali nema knjige!? Tako dolazimo do apsurdnih pa i anegdotskih situacija. Kada je

Bez stručnog vodstva nemoguće je provoditi ove aktivnosti. Tamo gdje nema dobrog koreografa, osposobljenog tamburaša, likovnog pedagoga i povjesničara, ne treba ovakve odjele osnivati. Folklor, glazba i običaji bitni su za očuvanje tradicijske kulture svakog naroda, ali tamo gdje nema odgovarajućih kapaciteta, ljudskih resursa i drugih čimbenika za ove aktivnosti, treba koncipirati i neke druge programske sadržaje koji su ostvarivi u određenoj sredini. U ovim područjima potrebna je maksimalna suradnja među našim udrugama, što je u praksi do sada poprilično izostalo. Čini se kao da se slika političke isključivosti odražava pomalo i na nekim čelnicima naših kulturnih udruga, pa oni svoje članstvo drže samo za sebe, zaboravljajući našu zajedničku misiju i ulogu, pogotovo u ovom kriznom vremenu.

Planiranje kalendara manifestacija naših kulturnih udruga do sada je rađeno bez dovoljno kontakata i

međusobnih dogovaranja. Često je dolazilo do preklapanja i održavanja više manifestacija istog dana. Bilo je i podcjenjivanja značaja pojedinih manifestacija, ali djelovanjem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata ovo bi se moglo u potpunosti ispraviti. Primjer je dobro organizirana manifestacija »A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića« u organizaciji HKUPD-a »Matoš« u Plavni, koja bez pomoći Zavoda i nekih drugih dobrih ljudi zacijelo ne bi uspjela. I u ovom itekako značajnom području djelovanja kulturnih udruga, ima pomalo upitnosti, apsurdna i zanimljivosti. Je li crkveno proštenje manifestacija? Kako udruge koje nemaju likovnu sekciju organiziraju likovne kolonije? Kako se određuju manifestacije po značaju (lokalna, pokrajinska, republička, međunarodna)?

HKUPD »Matoš« će, i pokraj finansijskih poteškoća, koncem ovoga mjeseca otvoriti knjižnicu i čitaonicu u kojoj će moći održavati i sastanke i uvježbavati programe, a time će »aktivirati« i četvrto slovo »P« iz predznaka svoga naziva. Jer, bez prosvjetne djelatnosti – čitanja, informiranja, njegovanja materinjeg jezika i istraživanja prošlosti, ova udruga bi se svela na običnu folklornu skupinu. Lokalna i općinska vlast trude se poštovati potrebe institucija svih nacionalnih zajednica i financiraju njihove akcije i programe. Indikativne su riječi predsjednika Općine Bač mr. *Tomislava Bogunovića* u nedavnom intervjuu za »Hrvatsku riječ«, da nitko »više neće dobivati novac za nerad«! Zato treba zasukati rukave! Ova udruga će, po uzoru na *Matoša* i *Andrića*, raditi na očuvanju svoje baštine, ali i na širenju kulture, bez obzira na trenutačnu duhovnu, moralnu i materijalnu situaciju. I u ovim vremenima postoje još uvijek ljudi dobre volje i duše.

JEZIČNI SAVJETNIK

Zahvaliti, zahvaliti se, zahvaljujući

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Glagol *zahvaliti* rabimo vrlo često, stoga ne čudi što ponekad pogriješimo. S obzirom na čestu uporabu, valja upozoriti na pogriješke.

Nije dobro reći:

Zahvaljajući požaru izgorio je podrum osječke Dome.

Trebalo:

Zbog požara u osječkoj Domi izgorio je podrum te robne kuće.

Nije dobro reći:

Zahvaljujući suši poljoprivrednici će pretrpjeti veliki gubitak.

Nego:

Zbog velike suše naši će poljoprivrednici pretrpjeti veliki gubitak.

U navedenim je rečenicama izrečen uzrok pa treba reći zbog, a ne zahvaljivati požaru ili suši na učinjenoj šteti.

Glagol zahvaliti ne valja rabiti u povratnom obliku. Stoga nije dobro reći:

Iskreno se zahvaljujem na ovoj nagradi!

Iskreno se zahvaljujem za posuđeni novac.

Pravilno je:

Iskreno *zahvaljujem* na ovoj nagradi!

Zahvaljujem za posuđeni novac.

Glagol zahvaliti znači »izreći nekome hvalu za nešto«. Želimo li glagol zahvaliti rabiti kao povratni zahvaliti se, onda to možemo u prigodama kada želimo »odreći se nečega, nešto ne prihvatiti«.

Zbog svega navedenoga, pravilno je reći:

Ne prihvaćam Vašu ponudu, *zahvaljujem* se.Nismo zadovoljni Vašim uslugama, stoga Vam se *zahvaljujemo* na suradnji.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (28. dio)

Matija Mažuranić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Matija Mažuranić, najmlađi brat poznatoga hrvatskoga književnika i političara Ivana Mažuranića, rođen je u Novom Vinodolskom 1817.

godine. U rodnome je gradu završio njemačku školu i kovački zanat. U hrvatsku je književnost ušao prije bratovih velikih djela, dopune »Osmana« i »Smrti Smail-age Čengića«. Bio je višestruko nadaren, a sve je svoje talente uspješno razvio. Po zanimanju kovač i stolar, usavršio se za građevinskog poduzetnika. Bio je veliki putnik, pomalo nemirna i pustolovna duha. Na nagovor braće Ivana i Antuna Mažuranića napisao je putopis »Pogled u Bosnu« koji u trenutku pojave predstavlja vrhunac hrvatske književne umjetnosti riječi. Djelo nije plod piščevih knjiženih ambicija, nego je rezultat praktičnih potreba, naime bilo je to piščevo izvješće svojoj starijoj braći, koji su ga poslali na put u Bosnu, da ih »iz prve ruke« izvijesti o životu u njoj. Iako je napisao samo jednu knjigu, ona je toliko značajna i toliko karakteristična, a

prije svega iznimno dobra, da joj s pravom pripada posebno mjesto u hrvatskoj preporodno-romantičnoj književnosti.

U svome djelu »Pogled u Bosnu«, Mažuranić piše o tome kako se o Bosni jako malo zna te da je vrijeme za upoznavanje običaja i ljudi koji tamo žive. Pripovijeda vrlo iskreno i jednostavno iznoseći svoj sud o svemu viđenome tijekom svoga putovanja. Putujući 1839. u Bosnu (od Karlovca, Siska i Kostajnice, preko Beograda, pješice i na konju, do Sarajeva, Travnika pa preko Romanije do Zvornika) Mažuranić je na pučki način, bez ikakvih pobuda sa strane ili literarnih utjecaja, kao dobar poznavatelj narodnog stvaralaštva, napisao djelo koje se čita kao pustolovina, ali i kao realistički prikaz doživljenoga i viđenoga. Preporodno značenje ove knjige pronalazimo u nastojanju da se i ta pokrajina uključi u krug preporodne misli. U Bosni je u to vrijeme vladao Istok i ona je, već stoljećima, bila gotovo potpuno tuđi svijet za naše ljude, kulturu i običaje. Iako geografski blizu,

bila je potpuna daleka i nepoznata. Mažuranića su Bosna i Orijent privlačili neodoljivom snagom. Sačuvana pisma svjedoče o tome kako je bio svjestan da zapostavlja ženu i obitelj, ali se oteti nije mogao. Tako on potkraj 1848., u jednom od svojih pisama braći kaže: »Ja ne znam kad ću se povratiti kući, jer sam, bojim se, samo za ovu zemlju stvoren. Turci me jako ljube radi velike mudrosti, kako kažu, a raja sve većma i većma povjerenje u me stavlja.«

Matija se Mažuranić ovom jednostavnom putopisnom knjižicom, zahvaljujući svojem osjećaju za čisti, izvorni narodni jezik i izričaj, za pravi realistički detalj, ali i za dobroodabrani opis običaja i odnosa među ljudima, za legendu i anegdotu, nametnuo kao vrhunski hrvatski preporodni pisac, i to upravo u žanru putopisa, dakle književnoj vrsti koja naslućuje i poeziju, i esej i kritiku, otvarajući na taj način putove daljnjim naporima da se hrvatska književnost digne na razinu prave umjetnosti.

SUSRET MLADIH SRIJEMSKOG VIKARIJATA

Podi za mnom

»**P**odi za mnom!« geslo je trećeg susreta mladih Srijemske biskupije koji je održan u subotu, 6. lipnja, u župi sv. Ane u Maradiku. Osim 250 mladih iz srijemskih župa skupu su prisustvovala i grupe mladih iz Beo-

gradske, Subotičke i Zrenjaninske biskupije, te mladi Grkokatoličkog egzarchata i prvi puta u Srijemu predstavnici Slovenske biskupske konferencije i ureda za mlade iz Ljubljane.

Poslije predstave »Everything«, koju su izveli mladi iz Subotice,

predavanje s temom gesla susreta održao je fra *Ivica Jagodić*, župnik župe svetih Filipa i Jakova iz Vukovara.

Župno dvorište crkve sv. Ane u Maradiku bilo je prepuno mladih, njihove ljepote, pozitivne energije,

kada je održana misa koju je predvodio srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović* uz koncelebraciju srijemskih svećenika, koji su došli s mladima iz svojih župa.

U propovijedi biskup se osvrnuo na temu gesla i istaknuo da iz godine u godinu ima sve više mladih na susretima ponovno osnovane Srijemske biskupije i da je to dokaz vjere i budućnosti Srijemske biskupije.

Pjevanje pod sv. misom su predvodili članovi VIS »Proroci« iz Subotice, koji su i poslije mise održali mini koncert, a biskup se zahvalio svima koji su doprinijeli dobroj organizaciji susreta.

Na pitanje postavljeno mladima – kako su proveli subotnji dan, većina je odgovorila da im je na svakom susretu lijepo, a duhovno obnavljajući vedrije gledaju na život, i da je ovo dosad najbolje organiziran susret mladih Srijemske biskupije.

Poslije svete mise mlade je uz domjenak zabavljao tamburaški orkestar iz Rume.

Sljedeći susret mladih Srijemske biskupije održat će se u lipnju 2010. A domaćin će biti župa sv. Mihovila u Novom Slankamenu.

I. Radoš

Hrvatske katoličke pjesme i njihovi autori

Marija – kraljica svih naroda

Jedna od najpopularnijih katoličkih pjesama, koja se ne pjeva samo pod misnim slavljenjima, nego i na mnogim manifestacijama i događajima, svakako je pjesma »Zdravo Djevo«. Tekstopisac ove pjesme je otac *Petar Perica*, hrvatski katolički svećenik, isusovac koji je rođen 27. lipnja 1881. u Kotišini kraj Makarske. Osnovnu školu je pohađao u Makarskoj, a školovanje je nastavio u sjemeništu u Travniku 1895. godine.

Nakon što je papa Lav XIII., skupa sa svim biskupima svijeta, 1899. posvetio svijet Presvetom Srcu Isusovu, u Hrvatskoj je 1900. godine pokrenuta inicijativa da se hrvatska mladež posebno posveti Srcu Isusovu. Tim povodom bila je objavljena brošura u 30 tisuća primjeraka u kojoj se našla pjesma Petra Perice »Do nebesa nek se ori«, koja je također jedna od popularnijih hrvatskih katoličkih pjesama.

Otac Perica je 1901. postao isusovac, novicijant je obavio u Velehradu, pa se dalje školovao u Austriji i Bratislavi. Pjesmu »Zdravo Djevo« napisao je 1904. godine. Kao redovnik boravio je u: Zagrebu, Travniku, Splitu, Šibeniku, i Dubrovniku. U listopadu 1944. godine partizani su ušli u Dubrovnik i bez suđenja na otočiću Daksu kraj Dubrovnika ustrijelili 36 osoba, među kojima je bio i Petar Perica.

Originalan tekst se rado pjeva i danas, kako u Hrvatskoj, tako i u Vojvodini.

Ž. V.

Zdravo Djevo

Zdravo, Djevo, svih milosti puna,

vječnog sunca ogrnu te sjaj.

Oko čela zvjezdana ti kruna,

ispod nogu stenje pakla zmaj.

Rajska Djevo, kraljice Hrvata,

naša Majko, naša zoro zlata,

odanih ti srca primi dar,

primi čiste ljubavi nam žar.

Blažena si, jerbo sva si čista,

zmijin dah ne okuži ti grud!

Zvjezda sreće i nama da blista,

noći grijeha mrak rasprši hud!

Najava događanja

12. lipnja, danas – misa zahvalnica za tekuću školsku godinu bit će održana u katedrali u Subotici s početkom u 10 sati.

12. lipnja – Franjevačka crkva – predvečerje blagdana sv. Antuna sv. misa za bolesnike je u 18 sati

13. lipnja – blagdan svetog Antuna – u Franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici, svete mise na hrvatskom jeziku su u 9 sati i 18 sati. Pod ovom misom je blagoslov djece i ljiljana

24. lipnja – rođenje sv. Ivana Krstitelja – hodočašće iz Subotice u Sombor, posjet grobu sluga Božjega o. Gerarda Stantića. Tko želi na hodočašće treba se prijaviti na svojoj župi.

26. lipnja – otvorenje bogoslovije – razgovor u vijećnici Gradske kuće u Subotici. Početak je u 18 sati.

27. lipnja – proštenje na Bajskom groblju svetih Petra i Pavla - misa na groblju na hrvatskom jeziku je u 9 sati.

27. lipnja – biskupska svečana sveta misa, otvorenje i blagoslov bogoslovije Augustinijanum.

Misno slavlje počinje u 17 sati.

29. lipnja – sveti Petar i Pavao – biskupska sveta misa u katedrali, sa svećeničkim redanjem. Počinje u 16 sati.

CJELINA OTAJSTVA SPASENJA I BOŽJE BRIGE ZA ČOVJEKA

Sretni čovjek – obitelj – u zajedništvu Bogu

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Ovaj broj našega lista je u vašim rukama u blizini dva proslavljena blagdana: blagdana Presvetoga Trojstva i blagdana Tijelova. Kad god se u crkvenoj godini slavi otajstvo vjere – vjerska istina – svaki je propovjednik više nijem negoli rječit. No, nije u boljoj poziciji ni vjernik koji razmatra temeljen istine svoje vjere i uranja u slavljenje otajstva u nedostatku mogućnosti u cijelosti razumjeti otajstvo. To su prilike kada se vjernik – pa i svaki čovjek dobre volje – mora zapitati o postojanju onih istina koje ga nadmašuju. Postoje li uopće? Svijet bi bio jako siromašan, a naš duhovni horizont još manji ako bi istina bila samo ono što mi shvaćamo, obuhvaćamo, razumijemo.

VRIJEDNOST U NAŠIM OČIMA

Ako išta pretpostavlja maksimum zdravoga razuma, onda je to vjera, ali u stvari započinje tamo gdje ti argumenti više nemaju što reći. Tako se susreće vjera kao najveći dar i čovjek »istraživač« u najvećem dometu svoga uma i srca. Stoga se opravdano pitamo o smislu objavljivanja takvih temeljenih vjerskih istina koje nas već u samom začetku nadilaze. Ima i zato odgovora. Ponajprije čovjek se osjeća do kraja čovjekom. To znači krhkim i lomnim bićem, ograničenim prostorom i vremenom kojega netko – čovjeka – cijeni izvanredno. Kad nam se Bog obraća i objavljuje takve vjerske istine koje nas nadmašuju, ne želi nas poniziti nego nam želi pokazati našu vrijednost u našim očima, a ta je vrijednost u tome da smo od njega ljubljani. Tako nam se u objavi Trojstva očituje sama Božja bit jednog, neizmjenjivog, neizrecivog i apsolutnog Boga. Kategorije koje ne možemo shvatiti, ali možemo vjerovati. S druge strane ta vjera nas približava u poniznosti i poštovanju prema toj božanskoj nježnosti. On je »razdro svoja njedra« da bi nam pokazao bit svoje naravi i kao da nam poručuje: sve sam vam rekao! Kako ne biti zahvalan pred tom Božjom čudesnom dobrotom? No, ta objava i obvezuje. Pokušajmo gledati retroaktivno. Na što smo pozvani mi ljudi da bi ostvarili sreću u punini? Objava Trojstva u tom nam pomaže. Božanske osobe su punina u relacijama (odnosima), tako smo i mi ljudi relacije. Kako? Nitko od nas nije »spao s neba«. Svatko je biće koje je nastalo u suradnji Boga i čovjeka. Tim samim kao »ja« u odnosu sam barem prema dvjema osobama: ocu i majci. Tako sam u stvari »ja« uistinu »mi«. Suodnos otac – majka – porod čini svojevršno trojstvo. To je obitelj, a obitelj je po svojoj naravi »slika Božja koja hoda po zemlji«. Za Boga tvrdimo i vjerujemo da je neizmjenjivo blaženo biće – samo blaženstvo. Ne možemo se ni mi odreći te težnje za blaženstvom. Ako iskreno

Ostaje pitanje ovoga

tjedna koje nas

duboko zaokuplja:

koliko smo kao obi-

telj i zajednica »slika

Božja koja hoda na

zemlji« i koliko smo

kao Crkva bratska

zajednica, koja ne

može slaviti euhari-

stiju ako se ne pre-

poznaje kao zajed-

nica kulta i kulture

civilizacije ljubavi.

prodremo u vlastito iskustvo onda doživljavamo da je istina: složna obitelj. Dakle, najveći domet naše sreće je sloga i zajedništvo. To je put prema pravom blaženstvu. Nije li nam Bog upravo radi toga objavio tajnu svoje nutrine da bi nam pokazao i tajnu čovjeka. Papa Benedikt XVI. je u nedjelju upravo o tome progovorio. Spojio je tri svetkovine: Presveto Trojstvo, Tijelovo i blagdan Srca Isusova da bi pokazao cjelinu otajstva spasenja i Božje brige za čovjeka da ga dovede ponajprije njemu samomu – čovjeka čovjeku – a onda tako sretnog čovjeka – obitelj – u zajedništvu Bogu. Tako dakle temeljna istina vjere postaje i temeljni zadatak i put svakoga vjernika, pa i svakoga čovjeka.

»UTJELOVLJENJE U KRISTA«

Druga svetkovina je svetkovina trajne Isusove prisutnosti među nama, za koje mi kršćani vjerujemo da je u presvetoj euharistiji – kruhu i vinu – koje nam je ostalo od posljednje večere do danas kao znak ostvarenja Isusova obećanja: Ja sam s vama u sve dane, do svršetka svijeta. Međutim, i kod ovoga otajstva koji nam je najvrjedniji залог Crkve, ostaje pitanje »funkcionalnosti« toga sakramenta. Kako naučava Benedikt XVI. euharistijsko slavlje nije samo svrha sebi i nije izvor samo milosti jedinstva s Kristom, nego je to u Pracrkvi, a i u prvom kršćanstvu, bio ključni pojam bratske povezanosti. Nije euharistija shvaćena samo kao susret duše s Kristom, nego mnogo više kao »utjelovljene u Krista« kao prijelovljenje kršćanina jednom tijelu Gospodinovu – a to je Crkva. Euharistijsko se slavlje, koje treba postati izvorom pravoga bratstva, mora od početka iznutra prepoznavati i izvršavati kao sakrament bratstva, a i po svojoj se vanjskoj formi mora kao takvo pojavljivati. Pojam Crkva i pojam bratstvo su istoznačne u grčkom originalu, kaže Papa. Crkva koja se ispunjava u kulturnom slavlju, bitno je bratska zajednica i sili na to da se i euharistija konkretno slavi kao bratski kult u dijalogu, a ne da se nekom osamljenom hijerarhu suprotstavi skupina laika, koji su, svaki za sebe, udubljeni u svoj molitvenik ili u »misnu nakanu«. Euharistija je vidljivi bratski sakrament kako bi mogao značiti svojom puninom i snagom zajednice. To je poslanje bratskog služenja i zato se ne može slaviti izvan bratskog zajedništva cijele Crkve. Dakle, euharistija obvezuje.

Ostaje pitanje ovoga tjedna koje nas duboko zaokuplja: koliko smo kao obitelj i zajednica »slika Božja koja hoda na zemlji« i koliko smo kao Crkva bratska zajednica, koja ne može slaviti euharistiju ako se ne prepoznaje kao zajednica kulta i kulture civilizacije ljubavi.

Hladna, kremasta slastica

Od leda do sladoleda

Sudeći po rezultatima istraživanja britanskih znanstvenika, sladoled izaziva osjećaj sreće *
Samo jedna žlica sladoleda izaziva reakciju u zonama sreće u mozgu

Ledena slastica kojoj je teško odoljeti, osobito u ljetno vrijeme, ima dugu i zanimljivu povijest. Sladoled nije oduvijek bio kao danas, no i tada je bio omiljen i sve je više dobivao na važnosti.

Rimski car *Neron*, između ostalog poznat i kao veliki gurman, smislio je kako se u ljetnim danima osvježiti, rashladiti se nečim sočnim i voćnim. Zapovjedio je da se s planina donese mnogo leda te ga je miješao s voćnim sokovima. Rimljani su, inače, miješali snijeg s medom i usitnjenim voćem.

Kineski kralj *Tang od Shanga* osmislio je svoju verziju sladoleda, pripremajući mješavinu od leda i mlijeka.

Prvi Europljanin koji je imao čast kušati ledenu kremu bio je *Marko Polo*. U svom je putopisu opisao slasticu nalik današnjem sladoledu, koja se posluživala na dvoru Kublaj-kana.

No, za pravi dolazak sladoleda u Europu zaslužni su Arapi, koji su za vrijeme svoje vladavine na Siciliji upoznali Talijane s vještinom zamrzavanja sladoledne kreme. Otkako je talijanski kuhar 1500. godine servirao sladoled na svadbi *Katarine de Medici* i francuskog kralja *Henryja II.*, talijanski se sladoled počeo širiti svijetom i u njemu je uživalo sve više ljudi.

U Ameriku je sladoled stigao dosta kasno, a na svojim su ga sto-

lovima nudili poznati Amerikanci, poput: *Georgea Washingtona*, *Thomasa Jeffersona* i *Dolly Madison*, supruge predsjednika Madisona.

Zanimljivi podaci

Godine 1774. londonski je ugostitelj Philip Lenzi u njujorškim novinama oglosio da prodaje različite slastice, uključujući i ice cream. Nancy Johnson izumila je 1846. godine aparat za pravljenje sladoleda – sličan današnjem. Masovna proizvodnja sladoleda počela je u Baltimoreu 1851. godine, a Jacob Fussell smatra se »kraljem američkog sladoleda«. Zamrzivač za sladolede usavršen je 1926. godine. Jestiva čašica za sladoledne kuglice debitirala je 1904. na Svjetskom sajmu u St. Louisu. Prvi se sladoled na štapiću zvao »Eskimo Bar«, a smislio ga je vlasnik sladoledarnice iz Iowe Chris Nelson. Prvi sladoled na štapiću prelivjen čokoladom stvoren je 1934. godine.

NOVO OTKRIĆE - KORNETI

Za neke je izumitelj prve naprave za izradu stožastih vafli–korneta sladoledar libanonskog podrije-

Što je sladoled?

Sladoled je djelomično ili potpuno zamrznuta slastica koja se sastoji prvenstveno od mlijeka ili mliječnih proizvoda, te nemliječnih sastojaka koji se dodaju u smjesu u svrhu podešavanja okusa, arome, boje i mirisa.

tla *Abe Doumar*. Međutim, kao čovjek koji je patentirao stroj za pravljenje korneta uglavnom se spominje *Italo Marchiony*. Sladoledar s Wall Streeta isprva je slasticu prodavao u čašama za piće, no to se pokazalo prilično nepraktičnim – lomile su se, nakon svake ih je upotrebe trebalo prati, a neki bi s njom jednostavno odšetali dalje. I tako se lukavi Talijan dosjetio napraviti jestive čašice od vafli, koji su se, još topli, savijali u oblik stošca. Kupci su, naravno, bili oduševljeni praktičnom i ukusnom ambalažom, pa je njihov izumitelj nevjerovatno brzo postao najpopularnijim uličnim prodavačem, a ubrzo je povećao prodaju na 45 štandova.

Ljeto i sladoled danas su neodvojivi, osobito za djecu. Nažalost, ova slastica može pokvariti užitak ukoliko se pojavi bakterija salmonela. Ona se prenosi kontaktom kliconoše i hrane. Pojede li se, može izazvati ozbiljne probleme, poput proljeva, povraćanja, jakih bolova u trbuhu i visoke temperature, koji zahtijevaju bolničko liječenje. Ljeti su kontrole slastičarnica veće upravo da bi se izbjegla ova bolest. Sanitarna inspekcija provodi redovite zdravstvene kontrole prostora u kojima se proizvodi sladoled, ali i ljudi koji ga prave i prodaju. Ipak, budite oprezni!

RECEPTI DOMAĆIH SLADOLEDA

I sami u svom domu možete napraviti ukusnu slasticu, raznih ukusa. **Voćni sladoled:** 2 šlaga i 1 kiselo vrhnje pomiješati i dodati 1/5 kg voća po želji. Sjediniti i ostaviti da se ohladi.

Sladoled po okusu: 6 bjelanjaka i 8 jušnih žlica šećera mutiti i polako dodavati žumanjke. Posebno umutiti dva šlaga, dodati kiselo vrhnje, te sjediniti s jajima i šećerom. Od ove mjere dobit ćete veću smjesu koju možete podijeliti i napraviti više vrsta sladoleda dodavanjem – voća, keksa, lješnjaka, aroma ili čokolade. Dodatnim miksanjem dva sata nakon smrzavanja domaći sladoled postat će gladak poput svile. Ljetne slastice zamrzavajte najmanje šest sati, jer ćete tek tada biti sigurni da su potpuno čvrste. Ukoliko želite spriječiti ledeni »šok« za grlo i zube, sladoled izvadite 10 minuta prije služenja.

Ž. Vukov

Piše: dr. Marija Mandić

Zubobolja i preosjetljivost zuba dva su pojma koja se odnose na različite neugodne senzacije u vezi sa zubima i veoma često su isprepletene. Oba ova pojma mogu ukazivati na neku od brojnih bolesti zuba, od kojih ćemo one najčešće ukratko opisati u idućih nekoliko nastavaka, ali isto tako mogu biti i samo odraz nepravilne higijene zuba, što je češće slučaj kod preosjetljivosti zuba.

Preosjetljivost zuba je veoma čest problem koji se susreće kod velikog broja ljudi. Naši zubi mogu biti veoma osjetljivi na različite nadražaje: toplo, hladno, slatko ili kiselo. Prekomjernu osjetljivost zuba izaziva najčešće *nepravilna tehnika pranja zuba*. Naime, dugotrajno pranje zuba suviše tvrdim četkicama može veoma lako oštetiti zubnu caklinu, koja predstavlja otporan vanjski omotač zuba. Ovo dovodi do izloženosti dubljih slojeva zuba na vanjske utjecaje, najprije osjetljivog dentina, i na taj način povećava mogućnost nastajanja težeg oštećenja zuba i razvoj karijesa.

Škripanje zubima ili prekomjerno stiskanje zuba, koje dovodi do stvaranja izuzetno velike sile kojom se djeluje na caklinu, razara vanjski omotač zuba i također izaziva pojačanu osjetljivost zuba. Bol koji se pri tome stvara može varirati od blago nugođenog osjećaja do izuzetno jakog, oštrog i probadajućeg bola, koji nastaje pri najmanjem nadražaju. Važno je napomenuti kako prekomjerna osjetljivost može biti i znak neke ozbiljnije bolesti zuba (najčešće paradontopatije), tako da je potrebno obvezno posjetiti stomatologa kako bi se utvrdio uzrok nastanka osjetljivosti i odredila terapija.

Terapija se najčešće sastoji od jednostavnog učenja pravilne tehnike pranja zuba s adekvatnom četkicom i pastom. Osim toga, može se koristiti terapija laserom i različite druge specijalne stomatološke tehnike.

Zubobolja je najčešće znak kva-

Bolesti usta i zuba (dio I.)

Preosjetljivost zuba i zubobolja

Zato je kod zubobolje neophodno obratiti se stomatologu, a lijekovi protiv bolova i topli oblozi mogu samo nakratko smanjiti postojeći neugodan osjećaj boli.

UKRATKO: KAKO PRAVILNO PRATI ZUBE:

- Najmanje tri minute, navečer zbog zdravlja, a ujutro radi higijene.
- Gornje zube kružnim pokretima od gore prema dolje (»kako kiša pada«)
- Donje zube kružnim pokretima od dolje prema gore (»kako trava raste«)
- Pokrete ponoviti barem osam puta na površini od 2-3 zuba
- Prvo se pere vanjska strana gornjih, pa donjih zuba, zatim unutrašnja strana gornjih, pa donjih zuba te grizne površine.

ZANIMLJIVOSTI: Škripanje zubima ili bruksizam je navika koja se javlja isključivo tijekom sna i često je povezana s emocionalnim stresovima, napetošću, strahom ili zamorom. Bruksizam je veoma česta pojava, pogotovo kod osoba starijih od 25 godina i podjednako se javlja kod žena i kod muškaraca. Kod djece je ovaj problem povezan s postojanjem nelagodnosti zbog prehlade, infekcije uha ili alergije. Liječi se nošenjem silikonskih štitnika za zube tijekom sna, jer može dovesti do ozbiljnih bolesti zuba kao što su karijes i paradontopatija.

renja zuba, ali se može pojaviti i kod urastanja zuba (osobito umnjaka kod osoba u trećem desetljeću života), ili, pak, zbog bolesti desni, odnosno tkiva oko zuba. Za razliku od preosjetljivosti zuba ovaj bol je relativno konstantan i opisuje se kao kuckajući bol u zubu praćen otokom okolnog tkiva, pa čak i klimanjem samog zuba.

Svakako, prevencija kvarenja zuba je najbolji način izbjegavanja zubobolje. Alternativni načini liječenja mogu pomoći i ublažiti neugodne simptome, ali standardna konvencionalna terapija je nužna, jer se samo na taj način, kada već dođe do bolesti zuba, može zaustaviti kvarenje i spriječiti širenje nastale infekcije okolnog tkiva.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

Kraj škole!

Dragi moji prijatelji, vjerujem kako vam je danas jedan od najdražih dana u godini, jer... gotova je škola!

Ljetni, zasluženi odmor je pred vama! Uživajte, zabavljajte se, družite se i odmarajte. Knjige ostavite po strani, ali ne baš do rujna, nego sada bar dva, tri tjedna, a onda možete pročitati i poneku knjigu, čisto da ne zaboravite čitati.

Vrijeme za odmor treba dobro i kreativno iskoristiti, nemojte cijeli

raspust provesti pred TV i kompjutorom. Radije se družite s prijateljima i sklapajte nova poznanstva. Ukoliko idete negdje na odmor, super, ali i ako ostajete doma organizirajte vrijeme i pomozite malo roditeljima, družite se s prijateljima, igrajte se, otidite na bazen, kino, kazalište. Možete organizirati i neki izlet. Ideja je puno, samo je potrebna volja. Svakako nemojte ljenčariti, jer od toga nikakve koristi.

Već u ponedjeljak možete posjetiti izložbu vaših vršnjaka, o tome kada je i gdje – pogledajte u Hrckovim vijestima. Kao i obično, svakoga petka na stranicama koje su posvećene vama, moći ćete pročitati neke zanimljivosti.

Svima vam čestitam na postignutom uspjehu i završetku još jedne školske godine!

Hodočašće u Blato

Djeca, roditelji i odgojiteljice posjetili su grob Blažene Marije Petković, po kojoj je i sam vrtić dobio ime. Ovo hodočašće je za dječji vrtić »Marija Petković« iz Subotice, postalo tradicija koja je i ove godine uz male promjene nastavljena. Prijašnjih godina organizirani su susreti djece iz ovoga vrtića s djecom iz drugih istoimenih vrtića iz Republike Hrvatske. Kako bi bar dio tradicije bio sačuvan, djeca iz Subotice posjetila su i istoimeni vrtić u Splitu, a susreli su se i s predškolarima iz istoimenog vrtića iz Dubrovnika.

S djecom je uz s. *Jasnu Crnković*, koja u vrtiću drži vjersku nastavu, išao i vlč. *František Gašparovski*, župnik iz Bačke Palanke, koji je svaki dan predvodio misno slavlje, a ujedno im je bio i duhovni vođa.

S djecom su iz vrtića išle dvije odgojiteljice, *Mirjana Vukmanov Šimokov* i *Dajana Šimić*, koje su skupa s časnom Jasnom i roditeljima organizirale ovo hodočašće. »Za djecu su bile organizirane razne kreativne radionice u vrijeme kada se nismo mogli kupati i biti na suncu, a s obzirom da je s nama išao i nastavnik engleskog jezika, on je također s djecom imao radionice na engleskom. Djeca su ovom prilikom upoznala život i djela Marije Petković. Za roditelje je bilo organizirano klanjanje i duhovna obnova koju je vodio vlč. František«, pojasnila je Dajana Šimić.

Hodočasnici iz Subotice na put su krenuli 1. lipnja, a vratili su se 8. lipnja. Za vrijeme boravka, posjetili su Split, Velu Luku, Blato na Korčuli, Dubrovnik i Prižbu, gdje su bili smješteni u samostanu časnih sestara Kćeri Milosrđa.

Ž. V.

foto: Dajana Šimić

Održan XIV. festival dječjeg folklora u Tavankutu

»Djeca su ukras svijeta«

Promicanju međunacionalne tolerancije među djecom, osobito u multietničkoj Vojvodini, pridaje se posljednjih godina velika pozornost. Manifestacija koja svojim karakterom pridonosi razvoju multi-etničke svijesti od najranije dječje dobi svakako je već tradicionalni, XIV. po redu, Festival dječjeg folklora pod nazivom »Djeca su ukras svijeta«. Festival je u nedjelju, 7. lipnja, u Domu kulture u Tavankutu okupio djecu hrvatske, rusinske, slovačke i romske etničke skupine, koja su pjesmom i plesom pokazala svoje kulturno naslijeđe.

Festival su otvorile riječi dobrodošlice izgovorene na jezicima svih sudionika, a goste je pozdravio i predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« Ladislav Suknović, naglasivši tom prigodom da su mnoga djeca »odrasla« uz ovaj festival, s kojeg nose prijateljstva s vršnjacima iz različitih vojvođanskih mjesta.

»Sada već imamo mlade ljude koji su kroz ovaj festival odrasli, i tijekom godina upoznali različite kulture, tradicije i običaje. Ovaj festival u Tavankutu je po svom karakteru jedinstvena manifestacija u Vojvodini, i povrh svega predstavlja dobru prigodu da se djeca međusobno upoznaju i kasnije održe kontakte sa svojim vršnjacima«, rekao je *Ladislav Suknović*.

Tijekom programa svoje su plesno i pjevačko umijeće predstavile dječje skupine kulturno-umjetničkih društava iz: Kucure, Mola, Stare Pazove, Golubinaca, Bikova, te Tavankuta. Prikaz različitih običaja i kulturnog naslijeđa u izvedbi najmlađih čuvara tradicije uvijek izazove dobro raspoloženje. A za dobro raspoloženje, osobito djece, i ove se godine pobrinula Flora – maskota festivala.

Na festivalu su, među ostalim, bili nazočni: zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznica*, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, konzulica savjetnica Generalnog konzulata RH u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj*, ravnateljica OŠ »Matija Gubec« *Stanislava Stantić Prčić*, član HNV-a zadužen za kulturu *Željko Pakledinac*, ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan*, te brojni drugi gosti.

Namjera organizatora HKPD-a »Matija Gubec« je idućih godina u festival uključiti i djecu ostalih manjinskih zajednica, koje njeguju svoju folklornu tradiciju na ovim prostorima, a koje do sada nisu sudjele na festivalu, te na taj način pridonijeti još boljem upoznavanju djece s različitim kulturnim naslijeđem naroda na području Vojvodine.

XIV. festival dječjeg folklora završen je podjelom zahvalnica svim sudionicima. Oni su nakon nastupa nastavili s druženjem uz nešto suvremenije ritmove, koje bez obzira na etničku pripadnost, sva djeca vrlo dobro znaju i uz koje se najčešće i sklapaju dugotrajna prijateljstva.

tekst i fotografije: Marija Matković

HRCKOVE VIJESTI

Misa zahvalnica

Obzirom da je kraj školske godine, danas 12. lipnja služit će se sveta misa zahvalnica za proteklu školsku godinu. Na ovaj način svi učenici hrvatskih odjela i oni koji pohađaju sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture zahvaliti će Bogu za primljene milosti tijekom ove školske godine. Zahvaliti će za postignuti uspjeh, a prvenstveno za svoj život, svoje nastavnike, profesore, kao i jedni za druge. Svečana sveta misa bit će služena u Katedrali bazilici u Subotici s početkom u 10 sati.

Izložba malih umjetnika u Hrvatskoj čitaonici

U povodu svršetka školske godine, u ponedjeljak 15. lipnja u dvorištu Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21) bit će priređena izložba radova članova dječje sekcije Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. U radu sekcije u protekloj godini sudjelovalo je 12-ero osnovnoškolaca, pod vodstvom nastavnika likovnog odgoja Geze Verebeša.

Otvorenje izložbe zakazano je za 19 sati.

IZVAN PROTOKOLA:

Branko Horvat, predsjednik HNV-a

Voćnjak uzima moje slobodno vrijeme

Zabilježio: Dražen Prčić

Kada je daleko od protokolarne obveze vezanih uz dužnosti predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji, *Branko Horvat* je najčešće blizu voćnjaka na Tavankutu i najveći dio preostalog vremena provodi uz brojna stabla jabuke. Osobito sada, kada se i završava za ovu vrstu voća najkritičnije razdoblje tijekom kojega su moguće brojne zaraze i pojave štetočina koje bi mogle ugroziti kvalitetu budućega roda.

VOĆNJAK

»Uvijek ima posla u voćnjaku, bilo da se radi o formiranju, uzgoju, prilagođavanju, povijanju grana, jednostavno živi rad mora biti kontinuirano prisutan tijekom cijeloga procesa nastajanja potencijalnoga ploda. Sve to skupa iziskuje i solidno vrijeme provedeno uz jabuke, pa to ponekad bude i znatno više od svakodnevnih nekoliko sati, koji već spadaju u uobičajenu rutinu. Jer za svaku navedenu stavku je potrebno provesti određeno vrijeme uz svako stablo, a stabala ima mnogo. Veliku pomoć, osobito kada je u pitanju zaštita roda, imam u svojoj kćeri *Tatjani* koja je po struci zaštitar, dok se ja mnogo više bavim aktivnostima oko navodnjavanja. Najljepše mi je biti u voćnjaku negdje u kasnim popodnevrim satima, osobito ljeti u vremenu iza sedam sati navečer.

Već godinama imamo posve zatravnjene voćnjake, pa više ne hodamo kroz pijesak što dodatno pojačava lijepi osjećaj vremena provedenog u voćnjaku.

KAVICA

»Trenutke pauze između radova u voćnjaku često znam provoditi uz kavicu sa suprugom *Marijom* i kćerkom *Tatjanom*, kada u miru volimo porazgovarati o svim aktualnim temama vezanim uz našu zajedničku svakodnevnicu. Naš život je već godinama neposredno vezan uz voćarstvo, pa su i teme za razgovor, ponajviše vezane uz ovu problematiku.

SUBOTA

»Pratimo ne raditi subotom, izuzev ukoliko nije neka situacija koja iziskuje neodložne radove u voćnjaku. Prvog dana vikenda, do podneva, nastojimo regulirati određene poslovne obveze u Subotici, što podrazumijeva primjerice odlazak do banke ili neki manji poslovni sastanak, ali i odlazak do nekog od tržišnih centara u nabavu potrebnih namirnica ili potrepština za domaćinstvo. Subotnje popodne je posvećeno, najčešće, unucima, *Andreju* i *Pavlu*, koji redovito dolaze kod nas i tada sam njima na raspolaganju.

Dida se mora poigrati malo s

njima, jer kako bih mogao odbiti njihovu želju za igrom.

Navečer, pak, godinama već prakticiramo biti u društvu naših prijatelja, bilo da je to kod nas ili u njihovom domu, jer već odavno ne izlazimo vani već više volimo provoditi večeri u ozračju doma.

NEDJELJA

»Poslije nedjeljne mise, prema obiteljskoj tradiciji ručak je uvijek u podne, kada se za zajedničkim stolom okupi naša cijela obitelj. Poslije ručka slijedi uobičajeni mali popodnevni odmor, a potom nastavak druženja s obitelji. Upravo zbog toga i volim dane vikenda, jer ih mogu provoditi u društvu mojih najbližih, osobito unuka koji mi predstavljaju veliku životnu radost.

USAVRŠAVANJE

»Cijeloga života nastojim se što više usavršavati na polju voćarstva kojim se bavim, pa dosta vremena i danas provodim istražujući sve novine glede ove poljoprivredne oblasti.

Nekada sam morao tragati za knjigama, brošurama i člancima vezanim uz ovu problematiku, dok je danas sve to mnogo lakše uz pomoć računala i interneta. Upravo zbog toga znam često provoditi i po nekoliko sati uz monitor, nastojeći saznati što više korisnih infor-

macija potrebitih za pravilan uzgoj jabuka. Također, uvijek kada sam u mogućnosti, rado posjećujem seminare i predavanja na ove teme, jer svaka nova informacija može biti od ključnog značaja u određenoj prilici.

JABUKE

»Osobno, za mene je sorta *Zlatni delišas* na prvom mjestu, ali i *Fudži*, sorta koja sve više osvaja ove prostore i nameće se svojom kvalitetom. Mi već godinama razvijamo brand jabuke s pijeska, tzv. subotičko – horgoške sorte, koja je već prepoznatljiva po svojim kvalitetama. Bez obzira na sortu, ona je kvalitetnija od mnogih drugih jabuka koje se nude na tržištu, jer se radi na pijesku koji joj, uz određene karakteristične prirodne uvjete nastajanja i razvijanja, daje poseban prepoznatljiv 'štih'.

KULTURA

»Više od četrdeset godina se aktivno bavim kulturom, ponajviše u našem KUD-u 'Matija Gubec' u Tavankutu, a trenutačno sam član predsjedništva. Nekada sam aktivno plesao u folklornoj sekciji, dok danas samo u izuzetnim prilikama ponekad zaplešem. Posljednji puta je bilo to na 'Gupčevom balu, ove zime.'.

Novinari u akciji čišćenja Prozivke - subota 6. lipnja

Vrijeme

Mnogo toga više nije kao što je to nekada bilo. Pa ni vrijeme. Ljeto bi prema kalendaru trebalo početi u posljednjem tjednu lipnja, a već smo se nekoliko puta debelo znojili na tropskim temperaturama znatno prikladnijim za srpanj ili kolovoz. Poslije kraćeg vala prolaznog hladnijeg vremena, ponovno smo u tropskim vrućinama. I opet nam je vruće.

Ali nije nam samo vruće od visokih temperatura, znatno se više znojimo razmišljajući o svakodnevici koja nas pomalo plaši glede budućnosti u ovim kriznim vremenima. Suviše imamo iskustva sa svime što krize nose...

U dobrom društvu

Veliki izumitelji
Tko je izmislio...?

Telefon
Najlon
Neonsku lampu
Termos
Nuklearni reaktor
Aspirin
Stetoskop

Alexander Graham Bell
Wallace Carothers
Georges Claude
James Dewar
Enrico Fermi
Felix Hoffmann
Rene Laennec

Jedan bračni par odlučio je provesti odmor u egzotičnim južnim krajevima. Zbog poslovnih razloga muž je otputovao jedan dan prije svoje žene. Kada je stigao, ušao je u hotelsku sobu, izvadio svoj 'lapić' i odmah svojoj ženi poslao mail. U brzini, u e-mail adresi je izostavio jedno slovo, pa je mail stigao udovici koja je dan prije pokopala svoga muža. Ista udovica je upravo pregledala svoju poštu gledajući izraze sućuti svojih prijatelja. Kada je njezin sin ušao u sobu zatekao je mater kako onesviještena leži pokraj računala. Pogled mu zastane na monitoru na kojem se nalazio sljedeći tekst:

- Za: moju ženu

Od: njezinog prerano otputovaloga muža

Predmet: Stigao sam

Najdraža, upravo sam stigao. Već sam se snašao i vidim da je sve spremno za tvoj sutrašnji dolazak. Želim ti lijep put i očekujem te...

Zanimljiva, »čisto ženska« fotografija, nastala je 1969. godine u voćnjaku Grgura i Marije Musanić, a povod njezinog nastanka je velika radna akcija koju je organizirao muški vlasnik angažirajući isključivo ženski dio suprugine obitelji. Zauzet svojim profesorskim poslom pomalo je zapostavio radove u voćnjaku, došlo je »kritično vrijeme« i u duhu nekadašnjih omladinskih radnih akcija brže-bolje je formirana ženska radna brigada i, naravno, posao je bio na vrijeme završen. A kako i ne bi.

TRI GENERACIJE

Na ovoj fotografiji, s lijeva na desno nalaze se sljedeće osobe koje su pozirale za vrijeme jednog od predaha nakon napornih poljskih radova u velikom obiteljskom voćnjaku na Kelebiju pokraj Subotice: Marija Musanić (rođena Gajer), Jelisaveta Vig (rođena Cindrić), Jovanka Pećerić (rođena Cindrić), Marija Kovač (rođena Cindrić), Jelena Dilić (rođena Kovač), Branka Prčić i Ana Gajer (rođena Cindrić).

Kao što se iz navedenih djevojačkih prezimena može zaključiti, »uslikane« su četiri rođene sestre Cindrić (Jelisaveta, Jovanka, Marija i Ana), no najzanimljivija je okolnost kako su prve tri gotovo vršnjakinje u samo nekoliko godina starosne razlike, dok je Ana, koja čuči ispred najstarije sestre Marije, dvadeset godina mlađa. Paradoksalna je i činjenica kako se Ana upravo rodila na dan Marijinog vjenčanja i najstarija joj je sestra bila, na određeni način, i kuma, pa joj je zbog toga ostao i nadimak »teta kuma«, kako su je do kraja života svi zvali. Ana Gajer rođ. Cindrić je mater Marije Musanić rođ. Gajer, pa je »kumstvo« uzvraćeno darivanjem sestrina imena kćeri jedinici. No, simbolika velike vremenske razlike u godinama ponovno se poigrala sudbinom u ovoj obitelji, pa se njezina kćer Marija udala za 19 godina starijeg Grgura, profesora engleskog jezika i organizatora ove ženske radne akcije.

Tri starosne generacije ženskih osoba iz ove velike obitelji zaključuje i snaha Branka Prčić, koja je

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

Ženska radna akcija

Prema pričama koje su ostale iza osoba na ovoj fotografiji, a koje je pisac ovih redova upamtio, manje radne akcije u Grgurovom voćnjaku nisu bile rijetkost, ali su ih »odrađivale« uglavnom članice najuže obitelji

bila udana za Tomislava, sina Jelene Dilić rođ. Kovač. Isprepletanost obiteljskih veza, najbližih i najsvježijih, samo je oplemenila bliskost sudionica radne akcije, a razlika u godinama, osobito u korist najmlađih sudionica pridonijela je kvaliteti urađenog posla.

RAD

Prema pričama koje su ostale iza osoba na ovoj fotografiji, a koje je pisac ovih redova upamtio, manje radne akcije u Grgurovom voćnjaku nisu bile rijetkost, ali su ih »odrađivale« uglavnom članice najuže obitelji (supruga, kćer i punica). No, kako su u pitanju bili iznimna okolnost i velik

posao, nužno je bilo pokrenuti veću obiteljsku radnu snagu. S obzirom da je zet Grgur bio iznimno omiljen među svima u obitelji, a često je na razne načine pomagao svima kojima je pomoć bila potrebna u bilo kojoj varijanti, odaziv svih pozvanih »pomoćnica« bio je stopostotan. U biti, rad u voćnjaku je predstavljao povod za lijepo obiteljsko okupljanje na svježem zraku i ugodno zajedničko vrijeme cijele ženske postave. Malo se čupao korov, malo zalijevalo, orezivalo, čistilo, grabljalo, a puno se pričalo, smijalo, pa čak i pjevalo i igralo na kraju obavljenoga posla. Nažalost, u današnje vrijeme sveopće žurbe i kontinuirane borbe za egzistenciju, ovakva masovnija obiteljska okupljanja sve su rjeđa.

S druge strane, ova ženska radna akcija na određeni način predstavljala je i svojevrstu rekreaciju, pandan današnjeg fitnessa za sve sudionice ovog »team buildinga« na Kelebiju. Ovakve stvari se danas prakticiraju u velikim tvrtkama, naravno uz korištenje zvučnih naziva, a cilj im je ojačati bliskost između uposlenika. Ženska radna akcija nije imala za cilj ojačati bliskost između članica ove obitelji, bliskost je bila jaka i neraskidiva, ali je imala za cilj nadoknaditi propuštene poljske radove u voćnjaku.

I što je najvažnije, kako su poslije pričali, posao je urađen maksimalno, što je potvrdio bogat jesenski rod kojim su se poslije počastile sve sudionice.

PRIPREMNI SUSRET NOGOMETNE REPREZENTACIJE HNV-A U VINKOVcima

Neodlučeno protiv Cibalie

Odlična provjera pred polazak u Split na II. europsko prvenstvo autohtonih hrvatskih manjina

Prošle je srijede na stadionu HNK »Cibalia« u Vinkovcima odigrana prijateljska nogometna utakmica između domaćina, Cibalie i selekcije vojvođanskih Hrvata, koja je završila neodlučeno, (1-1), a golove si postigli *Josip Milardović* iz jedanaesterca za domaće i *Goran Nimčević*, nekadašnji napadač subotičkog Spartaka, a danas HNK »Vukovar 91.«, iz slobodnog udarca.

CIBALIA – REPREZENTACIJA HRVATA IZ VOJVODINE 1-1

Oblačno vrijeme prijetilo je kišom, dapače, Subotičane je u Vinkovce dopratio pljusak, no čitavog tjeka utakmice vrijeme je bilo stabilno, a većim dijelom i sunčano, pa je pripremni susret dviju prijateljskih ekipa protekao u istom takvom ozračju. Pomoćni trener Cibalie *Bruno Buhač*, opravdao je šefa struke *Stanka Mršića*, koji s čelnicima kluba, grada i županije već rješava pitanja kluba vezana za jesenski nastavak u Ligi 16. »Nama rezultat nije bio primaran, jer već smo raspustili 6-7 igrača nakon utakmice sa Šibenikom, a prigodu smo dali mladom kadru i kadetima, koji će tražiti svoje mjesto u prvoj ekipi već ove jeseni. Naša su sredstva skromna i nećemo dovoditi nekakva zvučna

imena i već se okrećemo domaćoj školi nogometa. Nekima ćemo se i zahvaliti, a igrački kadar smanjit ćemo na 20 s tri vratara, a naša je realnost zlatna sredina. Što se gostiju tiče, dobra je to ekipa, i malo uigranija bila bi još i bolja.« Izbornik selekcije hrvatske zajednice u Vojvodini *Marinko Poljaković* zadovoljan je rezultatom, a također u prvi plan stavlja uigranost. »Mi nemamo stalne treninge, nama igrači dolaze iz Hrvatske, Mađarske, iz nekoliko klubova od Sombora, Kule, Sonte, Tavankuta, Subotice i Novog Sada i upravo ovakve susreta koristimo za uigravanje, no danas nam neki nisu došli jer još traje prvenstvo, a neki zato što slave maturano. Rezultat je odličan, igrati neodlučeno s hrvatskim ligašem za nas je više od uspjeha, a kada sam na terenu vidio standardne Vinkovčane – *Milardovića, Andričevića, Lukačevića* bio sam jednostavno sretan, jer treba nam prava provjera pred odlazak u Split. Skrivali smo jedanaesterac i nisam ni sumnjao da će *Milardović* biti vrlo strog egzekutor, ali zadovoljan sam i igrom naših dečki, *Skenderovića* i *Vizina* iz tavankutskog OFK-a, *Tumbasa*, koji trenutačno igra u Mađarskoj, *Gala* iz Sonte, *Mraka* iz Sombora, a dobro su branili i *Miković* iz Subotice

i *Antunić* iz Sombora. Oduševio me *Nimčević* sjajno izvedenim slobodnim udarcem s oko 20-25 metara i izjednačujućim eurolom. Ovo je odlična provjera za Split, gdje odlazimo 19. ovog mjeseca na Europsko prvenstvo hrvatske nacionalne manjine i vjerujem da smo uz ekipu Austrije upravo mi favoriti. Već u Švicarskoj igrali smo u finalu, na našu nesreću taj smo susret izgubili i bili viceprvaci, ali u Splitu moramo zablistati i pozlatiti naša nastojanja. Hvala HNV-u na potpori, jer evo i na sportskom planu pokazat ćemo naš uspjeh u Europi, tko su i što su Hrvati u Vojvodini.«

Skupštinski zastupnik i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*,

koordinator hrvatske nogometne reprezentacije iz Vojvodine ispred HNV-a, također je zadovoljan i prikazanom igrom i postignutim rezultatom. »Vjerujem da je utakmica zadovoljila očekivanja sportske javnosti i maloga broja gledatelja, no zadovoljan sam jer smo prema planu odradili još jednu veoma važnu provjeru pred odlazak na II. europsko prvenstvo autohtonih manjinskih hrvatskih skupina ovoga lipnja u Splitu. Ovo je bila prava generalna proba, imamo još jednu pripremnu utakmicu u Subotici i idemo za Split, gdje bez lažne skromnosti očekujem sve pobjede i prvo mjesto.«

Slavko Žebić

Nogomet

Pobjeda Bačke

Minimalnim uspjehom protiv momčadi Radnika iz Starog Tamiša (1-0) nogometaši Bačke ostali su u borbi za drugo mjesto na tablici Vojvodanske lige i imaju šansu da u baražu izbore plasman u viši rang natjecanja. Pobjednički gol postigao je Filip Ilovac u 55. minuti susreta.

Remi Spartaka ZV

Derbi susret dva pretendenta za plasman u Super ligu, Spartaka Zlatibor vode i gostujuće momčadi Metalca, završen je neodlučnim rezultatom (0-0), pa će o konačnom poretку odlučivati posljednje kolo Prve nogometne lige Srbije. Rezultat koji će ih odvesti u elitni razred Subotičani će tražiti na gostovanju u Smederevu.

Nogomet

Bez pobjede u Maksimiru

Hrvatska nogometna reprezentacija nije uspjela pobijediti selekciju Ukrajine u iznimno važnom kvalifikacijskom susretu za plasman na Svjetsko prvenstvo u Južnoj Africi. Unatoč ranom vodstvu (Petrić, 2. minuta) izabranici Slavena Bilića u nastavku su susreta dopustili gostima postizanje dva pogotka, da bi konačan rezultat (2-2) postavio Luka Modrić i spasio bod na domaćem travnjaku. Unatoč dva izgubljena boda, Hrvatska i dalje ostaje u utrci za drugo mjesto koje vodi u baražni susret za plasman na SP, a o svojoj sudbini odlučivat će u preostalim susretima s Bjelorusijom i Engleskom.

Stolni tenis

SU Top 12

U organizaciji STK-a »Spartak« prošloga vikenda održan je tradicionalni pionirski turnir SU Top 12, na kojemu su sudjelovali najtalentiraniji mladi subotički stolnotenisači. Prvo mjesto osvojio je

Aleksandar Starčević, drugi je bio Viktor Juhas, a treći Roland Erdelji. Nagrade najboljima uručili su nekadašnji istaknuti subotički stolnotenisač i trener prve momčadi Bela Mesaroš, te trener pionirske škole Branko Brstina.

Jedrenje

Futo i Sedlak prvaci države

Pet pobjeda i dva druga mjesta na regati u Golupcu donijeli su subotičkim jedriličarima Vjekoslavu Futou i Stevanu Sedlaku prvo mjesto u generalnom plasmanu i naslov državnih prvaka u klasi 470.

Na »Kupu Zemuna«, kako je bio službeni naziv ovog natjecanja, sudjelovalo je 70 natjecatelja iz 12 klubova s teritorija Srbije.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

ŽENSKI VETERANSKI KOŠARKAŠKI TURNIR

Dame pod obručima

Dvanaesti put subotičke su seniorke organizirale natjecanje sportskih vršnjakinja iz nekoliko država

Piše: Dražen Prčić

Protekloga vikenda subotičke košarkaške veteranke ugostile su u gradskoj Dvorani sportova svoje vršnjakinje i nekadašnje sportske rivalke iz doba aktivnog ligaškog igranja. Devet ženskih ekipa iz četiriju država okruženja (Hrvatska, Slovenija, Mađarska i Srbija) u dva su natjecateljska dana odigrale po nekoliko vrlo zanimljivih i rezultatski neizvjesnih susreta, a u finalnom duelu snage su odmjerile dvije objektivno najbolje selekcije na ovom tradicionalnom turniru – subotičke »Kornjače« i beogradske »Šizike«.

Zasluzenom pobjedom naslov prvaka je, na koncu, pripao djevojkama iz glavnog grada.

DRUŽENJE SPORTSKIH PRIJATELJICA

Ekipa Rijeke zabilježila je relativno dobar uspjeh osvajanjem četvrtog mjesta, a za dojmove glede cijele ove lijepe sportske manifestacije njegovanja druženja i prijateljstva između nekadašnjih »ljutih« protivnica pod obručima zapitali smo gošću s Kvarnera, *Rajku Solić*.

»Treći put gostujemo u Subotici i nastupamo na ovom lijepom turniru košarkaških veteranke. Izuzetno nam je drago što smo ponovno došle, kao što namjeravamo doći i sljedeće godine, naravno ukoliko nas domaćini najprije pozovu.

Mirjana Guslov (u sredini) i Rajka Solić (desno) u društvu sportske kolegice iz Rijeke

Glede natjecateljskog dijela postigli smo polovičan uspjeh osvajanjem četvrtog mjesta nakon četiri odigrana susreta. Većinu naše ekipe čine cure koju su se tijekom aktivne igracke karijere natjecale u nekadašnjoj Drugoj saveznoj ligi, dok smo u sezoni 1987.-88. igrali i Prvu jugoslavensku ligu. Naša ekipa se redovito, već godinama, dva puta tjedno sastaje, trenira i druži, te redovito nastupa na sličnim veteranskim turnirima u Hrvatskoj i

inozemstvu. Imamo sportsku suradnju s ekipama iz Zagreba, Splita, Ljubljane, Kopra i, evo, Subotice, grada u kojemu smo zbilja srdačno primljene i ugošćene, te smo se zbilja super provele ova dva dana igrajući i družeći se s našim sportskim prijateljicama. Dobijemo li poziv, ponavljam, eto nas i dogodine.«

Specijalni gosti

Proslavljeni košarkaški trener Božidar Maljković i legendarna košarkašica Marija Veger, svojom su nazočnošću uveličali 12. po redu subotički veteranski košarkaški turnir.

Ispred domaćina tradicionalnog ženskog veteranskog košarkaškog turnira svoje impresije prenijela nam je *Mirjana Guslov*, nekadašnja igrackica Spartaka, a danas članica subotičkih »Kornjača«.

»Trudimo se već dvanaestu godinu održavati ovaj lijep međunarodni veteranski košarkaški turnir, nastojeći svake godine dovesti igrackice iz nekoliko država u okruženju.

Izuzetno smo zadovoljni jer je sve prošlo onako kako 'treba' biti kada je u pitanju ovakva manifestacija internacionalnoga karaktera. Poslije svih odigranih susreta imamo samo dvije ozlijeđene igrackice, ali ni to nisu neke ozbiljnije ozljede i to je ono što je, uz samu igru i prijateljsko druženje, najvažnije za jedan sportski turnir sportašica koje su odavno završile aktivnu igracku karijeru. Uz devet ženskih ekipa, u muškom dijelu turnira bilo je i šest muških momčadi, što sveukupno čini 165 prijavljenih košarkaških veteranke i veterana iz ovih država. Nakon neizvjesnih duela na parketu pod obručima, u subotu navečer je u baskoj dvorani hotela 'Galeria' priređena gala večera za sve sudionike turnira, uz atraktivnu glazbu za ovu priliku specijalno angažiranog sastava iz Niša, što je posebno oduševilo sve naše internacionalne goste. Cjelokupni dojmovi su zbilja prekrasni i trudit ćemo se i dogodine napraviti još bolji turnir.«

Pobjeda Rijeke

U muškom veteranskom turniru, u konkurenciji šest momčadi, prvo mjesto je osvojio sastav Rijeke

PETAK
12.6.2009.

HRT 1

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Bolničke priče, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Savršena katastrofa, dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.40 - Glas domovine
15.05 - Znanstvena petica
15.35 - Drugo mišljenje
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.35 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jela starih barda
17.55 - Iza ekrana
18.30 - Bolničke priče, telenovela
19.30 - Dnevnik
20.15 - Vaš film tjedna
22.15 - Dnevnik 3
22.35 - Lica nacije
23.25 - Poslovne vijesti
23.40 - Dosjei X (8), serija
00.25 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
01.10 - Priče Ruth Rendell: Gospodar vrištine, serija
02.00 - Monk 4, serija
02.45 - reprizni program
03.05 - Dokumentarni film
03.45 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jela starih barda
04.05 - Oprah Show
04.50 - Lijepom našom: Zatrešić (1/2)
05.50 - Draga neprijateljica

HRT 2

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.25 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Honzik i Samuel
--- - Tikvići: Otkud brda niotkuda?
--- - Pingui
08.10 - Abeceda EU: Slovo P (2.dio)
08.20 - Ranč kod Pikove sednice, serija za djecu
08.45 - O.C. 4, serija za mlade
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - Uncle Buck, američki film

12.00 - reprizni program
13.25 - Indeks, emisija o školstvu
13.55 - Pola ure kulture
14.25 - Dokutka - Branko Lentić: Bič s dva kraja, dokumentarni film (1974.)
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Koga briga? Mladi s teškoća
16.20 - U uredu 3, humoristična serija
16.40 - Prijatelji 1, humoristična serija
17.05 - Monk 4, serija
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Dokumentarni film
19.20 - Crtani film
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Lijepom našom: Zatrešić (1/2)
21.10 - Vijesti na Drugom
21.25 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
22.05 - Priče Ruth Rendell: Gospodar vrištine, serija
23.00 - Buđenje mrtvih 6, mini-serija
23.50 - Buđenje mrtvih 6, mini-serija
00.45 - Državnik novog kova 3, humoristična serija
01.15 - Filmski maraton: Odjek smrti, film
02.50 - Filmski maraton: Pokvareni i prljavi, američki film
04.30 - TV raspored

nova

06.55 - Otvori svoje srce, serija
07.45 - Fifi i cvjetno društvo
08.00 - Graditelj Bob
08.15 - Tomica i prijatelji
08.30 - Ezo TV, tarot show
09.30 - Nova Iova, TV igra
10.35 - Rebelde, serija
11.35 - Vatroeno srce, serija
12.30 - IN magazin
13.15 - Inspektor Rex, serija
14.15 - Provjereno, informativni magazin
15.15 - Outsajderi, igrani film
17.00 - Vijesti Nove TV
17.25 - Inspektor Rex, serija
18.25 - IN magazin by Bijele udovice
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.00 - Najbolji od najboljih, igrani film
21.50 - Divlja igra 2, igrani film
23.35 - Kontrola leta, igrani film
01.50 - Ezo TV, tarot show
02.50 - Klub boraca, igrani film
05.15 - IN magazin by Bijele udovice
05.50 - Kraj programa

RTL

07.05 - Krava i Pilić,
07.30 - SpužvaBob Skockani
07.55 - Punom parom, kulinarski izazov
08.20 - Korak po korak, humoristična serija
08.50 - Pod istim krovom, humoristična serija
09.35 - Kunolovac, kviz
10.40 - Astro show, emisija
11.40 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.10 - U dobru i zlu, serija
12.35 - Reba, serija
13.05 - Ekkluziv, magazin
13.15 - Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 - Marina, telenovela
14.30 - Cobra 11, serija
15.25 - Magnum, akcijska serija
16.15 - Korak po korak, humoristična serija
16.45 - Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 - Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 - U dobru i zlu, serija
18.00 - Reba, serija
18.30 - Vijesti
18.55 - Ekkluziv, magazin
19.05 - Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 - Punom parom, kulinarski izazov
20.00 - Hrvatska traži zvijezdu, uživo
22.00 - Odvratne trule hulje, film, komedija (1. dio)
23.00 - Hrvatska traži zvijezdu, odluka, uživo
23.25 - Odvratne trule hulje, film, komedija (2. dio)
00.30 - Vijesti
00.45 - Ljudski štit, film, akcijski
02.15 - Astro show, emisija

SUBOTA
13.6.2009.

HRT 1

06.40 - Najava programa
06.45 - Znanstvena petica
07.15 - Iza ekrana
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Ranč prokletih, američki film
09.40 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica, telenovela
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporter: City boy - život bankara

15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna baština
17.00 - Svirči moji, glazbena emisija
17.55 - U istom loncu, kulinarski show
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Oceanovih jedanaest, američki film
22.05 - Dnevnik 3
22.15 - Vijesti iz kulture
22.30 - Vjerni Danny, francusko-britansko-američki film
00.15 - Filmski maraton: New Jack City, američki film
01.55 - Filmski maraton: Ranč prokletih, američki film
03.20 - reprizni program
03.50 - Reporter: City boy - život bankara
04.55 - Draga neprijateljica, telenovela

HRT 2

06.55 - Najava programa
07.00 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
07.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
07.50 - Na kraju ulice
08.15 - Danica
08.20 - Abeceda EU: Slovo S, 1. dio
08.30 - Ninin kutak
08.40 - Dinosapiens, serija za djecu
09.05 - Iznad crte
09.20 - Navrh jezika
09.30 - Kokice
09.55 - Parlaonica
10.55 - Briljanteen
11.45 - Gimnazija, serija za mlade
12.30 - Majstori svirači: Koncert u Slavenskom Brodu, 1. dio
13.00 - Orangutan Diary 2, dokumentarna serija
13.55 - KS automagazin
14.25 - 4 zida
15.05 - sportski program
17.20 - Sitni lopovi, američki film
18.50 - U vrtu pod zvijezdama
19.25 - Garaža
20.00 - Pobjednici, dokumentarni film
21.15 - Pjesme Podravine i Podravlja - Pitomača 2009., prijenos
22.50 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
23.30 - Sportske vijesti
23.40 - Noć u kazalištu:

BJEGUNAC (The fugitive)

Na programu RTL-a

Sub, 13.6. u 20:00

Kako se život jednog uvažanog liječnika može pretvoriti u neprekidan bijeg? Proverite u besprijeckornom trileru Andrewa Davisa! Non-stop akcija, policijska potjera na čelu s najdjelotvornijim progoniteljima na kugli zemaljskoj i negativac čiji identitet

Figarov pir

02.20 - TV raspored

06:10 Atom, crtana serija
06:35 Superheroj Spiderman, crtana serija
07:00 Winx, crtana serija
07:25 Pocoyo, crtana serija
08:05 Dora istražuje, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova Iova, TV igra
10:35 Kralj Queensa, serija
11:05 Čarobnice, serija
12:05 Smallville, serija
13:05 Moj otac, igrani film
14:55 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
16:05 Periferija city, pilot
17:10 Vijesti
17:20 Kod Ane, kulinarski show
18:10 Lud, zbunjen, normalan, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Istinite laži, igrani film 1. dio
20:45 Cro Cop vs. Mostapha Al Turk, prijenos
22:00 Istinite laži, igrani film 2. dio
23:50 Upoznajte Joea Blacka, igrani film
02:50 Divlja igra 2, igrani film
04:30 Najbolji od najboljih, igrani film
06:05 Kraj programa

07.00 - Marina, telenovela
07.50 Ulica Sezame, crtana serija
08.45 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.15 Ben 10, crtana serija
09.55 Jedna od dečki,

je nemoguće pogoditi, samo su djelić ovog čuvenog filma! Dr. Richard Kimble (Harrison Ford) nepravredno je optužen za umorstvo svoje supruge, Helen (Sela Ward). Njegova karijera i savršeni život preko noći se raspadaju, a on biva osuđen na održavanje dugotrajne zatvorske kazne. Na putu do zatvora, Kimble uspijeva pobjeći, a za njim kreće tim ustrajnog saveznog šerifa Sama Gerarda (Tommy Lee Jones). Cijenjeni liječnik postaje lovinom neumornih policijskih tragača, pokušavajući dokazati svoju nevinost i osvetiti brutalno umorenu suprugu.

humoristična serija

- 10.25 More duša, dramska serija
- 11.20 Početnik godine, igrani film, komedija
- 13.10 Lud za tobom, igrani film, romantična komedija
- 14.45 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
- 17.25 Zvijezde Ekstra: 25 senzacionalnih holivudskih slomova (2. dio), zabavna emisija
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Eksploziv, magazin
- 20.00 Bjegunac, igrani film, akcijski triler
- 22.15 Lov na Crveni oktobar, igrani film, triler
- 00.40 Ljudski štiti, igrani film, akcijski

**NEDJELJA
14.6.2009.**

HRT 1

- 06.00 - Najava programa
- 06.05 - Svirci moji, glazbena emisija
- 06.50 - Glas domovine
- 07.15 - Euromagazin
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Ruska noć uz Klavirski trio Čajkovskog
- 09.05 - Opera box
- 09.40 - Vijesti iz kulture
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - P.D.James: Pokrijte joj lice, mini-serija
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje
- 13.25 - Split: More
- 14.00 - Nedjeljom u dva
- 15.05 - Mir i dobro
- 15.40 - Vijesti
- 15.50 - Dokumentarni film
- 16.25 - Kandidat, američki film

- 18.00 - Hvarski divovi, dokumentarni film
- 18.35 - U istom loncu, kulinarski show
- 19.15 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - 1 protiv 100, kviz
- 21.10 - Ilok: Izbor Miss i Mistera Hrvatske 2009, 1. dio
- 22.50 - Ilok: Izbor Miss i Mistera Hrvatske 2009, 2. dio
- 23.10 - Paralele
- 23.45 - Dnevnik 3
- 00.05 - Filmski klub: Pucajte na pijanista, francuski film
- 01.25 - Ciklus filmske klasike: U grad, američki film
- 03.00 - Paralele
- 03.30 - Ruska noć uz Klavirski trio Čajkovskog
- 04.25 - Opera box
- 05.00 - Plodovi zemlje
- 05.50 - Split: More

HRT 2

- 07.00 - TV vodič
- 07.35 - Najava programa
- 07.40 - Dexterov laboratorij
- 08.05 - Lockie Leonard, serija
- 08.30 - Eric in the Land of Insects, nizozemsko-belgijsko-njemački film za djecu
- 10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
- 10.50 - Biblija
- 11.00 - Rijeka: Misa, prijenos
- 12.05 - Hannah Montana, serija za mlade
- 12.30 - Tree Hill 5, serija za mlade
- 13.15 - Ciklus filmske klasike: U grad, američki film
- 14.55 - Kombinirani prijenos: Berlin: Atletika "Zlatna liga"
- 14.55 - Kombinirani prijenos: Lyon: Rukomet (Ž), kvalifikacije za SP: Hrvatska - Francuska
- 17.00 - Sportska reportaža
- 17.25 - Svečani mimohod 45. Brodskog kola, snimka
- 18.55 - U vrtu pod zvijezdama
- 19.30 - Garaža
- 20.05 - Rukomet, kvalifikacije za EP (M) - emisija
- 20.25 - Zadar: Rukomet, kvalifikacije za EP (M): Hrvatska- Mađarska, prijenos
- 22.00 - Rukomet, kvalifikacije za EP (M) - emisija
- 22.20 - Sportske vijesti
- 22.30 - Sportski poljubac, američko-francuski film
- 00.05 - Bez oduševljenja, molim 6 - serija
- 00.30 - Berlin: Atletika "Zlatna liga", snimka

nova

- 06:50 Atom, crtana serija
- 07:15 Superheroj Spiderman
- 07:40 Winx, crtana serija
- 08:05 Pocoyo, crtana serija
- 08:25 Dora istražuje
- 08:50 Automotiv, auto-moto magazin
- 09:20 Novac, business magazin
- 09:50 Lost, serija
- 11:50 Prva liga 3, igrani film
- 13:40 Upoznajte Joea Blacka, igrani film
- 16:50 Vijesti
- 17:00 Pazi, zid!, game show
- 17:45 Lud, zbunjen, normalan
- 18:45 Cro Cop vs. Mostapha Al Turk, snimka
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:00 Nad lipom 35, show
- 21:00 Zamka za roditelje, igrani film
- 23:15 Red Carpet, showbiz magazin
- 00:45 Televizijska posla, serija
- 01:15 Tajna afera, igrani film
- 02:45 Real, kraljevski klub, igrani film
- 04:15 Projekt budućnosti, igrani film
- 05:35 Red Carpet, showbiz magazin
- 06:30 Kraj programa

RTL

- 06.40 More duša, serija
- 07.30 Grupna terapija, serija
- 07.55 Ulica Sezame
- 08.50 Bikeri s Marsa
- 09.15 Ben 10, crtana serija
- 09.40 Jedna od dečki, serija
- 10.10 More duša, serija
- 11.00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
- 12.00 Moja 3 zida, serija
- 13.00 Galaktička pustolovina, igrani film, komedija
- 14.45 Bjegunac, igrani film
- 17.05 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
- 17.40 Eksploziv, magazin
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Discovery: Preživjeti divljinu - Planine Aljaske, dokumentarna serija
- 20.00 Kobno prestrojavanje, igrani film, drama
- 21.40 Stvorenja, znanstveno-fantastična serija
- 22.35 Lanac zapovijedanja, igrani film, triler
- 00.20 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
15.6.2009.**

HRT 1

- 06.10 - Najava programa
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 09.05 - Bolničke priče, serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Savršena katastrofa, dokumentarna serija
- 11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
- 12.00 - Dnevnik
- 12.35 - Draga neprijateljica
- 13.25 - Ne puščaj me, francuski film
- 15.20 - Vijesti
- 15.35 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
- 16.25 - Direkt
- 17.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
- 17.05 - Hrvatska uživo
- 18.30 - Bolničke priče
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Latinica
- 21.50 - Potrošački kod
- 22.25 - Otvoreno
- 23.30 - Dnevnik 3
- 23.45 - Poslovne vijesti
- 23.50 - Vijesti iz kulture
- 00.00 - Dosjei X (8), serija
- 00.50 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
- 01.35 - Život na Marsu 1
- 02.20 - Dosje kuhinja, serija
- 02.40 - Vrijeme je za jazz: Big Band HRT-a, Nove skladbe hrvatskih autora (1.dio)
- 03.35 - Latinica
- 05.05 - Draga neprijateljica
- 06.55 - Najava programa
- 07.00 - Mali titani
- 07.25 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
- 07.50 - TV vrtić: --- - Klaun Kiri --- - Tikviči --- - Pingu
- 08.10 - Abeceda EU: Slovo S, 2. dio
- 08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
- 08.45 - O.C. 4, serija za mlade
- 09.30 - Vip Music Club
- 10.00 - Na prvi pogled, serija
- 10.25 - Antologija hrvatskoga glumišta - Ivo Vojnović: Maškarate ispod Kuplja (1978.)
- 11.35 - Vip Music Club LP
- 13.35 - reprizni program
- 14.35 - Obični ljudi, TV serija
- 15.25 - Glazbeceda
- 15.35 - Brlog
- 15.55 - Nogometni Kup konfederacija: Brazil - Egipat, prijenos
- 17.55 - Prijatelji 1, serija

- 18.20 - Vijesti na Drugom
- 18.40 - Na rubu znanosti
- 19.25 - Crtani film
- 19.35 - VIP Music Club
- 20.10 - zabavni program
- 20.25 - Nogometni Kup konfederacija: SAD - Italija, prijenos
- 22.25 - Vijesti na Drugom
- 22.45 - Zakon!, domaća humoristična serija
- 23.20 - Život na Marsu 1
- 00.15 - Dosje kuhinja, serija
- 00.35 - Vrijeme je za jazz: Big Band HRT-a, Nove skladbe hrvatskih autora (1.dio)
- 01.30 - TV raspored

nova

- 06:55 Otvori svoje srce, serija
- 07:45 Fifi i cvjetno društvo
- 08:00 Graditelj Bob
- 08:15 Tomica i prijatelji
- 08:30 Ezo TV, tarot show
- 09:30 Nova lova, TV igra
- 10:30 Rebelde, serija
- 11:30 Vatreno srce, serija
- 12:25 IN magazin by Bijele udovice
- 13:10 Inspektor Rex, serija
- 14:10 Heroji, serija
- 15:10 Na sedmom nebu, film
- 17:00 Vijesti Nove TV
- 17:25 Inspektor Rex, serija
- 18:25 IN magazin
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:00 Vrata do vrata, pilot serije
- 20:45 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
- 21:55 Privatna praksa, serija
- 22:55 Vijesti
- 23:10 Heroji, serija
- 00:10 Seinfeld, serija
- 00:40 Život na sjeveru, serija
- 01:35 Ezo TV, tarot show
- 02:35 Sestre, igrani film
- 04:10 Seinfeld, serija
- 04:35 Život na sjeveru, serija
- 05:20 IN magazin
- 05:55 Rebelde, serija
- 06:50 Kraj programa

RTL

- 06.40 Krava i Pilić
- 07.05 SpužvaBob Skockani
- 07.30 Punom parom, kulinarski izazov
- 07.55 Korak po korak, humoristična serija
- 08.25 Pod istim krovom, humoristična serija
- 09.15 Astro show, emisija
- 11.15 Kako sam upoznao vašu majku, serija
- 11.45 U dobru i zlu, humoristična serija
- 12.10 Reba, serija
- 12.35 Eksploziv, magazin

13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.45 Pod istim krovom, serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Pljačka, igrani film, akcijski triler
 21.45 Iskupljenje, film, akcijski
 23.25 Vijesti
 23.35 Kunolovac, kviz
 01.35 Kobno prestrojavanje, igrani film, drama
 03.10 Astro show, emisija

**UTORAK
16.6.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Bolničke priče, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Savršena katastrofa, dokumentarna serija
 11.05 - Velike filmske ljepotice - talijanske ljepotice: Elsa Martinelli, dokumentarna serija
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Plamteća zvijezda, američki film
 15.20 - Vijesti
 15.35 - Među nama
 16.30 - Čača i braća, emisija pučke i predajne kulture
 17.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 18.30 - Bolničke priče
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Histoires Secrets du FBI, Hoover le Maitre des Marionettes - dokumentarni film
 21.50 - Poslovni klub
 22.25 - Otvoreno
 23.30 - Dnevnik 3
 23.45 - Poslovne vijesti
 00.00 - Dosjei X (8), serija
 00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
 01.30 - Lopov, serija
 02.20 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
 02.40 - Monk 4, serija

03.25 - Drugi format
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Draga neprijateljica

 06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani
 07.25 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Danica
 --- - Medvjedići
 --- - Klaun Kiri
 --- - Profesor Baltazar
 08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 08.45 - O.C. 4, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Na prvi pogled, serija
 10.25 - Antologija hrvatskoga glumišta - Ranko Marinković: Glorija (1982.)
 13.00 - Mala Miss Norveške, norveško-švedski film
 14.25 - reprizni program
 15.00 - Obični ljudi, TV serija
 15.50 - Navrh jezika
 16.00 - Iznad crte
 16.20 - U uredu 3, serija
 16.40 - Prijatelj 1, serija
 17.00 - Prijatelj 1, serija
 17.25 - Monk 4, serija
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Drugi format
 19.20 - Crtani film
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Holding, TV serija
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.10 - Lopov, serija
 22.05 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
 22.30 - Ciklus europskog filma: Laži i prijevar, francuski film
 23.55 - Pepper Denis, serija
 00.40 - TV raspored

 06.55 Otvori svoje srce, serija
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Graditelj Bob
 08.15 Tomica i prijatelji
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.15 Rebelde, serija
 11.15 Vatreno srce, serija
 12.10 IN magazin
 12.55 Inspektor Rex, serija
 13.55 Heroji, serija
 14.55 Još dišem, igrani film
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Inspektor Rex, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Lud, zburjen, normalan
 21.00 Pazi, zid!, game show
 21.45 Brak na brzaka, igrani film

23.45 Vijesti
 00.00 Heroji, serija
 01.00 Seinfeld, serija
 01.30 Život na sjeveru, serija
 02.25 Ezo TV, tarot show
 03.25 Klan vampira, igrani film
 03.55 Seinfeld, serija
 04.20 Život na sjeveru, serija
 05.05 IN magazin
 05.40 Rebelde, serija
 06.40 Kraj programa

07.05 Krava i Pilić
 07.30 Transformeri
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.20 Korak po korak, humoristična serija
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.40 Astro show, emisija
 11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.10 U dobru i zlu, humoristična serija
 12.35 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Moja 3 zida, humoristična serija
 21.00 Bibin svijet, humoristična serija
 21.50 Luđaci u podmornici, igrani film, komedija
 23.25 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 00.25 Vijesti
 00.40 Kunolovac, kviz
 02.40 Pljačka, igrani film
 04.10 Astro show, emisija

**SRIJEDA
17.6.2009.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti

07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Bolničke priče, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Savršena katastrofa, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Moja mala ubojice, američki film
 14.55 - reprizni program
 15.20 - Vijesti
 15.35 - Riječ i život, religijski program
 16.25 - Eko zona
 17.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.05 - Hrvatska uživo
 18.25 - Bolničke priče, telenovela
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Goransko proljeće, dokumentarni film
 21.05 - Luda kuća 4, TV serija
 21.45 - Proces
 22.20 - Otvoreno
 23.30 - Dnevnik 3
 23.45 - Poslovne vijesti
 00.00 - Dosjei X (8), serija
 00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
 01.30 - Monk 4, serija
 02.10 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 02.55 - Oprah Show
 03.40 - e-Hrvatska
 04.05 - Eko zona
 04.35 - Proces
 05.05 - Draga neprijateljica, telenovela

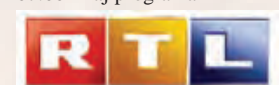

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani, crtana serija
 07.25 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Ninin kutak
 --- - Braća koale
 --- - Mali crveni traktor
 08.20 - Ranč kod pikove sedmice, serija za djecu
 08.45 - O.C. 4, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - reprizni program
 15.00 - Obični ljudi, TV serija
 15.50 - Kokice
 16.20 - Dragi Johnne, humoristična serija
 16.40 - Prijatelj 1, humoristična serija
 17.00 - Prijatelj 1, humoristična serija
 17.25 - Monk 4, serija
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - e-Hrvatska
 19.00 - Znanstvene vijesti
 19.15 - Crtani film
 19.30 - VIP Music Club

20.05 - Zadar: Rukomet, kvalifikacije za EP (M) - emisija
 20.25 - Zadar: Rukomet, kvalifikacije za EP (M): Hrvatska - Slovačka, 1. poluvrijeme
 21.10 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Zadar: Rukomet, kvalifikacije za EP (M): Hrvatska - Slovačka, 2. poluvrijeme
 22.00 - Zadar: Rukomet, kvalifikacije za EP (M) - emisija
 22.20 - Opsada, američki film
 00.05 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
 00.55 - Pepper Denis, serija
 01.40 - TV raspored

06.55 Otvori svoje srce, serija
 07.45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.00 Graditelj Bob, crtana serija
 08.15 Tomica i prijatelji, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.15 Rebelde, serija
 11.15 Vatreno srce, serija
 12.10 IN magazin
 12.55 Inspektor Rex, serija
 13.55 Heroji, serija
 14.55 Brak na brzaka, film
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Inspektor Rex, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Farma, specijal
 21.00 Druga strana bijesa, igrani film
 23.20 Vijesti
 23.35 Heroji, serija
 00.35 Seinfeld, serija
 01.05 Život na sjeveru, serija
 02.00 Ezo TV, tarot show
 03.00 Put bez povratka, igrani film
 04.40 Seinfeld, serija
 05.05 Život na sjeveru, serija
 05.50 IN magazin
 06.25 Farma, specijal
 07.00 Kraj programa

07.05 Krava i Pilić
 07.30 SpužvaBob Skockani
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.20 Korak po korak, humoristična serija
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.40 Astro show, emisija
 11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija

<p>GLAS DOMOVINE</p> <p>Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.</p>	<p>PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE</p> <p>SHEMA ZA RADNE DANE:</p> <p>18,00 - 19,00</p> <ul style="list-style-type: none"> Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski' <p>– emisija Hrvatskoga radija (petkom)</p>
<p>KRONIKA</p> <p>Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.</p>	<p>20,30 - 21,00</p> <ul style="list-style-type: none"> Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa <p>SHEMA ZA DANE VIKENDA:</p> <p>Subota</p> <ul style="list-style-type: none"> 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa <p>Nedjelja</p> <ul style="list-style-type: none"> 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« – emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa
<p>»Kronika tjedna« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji</p> <p>Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.</p>	<p>18,00 - 19,30</p> <ul style="list-style-type: none"> Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom) <p>19,30 - 20,00</p> <ul style="list-style-type: none"> 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom) <p>20,00 - 20,30</p> <ul style="list-style-type: none"> »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« – regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
<p>ZVUCI BAČKE RAVNICE</p> <p>Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).</p>	<p>PRIZMA</p> <p>Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu</p>

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	ŠKIPALJE	OSTRA- LIER ZION OVOR	AMERI- KON DUE LOHUS	MAOTSH	VERGA HRASTA	TRANO U KUNALPA- SADU (spanish)	BLUČNO SLOVO	DEKRY PROGRAMA BAGDEI		PRIVLEK DANIR	MOVON BARKHLAF	TV VOĐA TELJICA ALIKALJA	BELU
FRERANJE									BARUT U PUDER REDITE LJICA BODAN				
HAAR							PRERNO ORUŽJE BROJCU SNA BELJA						
JEKPOU POLIKOU				TRUB PORA MORONA DEALA NESTI									BOČNE LAMA E MORILAI
BLUJA BLUČOJA HOOP BROFI					UČETI ORA ČARNO DANI							AUSTRIA OLIVČE DITA NANETINA	
ETIRAN IZ POROKA									MOVON PL JIC, UOPC ADA U BOO KONJA				
STO META RA CIT KORAN			LAVIRAN TRU U BRUTENCU JEDON			DEKRY MUSSE KARRODO INDIJAHO JACED				DELE BRUČE NAŠ BIL- KOMETNI VRETAI			
PREREDLA REDARCIJA ENIGMATIČNOG TJEDNIRA "KVISKOTIKA"	NAŠ PUDER, LIRAC	ČARNO U ZAGORJE AM OLIV NAC, EIM MORILAI								JEDINICA BRNOE NA ULIČNIK ADIRANO			
BLAPL JONIKOJA BROČE								ALIBICE POLITIK				YONH OLIVČE BARTER	
PROSTIR ZA ORŽA- NJE VOĐO- JEMACA								YUPEN POLITIKAR DUBEN BUDC NA VJENČANO					
DVIGA TUNACKA BOJALU						SEKOSTVO ZA LIPRA- LIVIRANE DODAVEN							JAPANSKI BOSANACI BROČILAN
PELUPAN GAMON							"MABO" TELUR		VJEDON BACI NEPOBIRNA ČIKATROGA				
RETEGA				OTOK ROD BOLATA JEDONK OROME				TRAMINA ZA JAN- TUČNOVE TIBET					
PELUPAN STUPINA (informa- tioni)					POLOVAKA OD TISLUČU KADA ZA KLIPALJE							ROB BUDKA U MUNICHU	
UŠKOP LJONH BROCH							TAJNA SLUŽBA BINE DOB DANNO						FORA U NARODNOM POZDRAVU ČAKOVI
"BAČUN"			ODONK DIPLOTE NEODON					OSUN BIO- NA RIB NAŠ OTOK					
NAMEREN TALBOTNO						MAK BIL NO PRAVO NAIMLA PIL MIRA							
STRAŠ BUDJE MOŠKANE KAS										OPLOD KORIJEN JIT			

KRIŽALJKA